

Lenin 2007

25.juuli–25.august 2007

matkapäevik

Suur juht: Valdo

Grupiliikmed: Andres, Argo,
Fred, Ivar, Ivo,
Jaak, Kadri, Liisa,
Mikk, Pille, Raido,
Rein, Tanel,
Tarmo, Tuuli

Matkaprogramm

- 1.p. 25.07 rongiga Tallinnast Moskvasse
- 2.p. 26.07 lennukiga Moskvast Oši
- 3.p. 27.07 saabumine Oši (1025 m)
- 4.p. 28.07 toidu ostmine Ošis
- 5.p. 29.07 bussi/veoautoga Ošist Atšik Taši (3590 m) 280 km
- 6.p. 30.07 aklimatt baaslaagris Atšik Tašis, radiaaltõus sibula-
väljale
- 7.p. 31.07 aklimatt baaslaagris, radiaaltõus ja telgipüstitus I
laagris (4460 m) - Ivar, Tanel, Valdo, Fred, Karu,
Raido
radiaaltõus Rändajate kurule (4148 m) - teised
- 8.p. 01.08 aklimatt baaslaagris
- 9.p. 02.08 aklimatt baaslaagris (vihmapäev), hommikune jalu-
tuskäik Petrovski tipu suunas (~4000 m) - Tarmo,
Fred, Ivo, Rein, Karu, Argo, Valdo ja veel mõned
- 10.p. 03.08 tõus Atšik Tašist I laagrisse (4460 m)
- 11.p. 04.08 radiaaltõus 4765 m
- 12.p. 05.08 tõus I laagrist II laagrisse (5425 m) - kõik
- 13.p. 06.08 aklimatt II laagris, radiaaltõus 5790 m-le - Pille,
Fred, Ivar, Mikk, Valdo, Tanel, Ivo
- 14.p. 07.08 tõus III laagrisse (6132 m) – Pille, Ivar, Fred, Mikk
laskumine I laagrisse - Jaak ja Ivo
II radiaaltõus 5790 m-le - teised
- 15.p. 08.08 I laagrist laskumine baaslaagrisse – Jaak, Ivo

- III laagrist laskumine baaslaagrisse - Pille, Ivar, Fred, Mikk
 tõus II laagrist III laagrisse - Tuuli, Tarmo, Karu, Valdo, Rein, Tanel
 radiaaltõus 5790 m-le - Liisa, Kadri, Raido
- 16.p. 09.08 puhkepäev baaslaagris, laat Atšik Tašis
 III laagrist laskumine I laagrisse - Tuuli, Tarmo, Rein
 III laagrist laskumine baaslaagrisse - teised
- 17.p. 10.08 puhkepäev baaslaagris
- 18.p. 11.08 puhkepäev baaslaagris, kitsesöömine
- 19.p. 12.08 puhkepäev baaslaagris (3590 m)
- 20.p. 13.08 tõus baaslaagrist I laagrisse (4460 m) - kõik
- 21.p. 14.08 tõus I laagrist II laagrisse (5425 m) - Karu, Fred, Ivar, Tanel, Raido, Pille, Tuuli, Tarmo, Mikk, Argo
 I laagris aklimatiseeruvad - Liisa, Kadri, Rein, Valdo, Ivo, Jaak
- 22.p. 15.08 tõus II laagrist III laagrisse (6132 m) - Pille, Ivar, Fred, Tanel, Karu
 puhkus II laagris - Tuuli, Tarmo, Mikk, Raido, Argo
 puhkus I laagris - Liisa, Kadri, Rein, Valdo, Ivo, Jaak
- 23.p. 16.08 I tipupäev (7134 m) - tipus Fred, Ivar, 7100 m
 Tanel ja 7000 m Pille
 puhkus III laagris - Karu
 tõus II laagrist III laagrisse - Argo, Tuuli, Tarmo, Mikk
 tõus I laagrist II laagrisse - Liisa, Kadri, Rein ja Valdo
 laskumine I laagrist baaslaagrisse - Jaak

- 24.p. 17.08 laskumine III laagrist II laagrisse (5425 m) - Pille, Fred, Tanel
 puhkus III laagris - Tuuli, Tarmo, Karu, Ivar
 tõus II laagrist III laagrisse - Valdo, Kadri
 puhkus II laagris - Liisa, Ivo, Rein, Raido
 baaslaagris - Jaak
- 25.p. 18.08 II tipupäev (7134 m) - tipus Tarmo, Argo. Tipust laskus suuskadel mööda põhjaseina I laagrisse Argo. 6500 m Valdo (jättis suusad üles), 6500 m Kadri ja Karu, Mikk ja Tuuli alustasid tiputõusuga, loobusid. laskumine III laagrist II laagrisse - Mikk, Karu, Kadri
 tõus II laagrist III laagrisse - Ivo, Raido, Liisa, Rein
 puhkus II laagris - Pille, Tanel, Fred
 baaslaagris - Jaak
- 26.p. 19.08 III tipupäev (7134 m) - 6900 m Valdo, sealt laskus suuskadel mööda põhjaseina I laagrisse. 6500 m Raido.
 laskumine I laagrisse (4460 m) - kõik. Pidu.
 baaslaagris - Jaak
- 27.p. 20.08 laskumine I laagrist baaslaagrisse (3590 m)
- 28.p. 21.08 baaslaagris, lambasöömine, I rahvusvaheline kõrgmägede golfivõistlus Eesti ja Kõrgõstani vahel
- 29.p. 22.08 veoautoga Atšik Tašist Oši
- 30.p. 23.08 päev Ošis, lõpupidu, Alpiklubi REP loomine
- 31.p. 24.08 lennuk Ošist Moskvasse, rong Moskvast Tallinna
- 32.p. 25.08 saabumine Tallinna

Kõrgõstani Vabariik

Kyrgyz Republic

Kirgiz Respublikası

(kutsutakse ka Kesk-Aasia Šveitsiks)

Pindala	199 900 m ² , sellest vesi 3,6%
Piir	Kazahstaniga (N), Uzbekistaniga (W), Tadžikistaniga (SW), Hiinaga (SE)
Ajavahe Eestiga	+3 tundi
Kõrgeim punkt	Jengish Chokusu 7439 m (Pobeda tipp, maailma põhjapoolseim >7000 m mägi)
Mäed	Tjan Šan, Pamiir (94% riigi pindalast mäed, 70% kõrgmäed)
Rahvaarv	5,26 mln (2005.a juulis hinnanguliselt)
Elanikkond	kirgiisid 70%, usbekid 15%, venelased 9%, tatarlased 2%, uiguurid 1%, kasah- hid 1%, ukrainlased 1%, teised 1%
Religioon	70% Sunni islamistid, ülejäänud Vene ja Ukraina ortodoksid, luterlased, babtistid, juudid.
Keel	kasahhi (kirjut. kirillitsas al. 1941.a), vene
Pealinn	Biškek 0,9 mln elanikku (Frunze kuni veebr91)
7 oblastit	Biškek, Batken, Chui, Jalal-Abad, Naryn, Oš, Talas, Issyk-Kul
Taasiseseisvus	31.aug. 1991.a
Raha	1 som = 100 (1 USD = 37,5 som)
Maavarad	nafta, maagaas, kuld, kivisüsi, uraan
Interneti domeen	.kg
Rahvustoidud	šurpa – lambalihasupp tšak-tšak – magus, õlis küpsetatud taigen meega bešbarmak – keedetud liha klimpide ja puljongiga tšuktšuk – hobuseliavorst kumõss – hapendatud määriim airaan – hapendatud lehmapiiim

Lenini tipp

Asukoht	39° 20' 55" N; 72° 52' 37" O Pamiiri mäestik
Kõrgus	7134,3 m
Raskusaste	5A (Vene klassifikatsiooni järgi). Üks viiest Lumeleopardi tiitli tippudest.
Tõusunurk	45-55°.
Teised nimed	Mount Kaufmann (1871-1928) Pik Sary Tash (uus kirgiisikeelne nimi) Pik Abu Ali ibni Sino (Aveicenna; uus tadžikikeelne nimi)
Ajalugu	* 1871.a Vene maadeuurija Fedšenko nimetas tipu Turkestani ülemkuberneri auks Kaufmanni tipuks ning hindas selle kõrguseks 7620 m * 1928.a tõusid sakslased E.Allwein ja K.Wien ning austerlane E.Schneider esimestena tippu * 1967.a toimus Leninil rahvusvaheline alpinaad, mil 301 inimest, sh 60 välismaalast ja 20 naist tõusid tippu. Loodi

	MAL, mille kaudu hakati välismaalastele korraldama tipputõuse. * 1968.a laskus esimesena suuskadel venelane V.Sulojev. * 1968.a laskusid esimest korda Leninile langevarjurid.
Ronimisaeg	juuli-august, kõige soojem august
Maršruudid	18, sh 9 põhja- ja 9 lõunanõlval
Kliima	*keskmise temperatuur tipus +5°C päeval kuni -30°C öösel *keskmise tuul päeval 6-8 m/s, öösel 2-4 m/s *lumepiir 4500 m
Traagilisemad õnnetused	*1991 maavärina tõttu tekkinud laviin mattis enda alla II laagris olnud 43 inimest 45-st. *1974 jäid esimese naisekspeditsioonina tipu vallutanud 8 NSVL alpinismi-koondise liiget peale tipust tulekut tormi kätte ja külmusid.

Eestlased Leninil

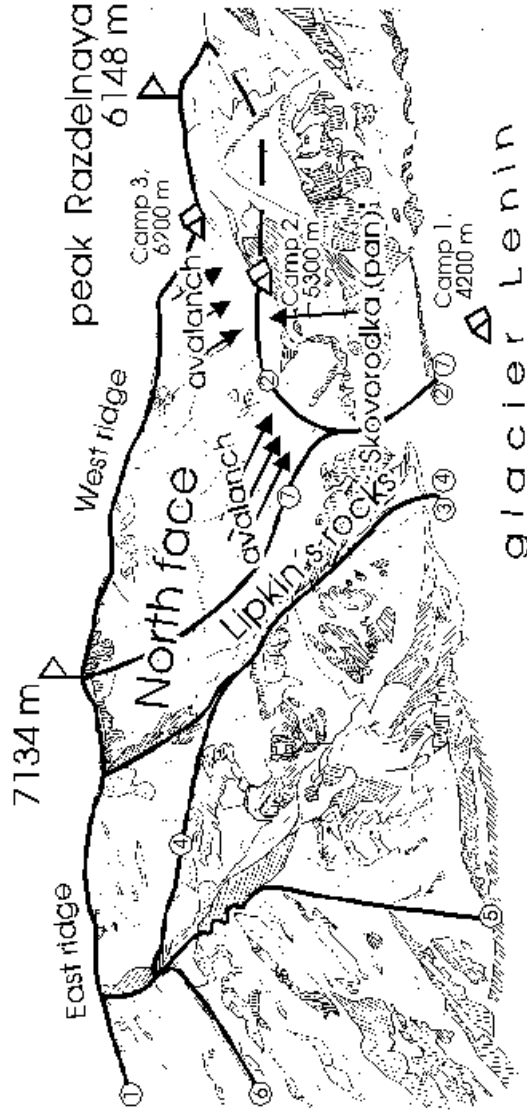
- 1964 tipus I eestlane Enn Vestre
- 1965 tipus 14 eestlast tipus P.Varepi ja H.Paltseri
juhtimisel (Heino Paltser, P.Varep, A.Sulg, F.Järna; teine
grupp lõunast Ragnar Palmre, E.Agasild, Kaljo Palmiste, Ilmar
Palo, V.Park, Ilmar Priimets, S.Rehtsalu, Jüri Tohver, Ain
Uusna, T.Salo)
- 1967 tipus 3 eestlast (Vello Vets, Peet Väinastu, Ilmar Sööt)
- 1974 tipus 9 eestlast Ilmar Priimetsa juhtimisel
lõunanõlvalt (Juhan Ahlberg, Hindrek Kriis, Enn Branno,
M.Klein, V.Park, K.Palmiste, R.Tanner, L.Hiiesalu, I.Palo);
tipu all hukkus lumelaviinis 3 meest (Erik Reino, Tõnu
Tennisson, Priit Vürst); napilt pääses 2 meest (E.Saar,
J.Sumeri)
- 1979 I Eesti naine Helme Suuk üle 7000 m – Lenini
tipus, Ilmar Priimetsa juhtimisel
- 1983 Leninile tõusul suri haigushoo tõttu Rein Grauberg
- 1985 laskumisel kukkus jääprakku ja suri Tiina Tamm
- 1989 tipus 11 Eesti meest Mihhail Sobelmani juhtimisel
- 1990 tipus 15 eestlast Jaan Künnapu juhtimisel ja 5
eestlast Tõivo Sarmeti juhtimisel
- 1991 tipus 11 eestlast U. Graueni juhtimisel
- 1992 tipus 8 eestlast U.Graueni, Tõivo Sarmeti,
V.Vladimirovi juhtimisel (3 gruppi)
- 1999 tipus 2 eestlast Jaan Künnapu (Alar Linna, Erik Hints)
- 2000 tipus 6 eestlast Valdo Kanguri juhtimisel (Toomas
Sumeri, Boriss Slepikovski, Toomas Holmberg, Jüri Vilismäe,
Valdo Kangur, Valdek Udris)
Valdek Udris laskub I eestlasena lumelaua-
põhjanõlvalt
- 2001 tipus 2 eestlast Jaan Künnapu juhtimisel (Urmas Peiker,
Hannes Oja)

- 2002 tipus 5 eestlast Jaan Künnapu juhtimisel
- 2003 tipus 2 eestlast Jaan Künnapu juhtimisel (Leivo Sepp, Marko Kalve)
- 2005 tipus noorim eestlane Jaan Künnapu juhtimisel (Johan Kütt, 22 a)
- 2006 tipus 2 eestlast Jaan Künnapu juhtimisel (Toivo Laan, Kalle Ribelus)
- 2007 tipus 5 eestlast Jaan Künnapu grupist (Jürgen Saarniit, Raimo Rotberg, Üllar Pöld, Tiina Tamm, Priit Joosu) ja 4 eestlast Valdo Kanguri juhtimisel (Fred Viidul, Ivar Mäerand, Tarmo All, Argo Mere);
Tiina Tamm tipus II eestlannana
Argo Mere laskus I eestlasena tipust suuskadel põhjaseinal, Valdo Kangur laskus järgmisel päeval samas 6900 m kõrguselt

Seega olid selle aasta tipuskäijad ajalookogujate (<http://www.geocities.com/Yosemite/4123/history.html>) mitteametlikel andmetel eestimaalastest järjettuses:

- 84. Valdo Kangur** (2000.a)
- 98. Jürgen Saarniit
- 99. Fred Viidul**
- 100. Raimo Rotberg
- 101. Ivar Mäerand**
- 102. Üllar Pöld
- 103. Tiina Tamm
- 104. Priit Joosu
- 105. Tarmo All**
- 106. Argo Mere**

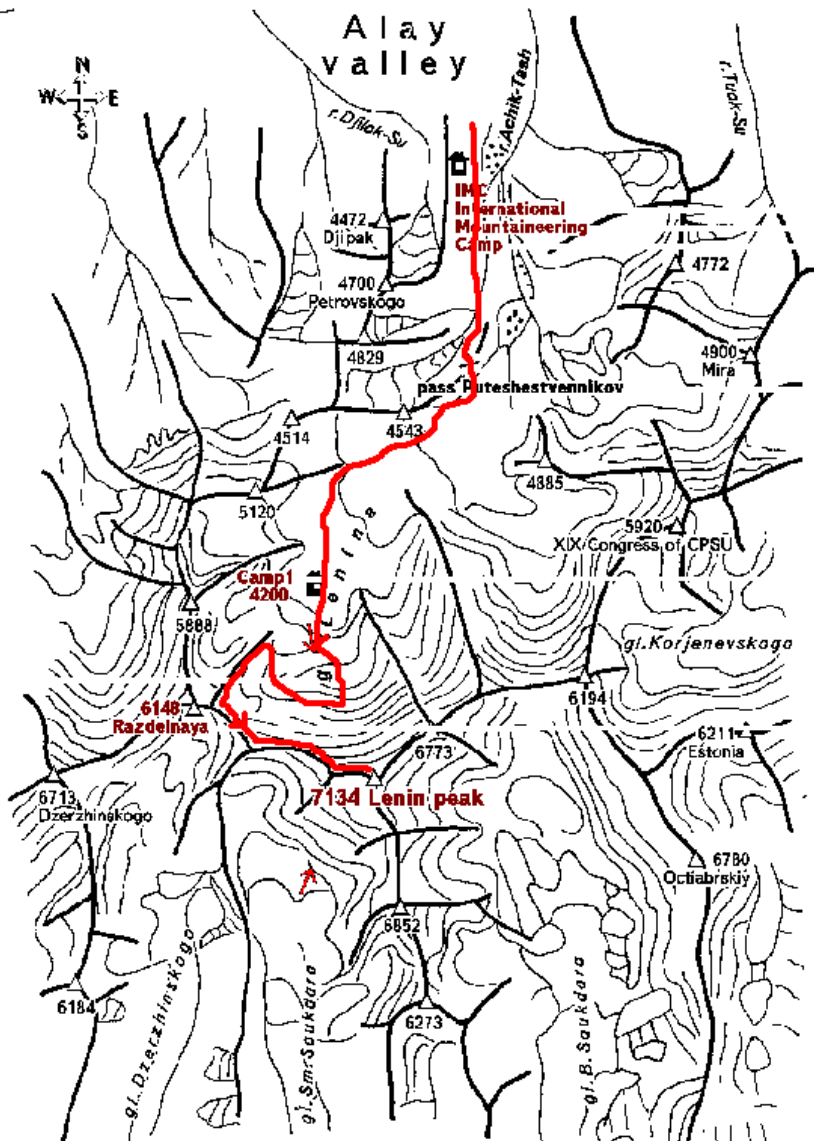
peak Lenin

1. E. Alvein	1928 5A (Germany)	4. V. Ratsek,	50 5A
2. V. Kovalev,	<u>54 5A classical -</u>	5. U. Skurlatov,	67 5A
3. K. Chernukha,	<u>34 5A</u>	6. D. Scott (GB),	74 5A
		7. Ia. Arkin,	60 5A

Region of Lenin peak

© Vladimir Kopylov (V.K.)
UNKNOWN GRANDEUR
not for commercial use

www.Elbrus1.com

25.07. kolmapäev. Nii algas kõik ...

Fred

Peale aastaid ootamist ja lootmist on lõpuks teoks saamas Valdo Kanguri teine ekspeditsioon Lenini mäele Pamiiri mäestikus. Ise on mees käinud sellel mäel vähemalt kaks korda: kunagi ammu hallil ajal, kui loomad ja linnud veel inimkeeli rääkida oskasid, ja aastal 2000, kui matkakaaslane Valdek Udris lumelauaga tipust laskus ning Valdo tema püüdlustele toeks oli.

Leninile mineku mõte sai konkreetsema kuju juba 2006. aasta suvel, kui käidi Gruusias Kazbeki mäe peal jalutamas. Oodata oli, et see hoog talve jooksul raugneb, nagu see tavaliselt juhtunud on, aga võta näpust, vastu kevadet hakkas reisiplaan järjest konkreetsemaks minema ja Valdo alustas potentsiaalsetelt matkalistelt raha välja pommimist. Lisaks saadeti laiali matkavarustuse nimekiri, mis koosnes tuhandetest eri vidinatest, millest mõningate asjanduste otstarve jäi lõpuni saladuseks. Näiteks see, miks peaks matkale kaasa võtma kolm erinevat taskulampi? Samas oli välja jäänud jälle vägagi olulised vidinad, nagu tagavara kitarrikeeled näiteks. Aga noh eks me kõik aastatega arene – inimene õpib kogu elu ...

Lisaks oli Valdo ja tema Parema käsi Rein matkajate kiusamiseks välja mõelnud kolmapäevased ronimistreeningud Astangul. Igaks kogunemiseks oli Rein leidnud mingi keerulise joonise kõiest ühe korraliku pusa tegemiseks, mida me siis hoolega järgida püüdsime. Matka ettevalmistus läks üle mõistuse keeruliseks, kui hakati rääkima vitamiinidest, toidulisanditest ja sellest kuidas ja millise kuu faasi ajal neid manustada. Mõningad matkajad taandasid ennast sellest võrandist kohe alguses.

Kõikidele raskustele vaatamata ja trotsides juulikuist pealelõunast liiklust, oli Balti jaama perroonile ennast kokku vedanud terve hulk suurte seljakottidega tegelasi. Pooled neist kuulusid Jaan Künnapu rünnakrühmlaste hulka. Valdo grupis oli sõelale jäänud 16 matkaselli:

Valdo Kangur – Reisi organisator ja grupijuht. Vabal ajal käib

mägedes. Kui vaba aega ei ole, siis käib kah mägedes. Puhkuse veedab tavaliselt mägedes. Ühesõnaga matkamine ja sellega seonduv moodustab selle mehe tegemistest küllaltki suure osa.

Rein Post – Valdo parem käsi. Mõtleb kõik ülima põhjalikkusega läbi ja siis teeb seda igaks juhuks veel kaks korda. Tema teadis alati täpselt kelle käes miski asi on ja millist vidinat kusagil vaja läheb. Et midagi maha ei ununeks, siis hakkas oma kotti pakkima juba maikuus – ikka ei tahtnud kõik asjad hästi ära mahtuda.

Ivar Mäerand – Valdo vasak käsi. Matkavälisel ajal tegeleb sõjardluse ja ikka jälle matkamisega. Ta on käinud Valdol ka varasematel aegadel abiks matku tegemas. Kui vaja, võtab kõik varustuse enda selga ja viib sinna kuhu vaja. Kindel kaaslane, ka siis kui on vaja näiteks mõni õlu võtta.

Tarmo All – Valdo pea. Kuna tegu on „Eesti Geoloogia-ringi” doktori kandidaadiga, siis oli ta matkale kaasa vedanud igasugu keerulist tehnikat, mida keegi peale tema enda kasutada ei osanud. Muu hulgas oli mehel kaasas mõned GPS

seadmed, päikesepaneel patareide laadimiseks, kahvel ja palju muud kõrgtehnoloogilist. Tark matkaja – tasa sõuab, kaugele jõuab.

Tuuli Kalberg – Tarmo pea. Mõtleb samuti alati väga põhjalikult läbi mida ja millal on vaja kaasa võtta. Eriline sümpaatiat on Tuulil igasugu vahvate tablettide vastu. Tema varustas tablettide ja vitamiinidega nii mõndagi meie matkakaaslast.

Ivo Vahtramäe – Meie reisi üks mustematest meestest. Lisaks sellele, et lind talle pähe ekskrementeeris (sellest ka uus nimi Sitapea), hoidis vahelduva eduga saunast eemale. ☺ Vaatamata sellele visa mägironija, ilma hea põhjusega alla ei anna.

Mikk Pääru – Meie reisi üks puhtamatest meestest. Igal võimalikul juhul haaras žileti ja tormas habet ajama. Kui oli juba mõningad tunnid žiletiterast eemal olnud, siis hakkas füüsilist valu tundma ja pidigi jälle habet ajama. Igati rõõmsameelne ja positiivne matkasell, kes oma heatujulisusega kogu aeg teisi kah nakatas.

Andres Karu – Kunstnikuhingega poeet. Ilma temata oleks grupi summaarne matka jooksul lausunud sõnade arv olnud kordades väiksem (kui Rein välja arvata) ja ka laager selle võrra vaiksem. Põhimõtteliselt ei luba Karu kellelgi üksi jorutama hakata – kohe seatakse õiglus jalule. Puhkehetk võib saabuda vaid varahommikul peale eilset pidu või varahommikul peale ränka tõusu (haiguse sümptomid on üllatavalt samad). Grupi kõige vanem saarlane.

Liisa Loog – Noor ja tulihingeline matkaja Valdo matkakoolist. Ilmselt tahab lähiaastatel kõik Munamäest kõrgemad mäed läbi käia. Kuigi tal mägedes olles ravimeid eriti vaja ei lähe, siis igaks juhuks kannab ta välihospidali kolme aasta ravimivaru alati endaga kaasas. Kellel on näiteks jalaplaastreid vaja võib, talle kohe helistada.

Kadri Miller – Teine noor ja tuli hingeline matkaja Valdo matkakoolist. Ilmselt on tal mägedega sama plaan kui Liisalgi. Mägedes käies tuleb jälgida, et ta kõige raskemaid ja tähtsamaid kotte endale ei krabaks, sest kui sealt kotist miskit peaks vaja olema, siis on talle väga raske järele jõuda.

Pille Liivaauk – Meie grupi kõige pikem ja kogenum naismatkaja. Kui tuleb midagi sellist teha mida kõik teised täiega vältida üritavad, siis ärge muretsege - Pille teeb ära. Võtkem kasvõi sellesamuse matkapäeviku kokku panemine – aitäh Pille.

Tanel Tamm – Meie grupi kõige rohelisem, kuid ehmatama-panevalt võimekas mägede jooksi. Isiklikud kõrguserekordid algasid juba 3060 m kõrguselt ja jätkusid päev - päevalt kuni jõudsid suisa üle 7000 m. Tasakaalukas ja rahulik matkaja nn „piksevarras”. Grupi kõige noorem saarlane.

Raido Kukk – Meie grupi kõige pikem meesmatkaja. Põeb sama haigust kui Pillegi – kui kusagil on abi vaja, on Raido seal juba ees. Samuti kõige populaarsema nimega mees kogu orus, nimelt oli Künnapu grupis kah sama nimega tegelane. Lähemal uurimisel selgus, et meie Raido Kukk on originaal. Grupi kõige pikem saarlane.

Jaak Vaabel – Kolmas noor ja tuli hingeline matkaja Valdo matkakoolist. Visa tegelane, kes naljalt lusikat nurka ei viska (enne sööb ikka korralikult tühjaks). Liiga palju sõnu ei loobi, aga kui loobib, siis meisterlikult. Ettevaatust, võib pitsi sülitada ☺

Argo Mere – Konkurentsilt kõige naiselikum mägi-matkaja, kes selle tõestuseks kannab lehvivaid lokke. Hobi korras veab märke igasugust kola, näiteks suusad. Üldiselt väga populaarne mees, kuna tema müüs paljudele matka-kaaslastele igasugust vajaminevat kola. Temaga tasub ikka hästi läbi saada, siis saab matkapoest äkki miskit soodsamalt.

Fred Viidul – sellesinase jutu kirjutaja ja varsti ilmselt pagulane, kui ülalpool kirjeldatud isikud selle jutu on läbi lugenud. Kah saarlane. Valdo täiendus: Kah saarlane, aga patsiga. Meie grupi „viulimees” , kes mängis tegelikult kitarri. Kitarri mängis kogu aeg ja nii ta kitarri mängides märkamatuks ka tippu jõudis.

Selline kirev seltskond majutas ennast 25. juulil 2007. aastal kl 16:00 paiku Tallinn - Moskva rongi viiendasse vagunisse. Valdo oli kusagilt teada saanud, et öösel siseneme Vene Föderatsiooni ja sellega seoses on igasuguste alkohoolsete jookide tarbimine taunitav (venelased vihkavad ilmselt joomist). Lähtudes sellest tõsiasjast ei avatud õlut enne, kui rong oli liikuma hakanud ja lehvitajad perroonile maha jäänud.

Kuna kohe peale rongi liikuma hakkamist hakkaski kohutavalt igav, siis avasime ettevaatlikult ühe õlle – maitstes hea ja igavus avaldas kadumise tundemärke. Kaasa oli võetud meeolukas dokumentaalraamat „Joomahullu päevaraamat” , millest loeti üksteise paremaks tundmaõppimiseks ette horoskoope. Saime teada, et raamatu järgi olid

pooled meist idioodid ja teine pool debiilikud (või oli see vastupidi), igatahes nüüd oli kindel pilt ees kellega üheskoos järgnev kuu veeta tuli.

Võrreldi uhket matkavarustust (näiteks kellel on keerulisemalt kokkupandav nuga) ja räägiti kuskohas eelnevalt matkadel

oldi käidud (a' la jooksin kolme hüppega Pastuhhovi kaljudele Elbruse Läänepool).

Peale restoranvagini avanemist muutus tegevus juba metoodilisemaks. Võeti õlut ja vennastuti Künnapu pundi rahvaga. Restoranvagini olid müügil vastikud väikesed viinapudelid, mis karskusseltsi eeskirjadega kuidagi kokku sobida ei tahtnud.

Kui viimased võitlejad restoranist oma palatisse tagasi jõudsid ja üritasid kitarri saatel intelligentset unelaulukest ümiseda, tegi vagunisaja 15 meetri jooksumine uue maailmarekordi ja muusikahuvilised noorukid tajusid selgelt kunstivihkajate otsesid mõjutusi – laul lõppes kärmelt.

Kui Valdo info vastas tõele, siis pidime hommikul olema Moskvast, kus meil avanes hiilgav võimalus terve päev vedelda lennujaama kivitänaval – aga sellest lähemalt juba järgmises jutus.

26.07. neljapäev. Vahepeatus Moskvast

Ivo

Jah! Teada värk. Teine päev on alati kõige raskem. Uni öises loksuvas ja kriiksuvas rongis oli kõike muud kui kosutav. Hommikul olid silmad peas punased nagu küülikul.

Moskvasse, Balti vaksalisse, jõudsimme umbes kl 9 paiku. Tassisime oma pambud perroonile, seal laadisime pakikäruitele, millega sõidutati need vaksaliesisele platsile. Käruvanad olid ehtsad ärimehed. Hind tõusis transpordi ajal sujuvalt kahekordseks. Lõpliku hinna üle toimus Valdo ja kärumeeste vahel häälekas vaidlus. Lõpptulemusega polnud rahul kumbki

pool. Eriti kärumehed. Kuradi eestlased. Vähe sellest, et pamjatniku maha võtsid, nüüd ei taha maksta ka veel.

Edasi läks sõit tellitud bussiga läbi Moskva Domodedovo lennujaama poole. Moskva on suur ja samas täiesti mõttetu linn ning jättis mittemidagiütleva mulje. Ummikud, kaootiline liiklus, palju rahvast, üldmulje hall, aga hindade poolest suhteliselt kallis kohake. Noh, Kremli me küll seekord ei käinud, aga arvatavasti millestki erilisest ilma ka ei jäänud. Enne Domodedovisse jõudmist rüüstasime tunnikese ka teele jäänud supermarketit.

Olgu öeldud, et meid oli 2 punti: Valdo punt - 16 hinge ja Künnapu punt - ka 16 hinge. Domodedovo lennujaama jõudes selgus, et Künnapu omade Biškeki lennuk väljub hoopis teisest lennujaamast, mis oli ligi 50 km kaugusel ja kuhu sõiduks prognoositi ca 2 tundi. Valdo & Co laadis siis oma

pambud rõõmsalt bussist maha ning lasime Künnapu omad uuesti Moskva peale seiklema. Õnneks nende lennuni oli piisavalt aega. Meie lennuki väljumiseni oli

ka õige mitu, tervelt 12, tundi. Aega sisustasime oma pampude kaalumise, ümberpakkimise ja kiletamisega. Sellega ühele poole saanud, kolisime I korruselt II-le. Seal molutasime niisama, mängisime kaarte, magasime. Käisime ka söömas ja LOOMULIKULT jõime ÕLUT. Kuidas ma reisi põhi-

tegevuse olin siiani mainimata unustanud?! Palun õllejumala käest siiralt vabandust.

Suusameestele oli hea uudis see, et minnes oli S7 (*Sibirian Airlines*) lennul mingi kampaania, kus suusapagasi lennutamine oli 15 kg ulatuses tasuta (tagasi tulles maksis see lõbu juba 4 USD/kg, nagu tavapagasi).

Lennujaam ise oli välimuselt peaaegu et euroopalik, osaliselt oli remont juba tehtud, ühes tiivas veel pooleli, sisaldas ka Ёлки Палки restorani, kus osad söömas käisid. Sisitem polnud päris euroopalik, sest kui tahtsime teada kas käsipagas on tasuta 20 kg sees ja kui palju

ülekaal maksab, siis jooksutati meid kolme erineva S7 kassa vahet. Saime teada, et tasuta oli vaid 20 kg nina kohta, käsipagas seal sees ja ülekilod maksid 110 RUB/kg.

Valdo tegi lennujaamas esimese ülevaatusse rahva treenitusest ja uljusest. Seda saab ju ometi vaadata selle järgi kui palju kraami keegi on kaasa tassunud?! Tulemused olid sellised (mida Valdo sellest järeldas, on siiani saladus):

Ivar	37 kg
Rein	36 kg
Valdo	35 kg
Kadri	31 kg
Raido	31 kg
Ivo	30 kg
Pille	28 kg
Mikk	28 kg
Fred	27 kg
Karu	26 kg
Tanel	26 kg
Tarmo+Tuuli	51 kg
Argo	25 kg
Liisa	24 kg
Jaak	23 kg
Grupivarustus	104 kg
Kokku	562 kg

Argo ja Valdo suusad	30 kg
Kõik kokku	592 kg

Enne lennukisse minekut toppisime endale kõige raskema ja paksema tipuvarustuse selga, et ülekilode eest vähem pappi välja käia. Grupi peale oli meil ülekaalu

ikkagi 220 kg. Noh ja siis tollist läbi ja lennukisse. Lend Oši poole algas sujuvalt. Lennuk TU 154 oli üsna täis, kulunud ja näha, et pikalt aktiivses kasutuses olnud, aga stjuardessid olid täitsa ilusad ja süüa sai kah midagi (2 kreekeri küpsist, tops pasteeti, saksa maitsestatamata jogurtit, tükk sulatatud juustu, mahla ja vett), nii et igati luks. Üks (Argo ja Karu arvates kõige ilusam) stjuardess ütles, et Argol on “krasiivõje sapogi” ja ta ütles vastu, et “spasiibo, võ tože” . Keegi meie omadest ei ropsinud – seekord.

27.07. reede. Kogu täiega Ošis kohal

Liisa

Vaieldamatult oli selle päeva põhi-action juba lõunaks ära toimunud. Päev ise algas juba kl 00:25, kui lennuk õhku tõusis. Kõik olid päris rahul, kuigi kl 00:25 oli täpselt 40 minutit hiljem, kui see lennuk tegelt pidi õhku tõusma. Lisaks sellele olid kõik surmväsinud raskest lennujaama chillist, ometi oli matkasellidel aega paar sõna juttu puhuda plastsaapaid ja muud varustust enda küljest eemaldades. Enamus kulutas selle aja lennukit kommenteerides: Pillele ei meeldinud, et turvavööd käivad lipsusõlmega kinni, Ivot ärritasid kulunud vaibad, Tarmo polnud rahul konditsioneerisüsteemiga, Kadri leidis, et üleüldse on lennuk ebausaldusväärne. Kõige selle kohta sai stjuardessidelt ka küsitud, aga nad ütlesid: „Net” . Ainukesed kes, käitused täiskasvanulikult ja ei vingunud, olid Argo ja Karu. Pigem vastupidi, nad leidsid midagi positiivset - nimelt avaldasid neile muljet kaks neist stjuardessidest kes “Net” ütlesid. Isad on alati eeskujuks.

Ümber meie räägiti palju vene keelt, mille peale tuli mulle meelde üks ilus luuletus merest, mida ma vene keeles teadsin. Ma pühendan selle Tarmo Allile nüüd, sest ta käskis selle kindlasti siia kirjutada.

Meždunaroodnõi Kopmjuternõi Lager

(mul ei tule autor meelde praegu)

Toma tõi apiät tselõi den igraješ na kompjutere,
Možet Hvatit! Ja ne igraju.
Tselõi den. Ja navašu
pariadok.
Kakoi pariadok.
Prosto pariadok
Skoro pojedjem marii mart
Ja hatšu pakazat mai risunki.
No harašo, a
ja hatsu pakazat mai notõ.

Pärast seda jäid kõik enam-vähem magama. Lend kestis umbes vähem kui 4 tundi ja vahepeal pakuti süüa millalgi. Kell 6:00 lennuk maandus, kl 6:30 väljusime lennukist ja kl 9:30 lennujaamast. Tavaline. See peaaegu 3 tundi kulus suurelt jaolt passi-kontrolli järjekorras. Ootesaal oli selline ... ühesõnaga see oli paksult inimesi täis, kui me ruumi sisenesime ja pärast meid lisandusid veel mõned. Kuna meil ei olnud väga kiiret

Oš (kõrgus 1025 m) – Kõrgõstani vanim ja Kesk-Aasia üks vana- maid linnu (pronksiajast). Kirjalikult mainitud 1000 aastat tagasi, väljakaevamised näitavad vanuseks 3000 aastat.

Müüdi järgi olevat prohvet Salomon (Suleiman) oma armeega mäe otsas peatunud ja hüüdnud “Khoš”, mis tähendab “Aitab, küllalt”. Nii saanudki linn omale nime Oš. Asus Hiina, India ja Euroopa vahelise karavanitee ristumiskohas, sealt läks läbi üks suure siiditee haru.

ja isegi kui oleks olnud, poleks me saanud väga palju teha (muidugi välja arvatud, mingi summa eest ennast eelisjärjekorda panna), siis me istusime seina äärde ja ootasime teed ja muud juues ja vaatasime läbi klaasi, kuidas meie varustus lennujaama hoovi peal hunnikus meid ootab ja hoidsime hinge kinni, et mõni kohalik mõnda meie matkakottidest oma kitsenahast portfelliga segamini ei ajaks. Olenemata sellest, et enamus kaasootajatest olid kohalikud, liikus järjekord aeglaselt. Ilmselt sellepärast, et inimeste passi ümberkirjutamine ongi üldjuhul ajakulukas tegevus. Jaagu passi vaatas üle nt 3 meest. Pille passi peale ütlesid, et see on mingi uus pass, et näe, Euroopa on peal ja siis mingi lliit. Siis jõudsid meieni kurvad sõnumid, et Fred peab Kõrgõstanist lahkuma juba samal õhtul, kuna ta viisa oli aegumas. Miskil imekombel oli keegi viisasse vale kuu pannud. Õnneks ta viisa pikendati. See oli imelihtne – põhimõtteliselt võib igaüks oma viisat uuendada. See on tõesti imelihte. Lihtsalt kättevõtmise asi: selleks on vaja ainult pastakat (varasta Hansapangast) ja aegunud või aeguvat viisat. Isegi tollitöötajad võisid olla päris imestunud, et Fred ise selle peale ei tulnud, et võiks oma viisa ära uuendada, nende kahe tunni jooksul, mis me olime oodanud.

Kell 9:30 olime kõik õnnelikult oma 500 kg varustusega lennujaama ees. Ja meil oli vastas 3 sõiduvahendit (2 bussikest ja 1 auto), mis pidid meid meie ööbimiskohta viima. Jaotasime ennast nendesse võrdselt (3 inimest autosse, 3 inimest ühte bussi ja ülejäänud inimesed teise bussi).

Jõudsimme külalistemajadeni ja jaotasime ennast nendesse ja siis jaotasime veel ennast tubadesse. Kõik tegid mingeid asju, Valdo ja Rein läksid ostlema, mõned poisid (edaspidi vane-

mad härrased - isa käskis) läksid samuti Oši avastama. Ülejäänud läksid magama. Lõpp. Päev läbi.

Tegelikult läks action ikka pärast edasi, siis kui vanemad härrasmehed tagasi jõudsid, koos suure arbuusi ja suure meloni ja suure pikliku meloniga. Süües kuulsime

vanemate härrasmeeste seiklustest Oši linnas (viies erinevas versioonis). Aga üldiselt võib kindel olla, et teel linna ja tagasi ja linnas peatusid nad vähemalt kolmes kohalikus õllekas ning ühes neist kohtusid kohalike elektrikutega, kes kell 1 päeval viina võtsid ning kurtsid tööpuudust ja ülistasid venelaste visadust Kõrgõstani tööturul. Ühes neist jõid veel kohalikega (Turkmenistani terviseks). Linnas kohtasid nad veel paralleelgrupi entomoloogi, kes polnud teadlik Oši turu vägevusest. Arbuusid ja melonid olid tõesti nii suured, et lisaks päevaste seikluste üle arutamise jõudsimise ka muudele huvitavatele järeldustele: näiteks, et Ivol ja Tuulil on suhe ja siis oli veel midagi Ivo ja pääsukestega

ja et Pille on kõige pikem kõikidest matkatüdrukutest üldse. Selle peale leidis Tarmo, et oleks hea Pillet edaspidi Volas-kiks kutsuda. Ja nii juhtuski.

Õhtusöögiks sõime Tõm-Damad (ühepajatoidu taoline roog) ja salatit ja teed ja saia (Tuuli avastas, et seest tühjad saiad on palju paremad, ja siis me natuke kaklesime nende pärast) ja hiljem istusime kõik meie (Suure Ema) juures ja chillisime niisama.

28.07. laupäev. Oši turul poodlemas

Tanel

Esimene reisirammestus väljapuhatud, marssisime (Raido, Kadri, Liisa, Jaak, Argo, Tanel) jala öömajast kesklinna (~3,5 km). Teel kohtasime seltsimees Leninit suure platsi ääres seismas.

Selleks, et turul oleks mille pärast kaubelda, tegime EkoBank's diili: dollarid sommade vastu. Pangale järgnes kohe turg. Turg oli mitmetasandiline ja suur, ulatudes mõlemale poole jõge. Eredamad

mälestused turult on LIHALETT ja puuviljalett. Esimene oma erilise jälku-se ja teine oma püüdlikult sätitud kaupade pärast.

Ošis on Kesk-Aasia suurim turg. See on enam kui 2 saj. sama koha peal. Turgu läbib Ak Buri jõgi.

Turul kaua vastu ei pidanud, nii umbes 1,5 tundi. Mõte liikus kohalike söögikohtade poole. Sellel hetkel pudenes meie seltskond kaheks. Tanel ja Raido hakkasid kiirendatud korras söögikohta otsima. Enne, kui sobiva leidsime, jäid meile ette meloni ja arbuusimäed, millest oli võimatu ilma ostmata mööda saada. Vedasime suure kollase meloni (~7 kg) muru-lapikesele Oši suurima risttee kõrval. Vaadates ja kommenteerides kohalikku liiklускаost, panime selle jumaka meloni nahka.

Nüüd oli söögikoha leidmisega veidi rohkem aega. Ühes vee-kardinatega vabaõhulokaalis sõime šašlõkki ja puhusime ko-halike kirgiisidega juttu. Selgus, et siinmail on kõiges halvas süüdi usbekid.

Pärastlõunat sattusime (lõbustus)parki. Suur, roostes ja koli-sev vaateratas ja ainult kaks kundet. Maksime Raidoga kumb-ki 20 sommi ja seltsimees lubas meil lahkelt korvi ronida. Kui hirmsa krigina saatel rattaga üles jõudsime, selgus, et ega see ümbritsevatest puudest kõrgem olegi.

Õömajja tagasi jalutades peatusime veel ühes küllaltki nooblis vabaõhukohvikus. Sõime, jõime veelgi.

Teised said Valdolt ülesande ja pika listi toiduainetega, mis turult ja poest tuli osta. Lisaks toidule osteti ka gaas, potid, pannid, gaasipliit, peldikutool ja -hari ja palju muud vajalikku kraami (nt liivapaberit meenutavat vetsupaberit). Tutvuti ko-halike oludega, toituti kohalikes söögikohtades. Üldiselt kul-

geti vaba graafiku alusel. Kõvenud võtsid ka kohalikega viina, nõrgemad mitte. Kohalikud olid muulastest väga huvitatud, pärisid kust oleme ja kui said teada, et

Eestist, siis meenus sellega absoluutselt igatühele kohe midagi nt Leedu, Riia, olümpiamängud või teadis keegi kedagi, kes oli kuulnud Baltikumist. Üks papi arvas, et eestlased on OK, aga need kuradi lätlased, kes selle kuju minema vedasid!! Et see polnud neist sugugi kena. Aga meiepoolne toost “za turkmeniztan” ja uus lonks viina viisid teemad edasi uutele radadele.

Karu ja Fredi ülesanne oli märke viina kaasa ostmine. Eesmärk oli, et meil oleks seda rohkem kui Künnapu grupil. Mõni päev hiljem selgus, et sai ikkagi vähem :(

Õhtuks olid kõik õnnelikult hotellides tagasi. Kuna hommikul oli plaanis väga varajane äratus (kl 4:30), siis õhtu möödus üsna asises meeleolus asju pakkides. Osad vaatasid DVD pealt Pulp Fictionit.

29.07. pühapäev. Huvasti tsivilisatsioon

Mikk

Ärkasime kl 5 hommikul. Sõime varajase hommikusöögi. Kui teise maja omad poleks piisavalt ebaviisakad ja pealetükkivad

olnud, siis oleks nemad küll hommikusöögist ilma jäänud. Veidi enne kl 6:30 algas meie teekond autodel Ošist mägede poole. Sõiduvahendeid oli 2: üks oli uhke oranži värvi "lux-salongi" ja ratta läbimõõduga ~1,5 m veoauto Ural ning teine päevinäinud ja kirgiisipärase sisustuse saanud Mersu väikebuss. Varustus ja pooled inimesed topiti Urali, pooled inimesed Mersusse ning teekond võis alata.

Ošist välja sõites ja järgneval sajaj kilomeetril oli maantee mustkattega. Autod la-veerisid kiirusel 50-60 km/h teekattes olevate aukude vahel. Hiljem sõitsime ka

mööda hooldamata kruusateed. Teedeehitajateks olid hiinlased naaberriigist. Mersut juhtis noor usbekk ja viimase isa oli autos kapteniks. Too jagas sohvrast pojale pidevalt juhtnööre, et kui kiiresti ja millises teeservas parasjagu sõita. Poeg oli küll ettenägelikult auto kõrvalistme eemaldanud, aga isa oli sinna pannud padjaga taarakasti ja tundis üldiselt ennast seal vist täitsa hästi. Igatahes oli juhi papaa reisi ajal nii osav, et rääkis Liisalt välja paki kohalikke sigarette - selle eest lubas ta terve reisi ajal bussis mitte suitsetada ja nii ta ka tegi. Argolt nihverdas ta endale vanad "Julbo" päikseprillid, tahtis küll oranže, et "kirgiz krasnuju ljubit", aga sai siiski sinised. Lahkesti lubas ta teha kõigile suutäie kuldhambaid rahasumma eest, mille eest saaks Eestis osta vaid ühe hambakrooni.

Kuna kapten oli kütuseautoga 35 aastat seda maanteed iga päev sõitnud, siis oli kohti, kust ta peatumata, “lapsi” ja vanu pruute vaatamata ja neile arbuusi kinkimata läbi sõita ei saanud. Tänu sellele saime ka meie kohalikest hõrgutistest (ai-raan, aprikoosid) osa ja esimese vahetu ettekujutuse Kirgiisia maaelust. Vastupidiselt alguses

eeldatule jäi mersu isegi kiirteel maastiku-Uralile alla.

Lõunapeatus, mõned foto- ja pöiepeatused kurude ületamisel, passikontroll ja oligi enamus ca 270 km-st teekonnast läbitud. Kõrgeim ületatud kuru oli Taldõki kuru (3615 m), teised kurud Tsigirtšik (2406 m) ja 40 aastat Kirgiisiat (3513 m).

Viimane, kõige tõsisem osa oli tõus Alai orgu pidi maanteelt (kõrgus ~3000 m) baaslaagrisse, mis asus 3590 m kõrgusel. Selleks saadeti Mersu Oši tagasi ja kogu seltskond kolis Uralile. Mersu juhile anti kaasa ka soovitus, et ta peaks oma pilli müüki pane-ma kuulutusega „Müüa autopom-miks sobilik masin. Lõhkeaine kauba sees “.

Viimane küm-nendik teekon-nast kulges siis Uraliga mägijõ-

gesid läbides ja järskudest nõlvadest tõustes. Tõsine masin oli see meie Ural!

Pärast 10-tunnist teekonda jõudsimegi baaslaagrisse Atšik Taši. Seal tervitas meid kohalik karjuse perekond, kes oli meie jaoks püstitanud kaks jurtat. Künnapi jurta oli meie omadest 100 m allpool. Tassisime oma varustuse jurtade juurde, püstitasime köögitelgi, mille Fred hiljem kleepsuga Filharmooniaks ristas, ja jäime mäehaigust ootama. Viimane ei lasknud ennast kaua oodata, sest olime ju tõusnud 10 tunniga 2600 m.

Jurta koosneb puukarkassist ja vildist mattidest. Hea meister valmistab selle 1 kuuga. Tavaliselt on keskel tulease või tänapäeval ahi soojendamiseks ja toidu valmistamiseks. Köeti kuiv-
sõnniku ja autokummidega. Sisepääsust parem pool on naiste pool ja vasak pool meeste pool.

Õhtul tehti koos Künnapi omadega selgeks oja kasutamise, pesemise, tualetitamise ja liblikapüüdmise reeglid. Valdo vaaritas meile õhtusöögi, pärast seda joristati veidi laulda. Magamajäämine paljudel eriti hästi ei õnnestunud, aga vastavalt Jüri Vilismäe 2000.a päevikule olla see normaalne.

30.07. esmaspäev. Pehme maandumine baaslaagris

Tarmo

Esimene öö 3590 m kõrgusel baaslaagris möödus minu jaoks oodatust meeldivamalt. Eileõhtune iiveldus ning kõhulahtisus olid kadunud ajaloo hämarikku ning sügav uni oli taastanud korraliku enesetunde. Hommikust unisust häiris vaid Karu hädakisa, mida põhjustas “F” tähe saladuslik kadumine “FILHARMOONIA” telgilt. Kui ma lõpuks telgist välja

sain, oli kirja pilt
jälle korda seatud
ning hommikune
riisipudergi oli
valmimisjärgus.

Pea saabus meie
võõrustaja Mira-
ži elukohast ta-
gasi ka Valdo
kaasas värsket ni-

suleib (kohalikus keeles lepjoška), piim ja airaan. Hommiku-
söök söödud, hakkasime valmistuma lühikeseks retkeks Si-
bulavälule. Kuivõrd pealelõunaks oli kokkulepitud pidulik
lambasöömine Miraži juures, siis eriti pikka retke ei planeeri-
tud.

Liikuma saime kl 11 paiku. Rada viis meid laugelt jõeorgu
mööda ülespoole. Peamisteks vaatamisväärsusteks kujunesid
selles retkel erinevate firmade baaslaagrite jurtad, mis olid

ehitud selliste
uhkete siltidega
nagu “Hotel”
ja “Cafe” .

Kiiresti saime
selgeks, et õlu on
vabalt saadaval
ning tema hind
kõigub 1-3 USD
piires. Sellise

väärtusliku infoga varustatult jõudsime oru kõige põhja-
poolsema laagri, mis kuulus firmale nimega “Fortune
Tours” . Laagri direktress, käbe mongoli tüüpi naisterahvas,
kukkus meid kohe moosima, et me kasutaks I laagris tema

firma telkimisala, mis pidi olema laagri põhjaotsas ning tõusuks õige sobiva koha peal. Seejuures pakkus ta meile telkimiskohti lausa tasuta. Loomulikult ei suutnud Valdo sellisest pakkumisest ära öelda. Hiljem selgus, et firma oli esimest aastat turul ning tegelesid niiöelda turuosa vallutamisega. Kogu see seletamine võttis ka omajagu aega ning seetõttu me sellest viimasest laagrist just väga palju edasi ei jõudnudki. Igatahes kl 12:30 paiku, mis oli kokkulepitud

tagasipöördumise ajaks, näitas GPS kõrguseks 3700 m. Seega olime esimesel retkel tõusnud oma baaslaagrist 100 m kõrgemale.

Asi seegi.

Tagasiteel suundus pool grupist

“Gorõ Azii” laagrisse gaasiballoonide järele.

Mina ning meie naispere võtsime suuna baaslaagri alal paikneva

kõrgema künka peale, et saada selgust sellel paistva tuuri või mälestusmärgi osas. Kohale jõudes selgus, et tegemist oli ikkagi mälestusmärgiga, mis oli püstitatud 1974. aastal Leninil Everesti vallutamiseks ettevalmistavat tõusu teinud Vene naisekspeditsioonile. Paraku lõppes see üritus neil nii kurvalt, et Everestile polnud enam kedagi minemas.

Peale jalutuskäiku võttis kogu grupp suuna Miraži eluaseme suunas, kaasas arbuus, melon, pudel viina ja kitarr. Miraži juures ootas meid murule kaetud laud. Pakuti lambapuljongit, maksa pekiga ning keedetud lambaliha. Sõime ägisemiseni, nagu Valdo jätkuvalt nõudis. Fred ja Karu andsid ka väikese kontserdi ning peale sõbralikku vestlust päevapoliitilistel ja majanduslikel teemadel (ei pääse-

tud mööda ka pronkssõduri küsimusest) oligi aeg oma laagrisse tagasi suunduda, sest järgmisel päeval I laagrisse viidav varustus vajas pakkimist.

Miraži pool pakutud lambaliha parema seedimise huvides tehti veel jalutuskäik nn “Sinise kivi” juurde. Viimane kujutab endast rändrahnu, millele on kinnitatud mälestustahvel 1991. aastal II laagri lumelaviini alla mattumise tõttu hukkunud alpinistile. Tuuli, kelle kõhuhädale oli lisandunud ka kehv enesetunne ning ilmselt ka palavik, otsustas selle retke vahele

jätta. Pille jäi ka oma kõhulahtisusega alla paigale. Õhtul laagris, kui Tuuli otsustas ennast kraadida ning sai oma kehatemperatuuriks 38°C, tekitas see ka ülejäänud rahval

1974.a 5. augustil tõusid 8 NSVL alpinismikoondise naist Lipkini ribi mööda Lenini tippu ja laskusid Razdelnaja poole alla. Ekspeditsiooni eesmärk oli näidata, et naised saavad sellega ilma meeste abita hakkama. Tipus algas kõva torm ning nad jäid üles ööbima. Kui torm oli nende presendist telgid ära viinud, alustasid nad laskumist. Labidaid neil lumekoobaste kaevamiseks kaasas ei olnud. Kella 22-ks olid kõik meeletus tormis laskumisel kurnatuse ja külmumise tõttu hukkunud. Nende seas ka venelannast nais-”lumeleopard”. Pärast seda olid naisekspeditsioonid 15 aastaks Leninil keelatud.

1991.a 13.juulil vallandus maa-värina tõttu Lenini põhjaseinalt suur lumelaviin, mis mattis enda alla II laagris olnud 43 (osadel andmetel üle 60) inimest, pääses 2 inimest. See on seni suurima hukkunute arvuga õnnetus alpinismi ajaloos.

terava huvi oma kehatemperatuuri monitoorimise vastu ning vallandus üleüldine kraadimismaania.

Peale õhtusööki otsustasid meie noored (Liisa ja Kadri) viia läbi väikese küsitluse, eesmärgiga selgitada välja grupisisesed üldhuvitavad statistilised parameetrid.

Küsitluse tulemusena selgusid näiteks sellised faktid:

- * enim lapsi – Mikk (4 ametlikku last);
- * lastetud – Ivo, Tarmo, Tuuli, Jaak, Liisa, Kadri, Tanel, Raido, Pille, Karu;
- * enim abielus olnud – Mikk (2x);
- * praegu abielus – Rein, Mikk, Valdo, Ivar;
- * kõige pikem grupiliige – Raido 195 cm;
- * kõige pikem grupi naisliige – Pille 165 cm, siit ka alias Volask.

Saabus öö.

31.07. teisipäev. Aklimatitõusu alga!

Pille

Päeva plaan oli selline: tegusamad ja kõbusamad matkalised lähevad I laagrisse, vaatavad üle Fortune Touri poolt pakutava laagriplatsi, püstitavad sinna 4 “säätumarketi” telki ja laskuvad baaslaagrisse. Selle grupi moodustasid: Valdo,

Ivar, Raido, Tanel, Fred, Karu ja Argo. Ülejäänute plaan oli tõusta Rändajate kurule, lõsutada seal veidi ja tulla kah alla tagasi.

Grupivarustuse veoks oli Valdo orgunninud ühe hobuse, kellele laoti selga 69 kg kraami. Pika retke grupp lahkus baaslaagrist kl 8:30. Selleks ajaks olid ka Künnapi omad oma suurte seljakottidega teele asunud – neil oli plaanis I laagris üks öö mööda saata ja siis tagasi tulla. Kui plats puhas, ärkas ka kuru-grupp. Sõime hommikuks müsliputru, mis täna liiga maitsev ei olnud - kokal jäi vist sool lisamata. Kell 10:30 asusime meiegi teele, kaasas päevamoon ja mõned riided.

Astusime rahulikult tempos ja 2,5 tunniga olime kurul (4148 m). Seal vedeles murul Argo, kes oli kurult veidi edasi läinud ning otustas sel päeval mitte liiga suuri

pingutusi teha ja tagasi pöörata. Seadsime endid ka mõnusale murulapile kummuli, sõime ära oma batoonid, kaasavõetud lepoška ja pasteedi. Kui osa rammu oli tagasi saadud, otsis igitüks omale tegevust, sest tahtsime sel kõrgusel veeta vähemalt paar tundi. Tarmo ja Ivo ronisid kõrvaloleva künka otsa (mille taga oli loomulikult teine kungas), mina läksin alla rohuaasale ümisejaid-marmotte pildistama. Seda ütles ka eelmisel päeval Künnap, et see on hää koht nende “jahtimiseks”. Ja õigus tal oli – kobedaid marmotipilte sain mitmeid, ühel korraga 5 isendit peal. Lähenedes pugesis nad

küll urgudesse peitu, kuid uudishimu tõi neid sealt varsti jälle välja.

Samal ajal tegid teised koos Reinuga Pilatest ja see muutis neid edaspidi eriti lustakaks.

Lõpuks tegid kerge tõusu kõrvalolevale nõlvale ka Liisa, Kadri ja Mikk.

Kell 15:30 alustasime laskumist tagasi baaslaagrisse, kl 18-ks olid kõik tagasi. Jõgi oli vahepeal paisunud ja selle ületamiseks tuli seekord uus koht otsida.

Jurtasse jõudes panime kiiresti paja tulele ja kartulid keema. Mina ja Tuuli võtsime sisse järjekordse loperamiidi ja aspiriini, et tõrjuda ligihiilivaid pasanteeria ja palavikunähte. Veel mõnel oli alla tulles pea tuikama hakanud, Miku magu tundus ka streikivat.

Õhtune supp valmis ligi tunniga. Kui meil söödud sai, jõudsid kohale ka Raido ja Karu. Nemad olid I laagri poole minnes nats enne sihtpunkti ära väsinud, teistest maha jäänud ja väikse 45-minutilise tuku teinud. Tundsid, et tervis pole piisavalt hea, et edasi punnida ja keerasid tagasi. Kui hobusega jõeületus 100 sommi eest jälle tehtud, pakkusid kohalikud hobusemehed neile kuruni sõiduks hobust 50 USD eest. Hind kaubeldi 35 USD peale per naase ja enne kuru nad oma jalga enam maha ei pannudki. Seejuures istusid nad hobuse seljas üksi ja tüürisid ise, mitte kahekesi koos kirgiisiga, nagu vahest kohalikel kombeks. Kohalikud hobused osutusid nii intelligentseks, et kuulasid isegi Karu eestikeelseid käsklusi

täitsa vabalt ja kui Maarjamaa ratsanikel järskudel kohtadel hirmus hakkas, lasid nad rakmed lõdvaks ja lasid hobusel oma otsuseid teha. Tunnike ratsasõitu oli nende arvates igati seda raha väärt. Elevust täis olid mehed küll pärast seda!

Värsketele tulijatele kanti supid-tee ette ja nii jäime ootama järgmisi saabujaid, kes pidid hobusemehe sõnade kohaselt juba üsna lähedal olema. Kui pimenema hakkas, olid Kadri ja Liisa valmis öhe päästeoperatsioonile sööstma, kuid kl 21-ks oli kogu kamp kohal – väsinud, aga rahul. Tulijad teatasid uhkusega, et jõudsid I laagrisse kl 13 paiku, püstitasid telgid Fortune Touri laagrisse 4400 m peale ehk siis I laagri kõige ülemisse ossa. Sõid siis kohalikus baaris kõhu täis ja kl 15 paiku alustasid tagasitulekut. Filharmoonias oli täna sanitaarpäev ja laulujoru sealt ei kostnud. Kell 22:30 kostus jurtadest vaid nohinaid ja norskeid. Vaid Ivaril, Fredil ja Argol tuli janu ja nad käisid õhtul Künnapil ja liblikamehe juures ning viskasid ühe viina.

01.08. kolmapäev. Laagerdumine baasis

Argo

Puhkepäev baaslaagris, valmistusime I laagrisse minekuks.

Jurtades ja nende ümber valitses üleüldine segadus, kõik tõstsid asju ühest hunnikust teise ning olid üle

saanud eilsest kes eufooriast, kes agooniast ning valmistusid püüdlukult 4400 meetrile elama kolimiseks. Osa varustust oli plaanis vedada hobustega 1 USD/kg eest, osa ise tassida. Nt suusad koos lisadega ja saapad kaalusid kokku 13 kg, targa mõttena tundus enda kotti jätta jope, puhh ja fliis.

Lõunaks oli 3 käiku: ühepajatoit, praetud kartulid ja magustoit. Tegin ka ennast ühiskondlikult kasulikuks ja osalesin poti puhtaks kraapimisel. Selle aja peale olid Künnapid omaid aklimatiringilt baaslaagrisse tagasi jõudnud. Eemalt vaadates tundusid kõik suht korras olevat, järgmine päev oli neil puhkepäev.

Pärastlõunal vegeteeriti niisama, käisin Fredi ja Karuga korra baarijurtas. Õhtul tegeldi mälumänguga, võitis Ivo, pika puuga.

02.08. neljapäev. Mitte tõusu, vaid puhkepäev

Argo, Jaak, Tarmo, Pille

Hommikul otsustas Valdo, et kuna ilm pole piisavalt hea, siis lükatakse tõus I laagrisse edasi. Üldiselt oli igav päev, kuna kõik olid valmis minema. Ka Künnap arvas, et lõime liiga lihtsalt vedelaks. Mõned käisid helistamas, Kadri ja Liisa kehastusid vahepeal MIB-ks ja proovisid nii ülepulbitsevat särtsu endast välja saada.

Päeval käisime harjal jalgu sirutamas. Väga hea oli lihtsalt kotita jalutada. Tarmo ja Fred võtsid suuna kõrvalasuvale Petrovski tipule (4825 m). Alguses plaani ei olnud, kuid tõusu käigus tekkis plaan tõusta nii kõrgele kui ilma kassideta võimalik, et tutvuda rajaga ning kui peale Lenini vallutamist peaks aega olema siis ka see tipp ära võtta. Rada nõudis kohati väheke kaljudel turnimist, kuid oli üldiselt kergesti läbitav. Mehed ronisid kuni lume piirini (~4200 m), sealt edasi oleks olnud vaja kasse ja kirkat.

Õhtul levis baaslaagris info, et I ja II laagri vahel oli üks valgevenelane (hiljem selgus, et oli Peterburist) surma saanud. Lenini põhjanõlvalt olla 2 tüüpi alla kukkunud ning üks neist mingi imeläbi ellu jäänud, teine mitte. Lebavat teine nüüd liustikul ja ootavat, et kas omaksed on huvitatud ta alla toomisest või jääbki ta mägede rüppe. Õhtul hakkas veel sadama ja kõik mäed tõmbasid umbe. Öösel sadas ka vihma. Sadas isegi köögijurtast läbi, nii et sealsed elanikud pidid magamiskohta vahetama.

Kõik lootsid, et homme saaks teele asuda.

03.08. reede. Suur minek, ootusärevust täis

Argo, Jaak, Pille

Kell 6 hommikul oli veel kahevahel, kas on minek või mitte. Pilved olid küll kaunis tumedad ja kahtlased. Kuid lõpuks tuli otsus, et asume siiski teele. Künnapi omad tõusid samal päeval ja startisid loomulikult enne meid, maha jäid Künnap ise ja libikapüüdja. Meie saime suurema ja raskema kola lõpuks Miraži hobuste pea-

Samal ajal mägedes olnud 15-liikmeline norrakate grupp saatis hobusega I laagrisse teele nt 501 kg varustust.

le sokutatud (1 USD/kg), igaüks vedas osa oma kergemast kraamist ikka oma seljas ka. Hobustega saatsime teele sel päeval kamba peale kokku 133 kg.

Tõusu võtsime rahulikult, moodustusid väiksed koosliikuvad grupid. Pärast Rändajate kuru kulges rada tõusude ja laskumistega mööda suht järsku rusunõlva. Jõudsime liustiku servas oleva oja juurde, mis oli sellel lõigul emotsioone pakkuvaim koht. Suht tugeva vooluga ojast oli võimalik üle saada ka niisama ja päris kuiva jalaga, aga hobusemehed arvasid, et nende hobusel üle oja viimise teenus on parem. Hind oli nii 5 USD v 100 rutsi v 100 sommi. Osad kasutasid hobusemehe teenust, osad ukerdasid end ise üle jõe.

Jõe ohtlikkust näitab seegi, et 2004. aasta augustis kukkus jõe ületamisel üks grupijuht jõkke ja kadus allavoolu mustavasse liustiku koopasse ning pärast seda ei ole teda enam nähtud.

Edasi tuli üsnagi järsk tõus moreeniharjale ja sealt diagonaalis üle liustiku. Vastutulijatel saime soovitusel orienteeruda sinisele pelidikutelgile, mis oli ka laagri alguseks (kui õigesti mäletan siis midagi taolist oli ka Vilismäe reisikirjas). Edasi tuli juba rohkelt telke ja laagreid. Meie oma oli loooooomulikult kõige tagumine.

Tõus võttis aega keskmiselt 6 tundi. Olime jõudnud 4460 m peale, tõusumeetreid kogunes kokku 1008 m, laskumismeetreid 201 m.

See oli Fredi kitarrri esimene kõrguse rekord.

Mehed tõmbasid ühe õlle nahavahele ja asusid

Filarmooniat (H täht oli puudu) püstitama. Tegelt olid sel päeval Pille ja Argo toidutoimkonnas, aga see õnnestus neil elegantselt

Liisale, Kadriale ja Jaagule delegeerida. Suurem osa matkalisi asus pärast esimest jõunatukese taastamist telgikohti tekitama, st eemaldati suured kivid, tassiti eemalt peenemat rusu ja siluti plats nii siledaks kui keegi oskas või parasjagu jaksas.

Telkkonnad jagunesid:

- Ivo, Tanel, Raido
- Liisa, Kadri, Jaak, Mikk
- Valdo, Rein, Pille
- Tuuli, Tarmo, Ivar
- Fred, Karu ja Argo nende vahel

Selle suure ja tõsiselt kurnava töö lõpuks olid ka makaronid valmis saanud. Kellel pea tuikas, võttis sisse ka doosi aspiriini.

Kõhuhädade seis:

Tanel – endiselt lahti mis lahti. Käis ~5 x

Ivo – tekkis kõhuhäda eile õhtu või tänasest

Raido – sitt on vedel, kuid üle 1 x pole vaja olnud käia

Pille – hakkab paranema, kuid õhtul ütles, et vedel mis vedel

Jaak – terve nagu purikas

Ivar – ei käi sital üldse

Tuuli – tundub, et ei ole korras. Vaene Tuuli.

Teistest ei tea.

Meil oli järgmise päeva plaanis jalutuskäik liustikul ja tõus umbes 4700 peale. Künnapil omaid tõusid ka I laagrisse ja pidid järgmisel päeval edasi II laagrisse minema.

Generaator pandi kinni. Nüüd head ööd!

04.08. laupäev. Pikad liud liustikul

Rein

Alustasime tänast päeva I laagris kl 7-st. Plaan oli tervised üle vaadata ja siis tõusta mööda liustikku ülespoole niipalju kui kannata-

tab. Valdo ja Argo tahtsid ka suuski proovida. Argol oli sees väike ärevus, kuna Endorphinidega oli ta käinud vaid kodus ümber ahju ja Valdo jalad olid Kazbekil suuskadega käimisest päris rakkus.

Kiiret kuhugi ei olnud ja kõik võtsid asja rahulikult. See tähendas, et liikuma saadi alles kella 11 paiku. Valdo jagas grupi neljaks köiskonnaks ja kes oli valmis, laskus I laagri juures liustikule ja hakkas omale kasse alla sättima. Mida kõrgemale tõusime, seda rohkem ja suuremaks jääpraod muutusid. Kuna olime nii hilja peale jäänud,

siis oli isegi läbi jope tunda kui kuumalt päike kõrvetas. Jäime pidama 4865 m kõrgusele (läbitud distants 1,5 km), kuna lumi oli juba pehme ja lumesildade pidavus kahtlane. Argo ja Valdo hakkasid suuski alla panema ja teised

istusid ja aklimatiseerusid. Pikalt seda siiski teha ei saanud, sest päike kõrvetas nii, et tuulevaikuses kohapeal istudes oli tunda kärsahaisu! Argo proo-

vis lõpuks ka oma suuski, nahku ja trekkereid – paarkümmend meetrit tõusu oli kui unenägu. Kella 13 paiku keeras ta koos Valdoga suusaninad allapoole ja sõitsid väikeste sutsudega pragude vahelt alla

liustikumurruni, kust edasi oli ohutum minna kassidega ja seongus. Igatahes kõrvalt vaadates tundus, et lihtsam on jalgsi ja kassidega

alla saada, aga ega keegi ise seda suusasõitu järgi teha ka ei soovinud. Laskusime neile järele ja poole tee peal läksime neist mööda.

Alla minnes hakkas Tuuli nuruma, et kui me juba liustikul oleme, siis tuleks ka praost väljaronimise õppused ära teha. Kui me alla I laagri külje alla ja avatud lõhedega liustikule jõudsime, siis küsisin igaks juhuks üle, et kas ta on ikka kindel, et tahab märjaks saada. Tuuli oli selleks valmis, aga Tarmo vaatas jääprakku vulisevaid ojasid ja laitis selle mõtte maha. Seepärast tegime läbi jääpuuridest jaama tegemise, aga prakku keegi laskuma ei hakanud. Meiega liitusid ka Fred, Liisa ja Pille. Teised jaurasid sel ajal juba laagris, Mikk oli liustikul käimisest sillas. Proovisime ühiselt järele ka Abalakovi tunneli tegemise ja veendusime, et jää peab ikka vastu usumatult tugevale tõmbele.

Laagrisse tagasi jõudmisel saime paar tundi tegeleda oma asjadega ja siis läks grupivarustuse jagamiseks. Jagamise ajal tuli välja, et osad telgialused on alla jäänud ja neid ei jätku kõigile telkidele. Teise laagrisse planeerisime viia esimese käiguga kõik 4 Snowboundi kõrgtelki, 4 potikomplekti, 4 priimust, seitse gaasiballooni ja lumelabidad. Jagasime laiali ka grupi apteegi, kuna oli ette näha, et grupp liigub kõiskondade kaupa ja erineva kiirusega. Iga kõiskond sai oma vältimatu abi pakikese kus oli dexametasoni, 4 ühekordset süstalt, haavapuhastustampoon, rull sidet ja 10 aspiriini tabletti. Esimesse laagrisse jätsime maha ka kõik antibiootikumid ja aerosoolid. Õhtupoole tulid meie naabrid, Fortune Touri naised, „kitarristi“ otsima, et Fred trahteris natuke aega klientide meelitamiseks kitarrimängiks. Fred kutsus Karu appi ja nad esinesid meeleoluka kavaga. Õhtusöögi järel jätkusid ettevalmistused tõusuks. Kui kogu varustus oli koos, siis sai kott päris raske. Kella 22-st olid kõik telkides ja valmis järgmisel hommikul kella 4-st ärkama. Plaan oli vähemalt kella 6-st laagrist lahkuda.

05.08. pühapäev. Let's go, before the tsõrmanz come

Karu

Hingata oli raske. Tundus, nagu peaks ärkama, kuid telgis valitses alles kottpimedus. Pea tuikas, ninasõõrmete küljed olid vastakuti surutud. Õhk ei käinud enam üldse läbi.

Lükkasin Argo oma näo pealt ära. Õhk hakkas taas läbi käima. Pea ei tuiganud enam.

Seejärel rullisin Argo telgi ukse juurde, sest Fred sai täna 31 ja tore oleks, kui teda õnnitlema tulnud Oši linnavalitsuse ametnikud näeksid teda ennast, mitte Argo lahmakat noore kuuse kujulist (ülalt kitsas, alt lai) keha. Väljaspool meie telki käis vilgas askeldamine, mis kulmineerus ühislaulu ja tähtpäevakõnedega. Lisaks sai Fred endale Oši turult ettenägelikult kaasa ostetud kalossid. Läikivad. Mõnel ikka veab.

Kraami kotti surumine võttis loomulikult aega. Sellest johtuvalt asusid kõiskonnad teele ka erinevatel aegadel. Kõigepealt väljus Ivari punt (Kadri, Mikk, Jaak), siis Reinu kvartett (Raido, Tanel, Pille). Edasi väikese vahega Tarmo nelik (Tuuli, Ivo, Argo) ning kõige viimaks kl 7:30 paiku Fredi „legendaarne juba oma eluajal“ kõiskond (Liisa, Valdo, Karu).

Esimesest laagrist teise minek oli alguses umbes pool kilomeetrit ilma oluliste tõusude ja langusteta jalutuskäik liustikul. Siis hakkas esimene mitte väga järsk tõus, mille alguses ennast reeglina ka kõide pannakse, sest üsna pea jõutakse esimeste pragudeni.

Pragude servad ja lumesillad olid seekord veidi tugevamad, kui eile, sest kellaeg oli lihtsalt varasem ning meie suur sõber päike ei olnud veel saanud võimalust oma tänuväärset tööd teha.

Niisiis, panime kõide.

Kõik peale Argo, kes otsustas üksinda edasi minna. Täpselt ei saanudki aru, miks. Vahepeal ikkagi õnneks haakis ennast teiste kõiskondade külge.

Peale kõige järsema tõusu võtmist tuli veel veidi aega pragude vahel ukerdada ja siis tõusu jätkata. Kõiest sai lahti võtta tegelikult ~5000 m peal. Seal oli taas põhjust õnnitleda Tanelit uue tuhande ja kõrgusrekordi puhul. Samas oli neetult palav. No ikka räigelt kõrvetas, sest lähenesime ju „praepannile“.

Esimesena kl 13:30 paiku oli II laagri alumises osas kohal Mikk, tunni jooksul jõudsid veel Ivar, Kadri, Jaak, Pille

ja Tanel. Teistel läks kauem. Mikk oli enne teiste saabumist juba ühe telgikohagi valmis kaevanud. Ivar hakkas laagrikohta otsima

ning kui nii tema kui Mikk korra jalgupidi prakku vajusid, otsustati siiski laagri ülemisse ossa vaatama minna, kas seal on pragusid vähem ja ohutu koha peal ruumi veel on. Ivar leidis II laagri kõige ülemises otsas koha neljale telgile ja sinna telgid panna plaanitigi. Aga selleni veel ei jõutud. Sest. Lühidalt – Tarmo oli tegelenud energia ennetava kulutamisega ja vedanud Tuulit köit pidi endaga ühes tempos. Noh ja Fredi kõiskonnas oli ka midagi sarnast toimunud, sest Liisa oli juba mõnda aega veidi väsinud ning Karu sellest tulenevalt ka. Asi kulmineerus sellega, et kui Tuuli ja Tarmo puhkavast Fredi kõiskonnast möödusid, siis nägi Tarmo nägu välja nagu keskmise üledoosi saanud narkari oma ning Tuuli lausus lakooniliselt, et Tarmol on kuumarabandus. Pikad valjuhäälsed läbirääkimised viisid selleni, et Tarmo ikkagi nõustus lõpuks seisma jääma ja pikali heitma. Siis oli tal vahepeal külm ja vahepeal palav. Ja pärast ei mäletanud ta kõike ja me pidime talle korduvalt kinnitama, et Tuuli tõesti ei ole juhusuhte peal väljas olev litsakas neiu, vaid siiski tema elukaaslane.

Raadiosaatjatega kutsuti ülevalt mehi appi raskemaid kotte tarima. Mõne aja pärast tulid Mikk, Ivar ja Tanel ning kraam jagati laiali. Mäletan veel, et Tuuli kobises midagi appi tulnud meeste kallal ja siis öeldi talle lühidalt, et ole vait ja õnneks oli ta siis kuni II laagrisse jõudmiseni vait.

Teised II laagris kohal olijad andsid oma panuse alumise ja ülemise otsa vahel saalides ja oma viimase jõunatukesega asju üles vedades. Jaak oli end üsna rihmaks tõmmanud ja valvas nüüd asju ning

keetis vett. Tänu ka künnaplastest Raimole, kes aitas samuti meie kamba kotte laagri alumisest osast üles vedada!

Rajal olijad võitlesid end II laagriini. Esimeste ja viimaste saabumise vahe oli umbes 5 tundi. Aga kõik jõudsid kohale.

Paljudele oli põhjust uue kõrgusrekordi puhul õnne soovida, sest 5400 meetri peal ei olnud varem viibinud ei Liisa, Kadri, Tanel, Jaak, Tuuli ega Tarmo.

Järgnes telgialuste lumme kaevandamine. Pärast sellist päeva oli see ikka hobusetöö küll, aga valmis need said ja telgid said õhtuks püsti. Tehti süüa ja veidi bändi. Ka kitarrile oli see uus kõrgusrekord.

Laagris lugesime kokku umbes 70 telki, mis eeldas, et mäe peal oli eri laagrites kokku tublisti üle 200 ronija. Künnapi omad olid ka kohal ja siis veel suur Norra grupp, punt kreeklasi, seltskond tšehhe ja muidugi hulgi venelasi ning teisi slaavlasid. Ja loomulikult kohalikke Kesk-Aasia tüüpe. Keegi väga tantsu ei vihtunud ja meist ülevalpool asuva vett niristava kaljunukini liiguti mõõduka tempoga (0,8 km/h).

Eemal Lenini seinale all oli üks must täpp. Mitte enam elus hoiatus, vaid juba surnud. Üritas laskumisel lõigata. Ei tulnud välja...

Magama mindi erinevate tunnetega ja pea mõnel valutas, mõnel mitte. Jaak ei tõusnud telgist üles enam järgmise 36 tunni jooksul.

Suurim erinevus alumiste laagritega oli see, et II laagris ei saanud õlut osta ja jurtad puudusid. Nutsin.

06.08. esmaspäev. Ei muud, kui aklimatt

Kadri

See ei olnud meie matka kõige ilusam päev. Hoolimata saavutatud kõrgusrekorditest ja ilusast ilmast, ei tundud kõik ennast just liiga

hästi. Nt Jaagul ei püsinud midagi sees. Kui väga halb hakkas, siis piisas vaid meenutamisest, kuidas mägede hunt Jüri Vilismäe samas laagris raskeid aegu nägi, ja tundus, et meil on kõik veel päris hästi. Sõdur ei vingu ka, alpinist veel vähem. Lisaks kõrgusrekorditele tegid täna paljud ka näiteks telgist-nii-vähe-kui-võimalik-väljaskäimise rekordeid. Parim tulemus oli ilmselt Jaagul – kaks korda.

Muidu ei toimunud midagi märkimisväärselt: kes pikutas telgis, kes mängis kaarte, kes magas, kes sõi müslibatone ja muud head-paremat, kes oksendas, kes tahtis koju. Ei olegi mõtet välja tuua, mis me hommikuks või õhtuks

sõime või mis me enne magamaminekut tegime, sest üldiselt oli kaduvväike võimalus üldse teiste matkagrupi liikmetega kokku puutuda ja info oleks ühekülgne.

Siiski-siiski, tossikesi meie hulgas ei olnud ja päris mitu auväärselt ja tugevat grupiliiget käisid kõrvetavast päikesest hoolimata ära lausa 5790 meetri kõrgusel ja nägid palju kaugemale kui need, kes laagrisse jäid. Kallid Pille, Ivar, Mikk, Fred, Tanel ja Valdo - aplaus teile! Valdo tegi ka oma suuskadel laskumise uue kõrgusrekordi.

Muide, isegi II laagrist nägi juba päris kaugele ja palju. Suurim sündmus meie ja Valdo telkkonna jaoks oli ühest telgist teise kolimine ehk siis mina ja Jaak pidime tegema ruumi suurematele ja tugevamatele, hüljates Miku ning Ivari, sest samad sõdurid Pille, Mikk, Ivar ja Fred otsustasid veelgi piire ületada ja järgmisel hommikul III laagri poole startida, et sinna ööseks jääda, ja neile

pidi mõistagi võimaldama ööbimise ühes ja samas telgis. Öö möödus rahulikult ja hommikul oli maailm juba palju ilusam.

07.08. teisipäev. Pioneerid lahingusse!

Fred

Hommik, magus õunakört ja kolm sprotti. Selle päeva suhtes oleks võinud ärevaks teha juba asjaolu, et keegi sellest kirjutada ei tahtnud. Esialgse stsenaariumi järgi pidi antud päevast kirjutama Rein (see noorem), seejärel Valdo (see suurem). Manipuleerides korrumpeerunud kirjastajatega, õnnestus see kirjatükk organiseerida jällegi nooremale ja kergemini mõjutatavale matkakaaslasele Fred Viidulile.

Niisiis, teisipäev ja matka 14. päev. Eelmisel päeval aklimatiseerusime II laagris (5400 m). Valdo plaanide kohaselt pidi keegi täna 6140 meetri kõrgusele III laagrisse toimetama ühe terve telgi ja siis ühe terve telgi veel (Reinu tagaõue tunneltelk, kus väiksemat kasvu koer hädavaevu mahub kassi taga ajama). Ilma pikema jutu ja demokraatlike valimisteta teatas Valdo, et need 4 pioneeri olid Ivar, Pille, Mikk ja mina. Samuti pidime koheselt ühte telki kolima, et üksteist paremini tundma õppida ja hommikuse toimetamisega teistele grupiliikmetele mitte närvidele käia (kogu ülejäänud kampa õnnistati võimalusega hommikul kaua magada). Kuna pealiku käsk kipub olema seadus, siis tehti ümberkorraldused selliselt, et pioneerid kolisidki ühte telki.

Kell 06:00 piilus Ivar uduse näoga telgi uksest välja ja tegi teatavaks kurva uudise: „Ilm on ilus ja tõesti peab paraku üles ronima hakkama!” – oli kadunud ka viimane lootus. Hommikused toimetused (make-up, lokid, lõhnavann, telgi kokkupanek, lume kollaseks

värvimine jne) võtsid nagu alati 2 tundi ja kl 8 ajal oli 4 naksitralli valmis matkaks, kotid seljas. Tublidele rünnakrühmlastele oli tulnud järele lehvitama Rein, kellega lepiti kokku raadioseansid igal paaris täistunnil.

Päev algas umbes 300-meetrise küllaltki järsu tõusuga 5400 m kõrguselt 5700 meetrile. Mäkkejooksu juhtis Mikk, kes stardis varastas ja pani mitu minutit enne teisi ajama. Mikku jälitas Pille, tema järel mina ja ankrumees oli Ivar, kes alati kohmit-ses vastikult kaua ja enne ronima hakkamist pidi vähemalt 2 sigaretti kopsu tõmbama. Umbes kl 10-ks oldi Razdelnaja tõusu all 5800 m kõrgusel. Suhtlesime ka alumise laagriga, kus toimus parasjagu ärkamisprotsess ja edasi ähvardati minna radiaalile 5800 m kõrguseni.

Järgnes küllaltki tüütu traavers 6140 m (meil tark GPS kaasas, kes täpselt teadis, kus asus) kõrgusele. Seljakott muutus järjest raske-maks ja kui kopsudel oleks ametiühing, siis kaebaks see ronijad kohtusse halbade töötingimuste pärast. Õnneks oli ilm ilus: päike kuumas, tuuleõhk silitas juukseid ja pulss tõusis nagu bensiini hind. Ühtäkki oli tõus läbi ja ümberringi olid III laagri telgid, kell hakkas saama 12. Kolmandas laagris oli telke umbes 40 ringis. Viskasin esimesele sobivale telkimisplatsile koti maha ja jalutasin veidike tagasi teistele rõõmusõnumit teatama. Künka tagant välja ilmuva Miku liikumiskiirus kasvas umbes 7 korda saades teada, et laagrit oli veel ainult paarsada meetrit astumist. Peaaegu sama efekt toimis ka Pille ja Ivari puhul.

Kohe III laagri alguses avanes silmipimestavalt kaunis vaade lund täis Säästumarketi kotile, mille tagant oli aimata Künnapu grupi varustuse telki. Kuna selle kõrval olid sobilikud telkimisplatsid ettevalmistatud, siis sättisime oma uhke telgi (*Snowbound*) sinna kõrvale. Sootuks keerulisem lugu oli aga Reinu imepärase tunneltelgi. Koos Mikuga üritasime seda mõnda aega üles sättida, aga loobusime üritusest vabandusega,

et nelja traadist muruvaiaga ei saa tunneltelki pehme lume peale püstitada. See, kas meil oli ka õigus, jäägu ekspertide otsustada. Ivar kaevas samal ajal telgi kõrvale vahva augu ja väitis kindlameelselt, et see on köök. Kuna tegu oli ikkagi sõjaväelasega, siis respektierisime tema arvamust ja sisustasime köögi pottide ja priimustega. Ühiselt sulatasime veidi lund ja tegime mustikakisselli, mille ka ühiselt konsumeerisime. Otsustasin, poolik kissellitops käes, lumevalli taha minna ja toota veidike kollast lund. Tootmisprotsessi käigus selgus, et Razdelnaja õige tipp oli käeulatuses ja nii sai kisselli rüübates seal ära käidud. GPS näitas kõrguseks 6170 m. Razdelnaja tipust avanes võimas vaade Pamiiri teravatele tippudele ja suurtele kollastele laikudele lähedasel lumel. Kell 12:00, 14:00 ja 16:00 pidasime sidet ka alumise laagriga, kus üllatus-üllatus tundus kõik ka ilma meieta hästi sujuvat. Kella 14 ajal päeval tabas rünnakrühma meeldiv rammestus ja kobisime telki pikutama – päike paistis endiselt ja tuult eriti ei olnud.

Kella 18-ks oli logelemise tulemus käes – avaldusid esimesed mägihaiguse tundemärgid. Osadel meist oli pea sisse tekkinud veel teinegi pea, mis oli palju suurem kui see välimine. Ivar sõi

ohjeldamatult kõike, mis kätte juhtus ja vähegi söödava mulje jättis (temale jätavadki enamik asju söödava mulje). Ennetamaks kõrgusest tulenevat pea tuikamist, hammustasin mina tühja kõhu peale 2 tabletti aspiriini ja tõmbasin peale korraliku koguse külma spordijooki. Selle peale otsustas seedimisel olulist rolli mängiv magu ilma pikema jututa krampi minna ja mu suhtlemisvajadus matkakaaslastega kahanes märgatavalt. Samuti oli mul õnnestunud ennast kokanaati sokutada ja

võideldes siseorganitega, podises priimusel üsna eemaletõukava välimusega õuna-riisi kiirkört. Körti jagus küllalt kõigile neljale. Mu siseorganid avaldasid endiselt visa vastupanu ja parasjagu oli käsil neljanda lusikataie pudru seedekulglasse meelitamine, kui selja tagant lähenes matsutades näljane Ivar, kes oli oma kausi sisse juba peaaegu augu söönud. Minu õnnetuseks oli Ivar otsustanud poolmagusa õunakördi sisse integreerida ka paraja portsu rasvaseid sprotte. Sellel hetkel said streikivad siseorganid must võitu ja siirdusin kiirete, kuid lühikeste sammudega teisele poole telki, tegin kannaga lume sisse augu ja asetasin sinna 2 pooleldi seeditud aspiriini, paraja portsu spordijooki, mustikakisselli ja 3 lusikatait õunakörti. Ivari näole, kes oli vahepeal üllatunud mu ebaseltskondlikust käitumisest, ilmus mõistev irve. Eelpoolkirjeldatud protseduuride tulemusega paranes aga mu tervis märgatavalt (vastupanuta õnnestus ära süüa kogu õunakört ja profülaktika mõttes ka uus aspiriin). Minu tehnilise rikke ajal võttis kõögitoimkonna üle Ivar, mille tulemuseks oli suur potitais teed. Peale õhtust ampsu tegi jalutuskäigu

Razdelnaja õigesse tippu ka Mikk. Pille ja Ivar otsustasid lükata tänased toimetused homse varna.

Paranenud enesetunde ajal algas õhtul kl 19 ajal saskumäng, mis lõppes alles peale kl 22. Võidukas paar oli seekord tandem Mikk ja Pille seisuga 3:1 – kuradi kurat.

Enne kl 23 olid õhtused toimetused tehtud ning telgis vaikus ja rahu. Vaid Ivari kõhust kostusid salapärased summutatud karjed segasid mägede majesteetlikku vaikust.

Tundus, et ilmselt on homme kah päev!

Osad II laagrisse jäänud tegidki päeva peale tiiru 5790 m peale, Valdo kusjuures suuskadega.

Jaak ja Ivo läksid kehvapoolse enesetunde tõttu alla I laagrisse. Tõus II laagrisse pani nende motivatsioonile kõva piraka.

08.08. kolmapäev. Kes alla, kes üles

Jaak, Pille

III laagris olivad (Fred, Ivar, Mikk ja Pille) ärkasid enne kl 8. Öö oli möödunud mitte just kõige rahulikumalt – esimesel ööl 6140 m peal oli uni üsna habras ja katkes pidevalt. Lisaks müdistas tuul pea kogu öö telgi kallal ja sealt tekkiv laperduslärm oli osade unekatket põhjuseks. Peale päiksetõusu sulama hakanud telgi lakke

kondensist tekkinud jää hakkas vähehaaval magajatele kaela sadama ja magamiskott sai pealt päris märjaks.

Enesetunne oli üsna normaalne, väike kilk oli siiski peas. Fred, kui telgis kõige uksepoolne ja muidu aktiivne asjataja, sai kõige enne jalad alla ja hakkas hommikuks riisiputru keetma.

Väljas paistis päike, taevas oli selge, aga tuul endiselt üsna tugev. Kõik sättisid end allaminekuks valmis, sest kauem polnud kellelgi soovi seal laagris viibida, eriti kui ees ootasid alumised laagrid oma ahvatlustega. Pille utsitas veel Ivarit ikka Razdelnaja otsas ära käima, sest nemad jätsid selle tähtsa teo hommiku peale. Edasitagasi käimiseks ja tipupiltideks kulus ca 35 minutit. Pärast seda ehk veidi peale kl 9 võtsid kõik 4 kotid selga ja alla. Telk jäi järgimisi tulijaid ootama.

Laskumisel enne II laagrit hakkasid III laagrisse tõusvad grupikaaslased (Valdo, Argo, Karu, Tuuli, Tarmo, Liisa, Kadri) riburada vastu tulema. II laagris võtsid parajasti seal aklimatti jätkavad Raido ja Rein laskujaid vastu sooja kisselliga. Mmmm-mõnus! Veidi puhkust, mõni komps sai sinna laagrisse maha jäetud ja laskumine jätkus II laagriini, kuhu jõuti kl 14 paiku. Päike kuumas täiega ning see võimaldas neil kogu niiskeks saanud varustuse kiirelt ära kuivatada. Mehi tabas seal laagris kõva pettumus – õlu oli kogu I laagrist otsas. Kohalikud näitsikud väitsid küll, et tunni aja pärast peaks alt toodama, aga päris nii ei juhtunud. Fred oli algusest peale seda meelt, et kohe samal päeval baaslaagrisse laskuda ning pärast karmi õlleuudist olid kõik mehed selle poolt. Künnapid omad olid samuti eelmisel päeval 6140 m pealt alla baaslaagrisse laskunud. Pille pooldas esialgu laisema laskumise varianti ehk jääda täna I laagrisse ja laskuda homme alla, aga kui juba nii läks, et päris alla minek, siis läks ikka kaasa.

Laskumist alustati kl 16 paiku, Ivar silkas kõige ees minema. Kella 19 paiku jõudsid Pille, Mikk ja Fred Fortune Touri jurtadeni, kus

otsustasid end premeerida korraliku õhtusöögiga. Poole tunni pärast oli laud kohvikjurtas kaetud salati, supi ja praetud kartuli-munaga. Loomulikult kanti ette ka lepjoškad, mis muide olid selle reisi maitsvamad, suure termose täis

teed ja muidugi õlu. Toidukuhi tundus algul hirmutavalt suur, aga nahavahele kadus see kõigil täiesti muretult. Isegi Fred sõi täitsa ise ja vabatahtlikult värske salati taldriku pooltühjaks, muidu ta sellist asja temale kõlbavaks söögiks eriti ei pea. 3-käiguline sööming maksis 7 USD nägu, lisaks õlled 3 USD/pdl.

Vahepeal oli Ivar teisi oodanud tavapärasel õllebaaris, mis tee peale jäi, aga kedagi ei tulnud ega tulnud ja ta laskus edasi meie laagrisse. Teistel kulges tee oma jurtade poole pärast kosutavat kõhutäit juba kergel sammul. Pärale jõuti kl 21 paiku pimedas. Baaslaagis oli kõik vaikne. Osa Künnapa grupist magas meie jurtas, Jaak oli ka seal, täitsa ühes tükis, aga veidi räsitud. Ivar ja Ivo olid läinud laskujaid päästma, sest nende arvates oleks need pidanud juba ammu enne pimedat all olema. Pille ja Fred käisid veel Künnapa poolt läbi – nemad olid päevakese juba puhanud, enamuse magas, mõni purjus ja väga purjus matkeline jauras veel jurta ääres. Aga sealt saadi teada, et järgmisel päeval toimub orus laagrite vahel laat, mis kohalike jaoks oli suursündmuseks. Lõpuks leidsid Ivar ja Ivo tagaotsitavad ka Künnapa jurta eest üles.

Üsna varsti sättisid ka külaskäijad end tänaõistest jurtakaaslastest moodustunud sulekookonite rivi kõrvale kummuli, hinges rahulolu,

et laskuti ikkagi ühe päevaga alla välja. Sel ööl jäid lambad kõik lugemata, uni tuli sekunditega.

Teises laagris oli rahulik päev. Olenevalt enesetundest tegid osad aklimate tõuse ning osad chillisid niisama laagris.

Esimeses laagris hommikul pikalt ei passitud. Jaak ja Ivo tegid kiire sööma ja sättisid allapoole taastuma. Laskusid tasapisi ja iga laskutud meetriga läks enesetunne paremaks. Esimesena baaslaagrisse jõudes avastas Jaak jurtast 4 lehma. Midagi ei olnud söödud, aga situtud, ilastatud ja lagastatud oli rohkelt. Laagris tegid Jaak ja Ivo mõnusa sööma ja läksid pärast sööki Jaani grupi juurde seltsi. Kõik künnaplased olid täis. Sass rääkis väga põhjalikult koraanist. Hiljem proovis terve grupp Sassile selgeks teha, mis vahe on väitlemisel, väitluskunstil ja vaidlemisel.

09.08. neljapäev. Laadapäev

Pille, Fred

Saime eile õhtul Künnapi pundi pioneeridelt teada, et täna kl 12 algab suurel platsil laat. Otsustasime seda kindlalt oma silmaga kaema minna, kohalik suursündmus ikkagi ja meil ju vaba päev. Kui end kl 10 paiku jurta-dest välja ajasime, siis oli jurta taga nölval näha juba esimesi kohalikke suguseltse laadale minemas – kõik kenasti riides, naised-lapsed-

ämmad hobuste või eeslite seljas. Üks seltskond liikus nt 6-l eeslil ja 2-l hobusel, mõnel loomal 2 sõitjat seljas, koer kah sabas.

Saime hommikusöögi söödud kl 12 paiku ja seadsime endki teele. Laadaplatsile jõudes oli meie ees järgmine pilt – meie tuttava õllekohviku tagune plats oli rahvast täis, suurem osa neist kohaliku väljanägemisega, naised olid murule ja laudadele laiali laotanud oma valmistatud käsitööesemed, veoauto kasti üks serv oli ripakil lahti ja sellel punane kirgiisikeelne plakat, nagu nõukaajal, presiidiumis (loe künkal) seisis kostümeeritud peojuhid ja kõik laulsid hümni. Sellele järgnesid mõned kõned ülikonnastatud meestelt, kohalik laulu- ja tantsukontsert.

Kuna künnaplasted olid laadal enne meid, siis olid nad esimese poole tunniga kohalikust “sööklasi” nahka pannud paremad palad (kohalikud pelmeenid), aga suppi, liha, lepjoškati ja õltsi jagus meilegi.

Turg oli orienteeritud alpinistidele, kes aga paraku ilusate ilmadega kõik mägedesse jalga olid lasknud ja 20-pealine eestlaste ordu oli laadal üks suurimaid vähemusrahvusi.

Kohalikud pakkusid liisaks õllele ja supile kohalikke käsitööd: vaipu, mütse, patju, kotikesi, miskeid kummalisi kohalikke muusikariistu, millest häält välja ei tulnud ja paljut muud. Kohalikud MALi (Mezdunarodnõi Alpinistitsjeski Lager) tegelased müüsid seal aastakümnete tagust mägivarustust – peamiselt ilma kõrvadeta jääpuurid ja kaljuhaamrid. Künnap läks kohalikele seletama, et selliste jääpuuridega pole midagi peale hakata ja et puuduolevad jupid peaks olema laos teisel riikulil vasakut kätt

kolmandas kastis. Käidi ka otsimas, aga ilmselt oli tuul kasti mõnele teisele riiulile puhunud.

Kultuuriprogramm oli rikkalik, selle lõpetas mingi juhtme purunemise tõttu tummaks jäänud musamasin (KAZ 51) keset tidrikute tantsu. Jaurasime seal platsil kl 16-ni, olime ühed viimastest lahkujatest, nii mõnelgi kaasas killuke kirgiisi mägedes valmis nokitsetud lambavillasuveniiridest.

Läksime jurtasse, et laskujatele miskit söödavat vaaritada. Õhtul enne pimedat jõudsid baaslaagrisse meie grupi omad, v.a Tuuli, Tarmo ja Rein, kes jäid veel üheks ööks I laagrisse. Taas rohu peale jõudmine rõõmustas kõiki. Ees seisis puhkepäevad.

10.08. reede. Alpinistlik golfiturniir

Rein

Meie kolmekesi - Tarmo, Tuuli ja mina, olime jäänud ööbima I laagrisse. Teised olid juba eelmisel või üle-eelmisel päeval baaslaagrisse laskunud. Kuna see oli meie esimene ametlik puhkepäev, siis võtsime meiegi asja tõsiselt ja kõigepealt magasime nii kaua kui jaksasime (s.o tegelikult kl 7-ni) ja seejärel alustasime hommikusöögiga. See langes väga sobivalt kokku Valdo poolt meile antud ülesandega teha I laagrisse jäänud toiduainete inventuur. Seega kuulus ärasöömisele kõik, mida oli paaritu arv või liiga vähe, et suuremale grupile oleks jätkunud. Hommikusöök sai igatahes rikkalik ja venis koos söömata jäänud toiduainete kirjapanemisega kuni lõunani välja. Pärast asjade kokkupakkimist oli viimane aeg järgmisele pidusöögile minna – nimelt pidi baaslaagris kl 17-ks kits lauda toodama. I laagrist lahusime rahulikus tempos kl 13 paiku. Kuna meie kolmeses grupis olid kaks kolmandikku geo-

loogid, siis sattus meie teele palju huvitavaid kive ja meie liikumistrajektoor üle rusuväljade sattus ainult kohati raja peale.

Laagrisse jõudsimel täpselt planeeritud ajaks - kl 17-ks. Meie kurvastuseks aga selgus, et kitsesöömine oli hoopis järgmisse päeva lükatud.

Teistel möödus päev baaslaagris vedeledes, pesu pestes ja ennast kasides, telefoneerimas või ölle järel käies. Fred luges teistele ette Joomahullu päevaraamatut. Jaak oli juba veidi kosunud ja kui ta I laagrist alla tulles oli juba kindlalt valmis mõelnud, mis hinnaga Spantikud ja kirka maha müüb, siis pärast eilset toredat laadapäeva ja eriti pärast tänast maitsvat rooga, tahtis tagasi märke. Eks need tahtetuse episoodid on peale väsimust ja rohket oksendamist loomulikud.

Mittemidagitegemisest tüdinud, otsustati oja peal maha pidada isetehtud laevade ralli, kus oli ka vastutegevus lubatud. See tõi kaasa suuremat sorti elevuse, eriti veel siis, kui Jaak Karu laeva (Karu isiklik kaanega plastmassist söögikauss) eemalt kiviga põhja viskas, et nii kaanes kui kausi põhjas suur auk sees.

Õhtul kl 20 paiku algas aga esimene kõrgmäestiku golfiturniir. Maha pandi 5 rada: joogikoha, prügiaugu, sitamaja,

nõlva ja saare rada. Golfikepiks oli kirka, pall tehti kivist, kilekotist ja teibist. Mäng tõmbas kaasa suurema osa grupist kas siis mängija või kaasaelajana. Ja sellest päevast sai Karu jaoks suur päev, mida ta mäletab igavesti ja millest räägib uhkusega ka oma lastelastele. Kel 20:02 lõi ta “saare rajalt” üle jõe “hole in one” ja üle laagri kajasid selle peale braavo-hüüded ja tunnustav aplaus. Meister oli selgunud ja nii stiilselt, et lippas kohe õlle järgi. Tiitlivõit vajas tähistamist, olgugi, et oli juba pimedaks läinud.

11.08. laupäev. Kitsesööming

Pille

Baaslaager. Kogu kamp on koos. Ilm pole just kiita, vihmutab ja tuulutab. Hommikusöögi müsli puder valmis alles *brunch*iks. Pärast seda kulgesid kõik omasoodu – kes pesi pesu, kes magas, kes keeras oma seljakoti sisu jurta põrandale laiali, mõned jaurasid õues.

Tänase päeva suursündmuseks pidi saama kitsetapp ja nahkapanek. Selleks alustati ettevalmistusi juba varakult – kooriti kartuleid, kollaseid ja oranže porgandeid, pesti jões paprikad ära.

Kella 15.00 paiku olid kõik ravis, valmis Miraži poole minema. Vihma tibutas õrnalt ja kõik baaslaagris olnud riided olid kas seljas või kaasas.

Ainuke, kes maha jäi, oli Jaak, kellel oli endiselt kõrge palavik, korralik pasanteeria ja paha olla.

Miraži pool enam pikka juttu ei olnud, kena mustakarvaline kits ootas meid juba kõie otsas ja aimas halba. Kohale toodi suur nuga ja pesukauss, kitsel seoti jalad nööriaga kinni. Miraži kindel käsi tõmbas kitsel kiirelt kõri läbi ja veri lasti kaussi. Meie vahtisime seda kõike pealt, mõni pööras pilgu ikka kõrvale ka. Ja ega neid kitse viimseid korinaid meeldiv pealt vaadata polnud. Varsti tõmmati kitsekorjus teiba otsa, nahk käristati seljast maha ja juba 10

min pärast olid lihatükid jurtas katlas. Selleks ajaks oli vihmasadu juba vastikum ja väljas ei tahtnud enam keegi olla, pugesime jurtasse. Sees oli mõnusalt soe, ahi kuumas, pada podises tulel.

Miraž segas suure kulbiga pajas liha ja konte, naised tükeldasid kartuleid ja puhastasid paprikaid, mehed koorisid küüslaugud. Selgus, et kaasa oli võetud liiga vähe kartuleid ning Karu selgitas välja, et Argol tuli meie köögijurtasse kartulikoti järele minna.

Kõik ootasid põnevusega toitu, põlved krõnsusolemisest kanged. Õige pea hakati katlasse viskama ka köögivilju, viimasena lisati kartulid. Lõpuks pandi pannile peale suur pesukauss ja algas haudumisprotsess. Lõhnad hõljusid õhus, “Pavlov” muutus aina kärsitumaks.

Kui roog valmis sai, jagati kõik kolmele liuale, mis asetati leppoškade kõrvale vaibale. Edasi lasti kahvlitel kiiresti käia, köögiviljad kadusid eriti kiiresti. Lõuad ja näpud nõretasid rasvast, aga kõik olid üllirahul. Roog oli tõeliselt maitsev, kuigi liha oleks võinud tibia kauem haududa. Liuad tühjenesid hoogsalt, matkalised ägisesid. Valdo oli igati rahul, sai

mis tahtis – kõik ägisesid. Vahepeal kandis Miraž meile ette veel keedetud ja viilutatud kitsemaksa, ringile lasti ka kumõssikauss. Enamikel sai proovitud seegi, kuigi lonksud olid üsna ettevaatlikud. Kui praesöömine lõpetatud, toodi kohalike valmistatud lambarasvapuljongit terve kausitäis kõigile – dieedipidajad värisega. Liisaks kandis Miraž lauale veel ka taldrikutäie keedetud kitseliha, mekkisime sedagi.

Kõige peale sõime veel ühe terve arbuusi. Aga sellega oli ka meie jaks otsas, enam ei mahtunud midagi sisse.

Õhtul kl 19 paiku olime oma jurtas tagasi. Kuna Fred oli päeval MALis õhtuks sauna kokku leppinud, siis kogunes saunatiim üsna varsti ritta. Liisa ja Kadri startisid kõigepealt, mehed mõne aja pärast järgi. Saunatamine kestis 20-23.00-ni ja maksis 10 USD nägu. Rāpakollideks jäid seekord Valdo, Rein, Ivo, Pille, Tuuli ja Jaak.

Jaagu pasanteeria hakkas juba üle käte minema, õhtuks tõusis ka palavik 39,5°C-ni. Igaks juhuks kutsuti laagri arst teda üle vaatama. Kohalik doktor arvas, et tegemist võib olla kõrgema taseme pasanteeriaga ning andis Jaagule antibiotsi.

Pimedas ja vihmasajus hakkas rahvas vaikselt riburada pidi saunast tagasi saabuma. Fred, Karu ja veel mõned entusiastid mängisid veel tuuri õist alpigolfi. Teised jäid ajapikku magama.

12.08. pühapäev. Puhkus golfiga

Liisa

Sellel baaslaagri päeval oli ainult 2 tõeliselt olulist ja märkimisväärt sündmust:

1. Sitamaja Open

Kirjutasin siia märkmed, mis ma kohapeal võistlusest tegin.

Kella 14:35-ks oli golfi lõpetanud 6 mängijat. Kõik mängijad alustasid tee' lt sama setiga, neil oli au testida uut himaalaja draiverit. Mikk Pääru väitis, et see on vaieldamatult üks parimaid draiveid, mida ta on käes hoidnud ja tänas sponsorit - Fredi. Tundus, et kirgiiside võimalused osaleda finaalis on sama hästi kui kadunud. Juhuvesi greenil ja kõva tuul, mis teevad EGCC lynks väljaku veelgi raskemaks, ei paista aga Eesti proffe häirivat.

Meie oma Fred Viidul ja Argo Mere navigeerivad läbi EGCC väljaku peaaegu et mängleva kergusega. Mõlemad mehed püsisid alla pari. Raido Kukk vääratas korra 1. ja 2. rajal ning lõi mõlemal +1. Äpardused tehti tasa 3. raja eagle' ga (2 alla raja par' i).

Kurb oli vaadata kui liimist lahti oli Valdo Kangur. Teist päeva alustas mees +4 löögiga. "Quattro" -st toibununa jätkus par-bogey segune mäng, mis sellise tasemega võistlusel head kohta ei tööta. 2. rajal lõi ta 2 lööki üle, millele järgnes 2 bogey. Kangur, pead vast minema „rangele” harjutama.

Rada 2 HCP on 12. Nurtelekile peaks see rada olema puhkus enne lõpuspurti. Kahjuks läks seekord aga teisiti, ta lõi just enne lõppu tugeva slice' i vette. Ja see rikkus ta võimalused.

2. rada alustas tugevalt aga Andres Karu, kes lõi palli tugeva hookiga ümber jurta, võiks arvata, et sellega tagas ta edu terveks võistluseks, kuid ei, hookile järgnes üks toppler greenile. Õnneks läks tal järgmisel rajal paremini.

3. rada oli kavala layoutiga, see nõudis taktikalist lähenemist. Julged võisid draiviga üle vee lüües riskida griinini ulatuda, jättes endale birdie võimaluse.

3. rajal õnnestus aga Andres Karul teha hole in one, hea tulemus oli kahtlemata tingitud vapustavalt heast swingiest.

Kuid Ivo kustutas oma võidulootused peale imeilusat draivi kehva puttamisega. Mis seal ikka: Drive for show, putt for tough!

Eestlaste edu kindlustas veel Mikk Pääru, kuigi uskumatu, et mees selliste swingidega, nii vähe lööke suutis teha. Tundus, et ka 3 rada lõpetanud Tarmo oli oma rütmi leidnud. Lootsime, et edu jätkub. Ees oli ju veel terve turniir ning golfis on kõik võimalik. Külma närvi soovisime kõigile KGK (Kõrgmägede Golfi Klubi) mängijatele!

Kui vajad tõlkeabi, siis

<http://www.golfinbaltics.ee/est/vocabulary/az>

2. Suur Kisma Jurtas

Kõik algas jälle Fredist ja Tarmost ja sellest saskukaardimängust. Meie mängisime parajasti vaikselt perega ja Raidoga lumehelbekest (üks teine kaardimäng) teises jurta otsas. Äkki kuulsime Fredi mõirgamas üle terve jurta: „EIIIIII Tagant Käsiiii” , siis läks asi vägivaldseks. Suure kisa peale tuli kohale Valdo naaberjurtast, et kaklus lõpetada, aga Valdo tulek lisas veel õli tulle. Edasi ei lubanud Isa meil vaadata...

Lisaks sellele sõime baaslaagrile kohaselt palju. Pille ja Tuuli küpsetasid kartulipannkooke, Jaak sittus üksi kurvalt.

13.08. esmaspäev. Suure mineku väike algus

Tanel

Vastavalt ootustele oli hommik ilus. Pärast äratust hakati kohe usinalt tõusuks ette valmistuma. Toimetused võtsid oma aja ja lahkusime laagrist veidi enne kl 11.30. Hobune sai seekord selga vaid 28 kg jagu meie kraami. Paljud käisid Zenja juurest läbi, et akusid

laadida. Minek oli mõnus: päike paistis, nõrk taganttuul. Meie grupp venis kiiresti üsna pikaks. Tempovalik oli erinev. Sibulavälja kaljude juures toimus esimene kogunemine. Selleks ajaks olid Valdo, Tuuli ja Tarmo grupi

kinni püüdnud (nad hakkasid ~15 min hiljem tulema). Tõusul tulid erinevad liikumiskiirused veelgi enam välja: mõni säästis jõudu, teised lasid tempol üles kruvida. Mõned tõusid I laagrisse juba kolmandat, enamus teist korda - seega suuri üllatusi ette ei tulnud. Aega kulus I laagrisse jõudmiseks viiest kuni seitsme tunnini.

Kui kõik olid kohale jõudnud, hakkas Valdo kaaluma erinevaid tõusustenaariume: kas homme hakkab tõusma 10 inimest ja maha jääb 6 või tõuseb 14 ja maha jääb 2. Selge oli, et Jaagu ja Ivo tervis ei lubanud neil veel homme tõusma hakata. Pärast mõningast vaagimist otsustati esimese variandi kasuks.

Järgnes toidutavaari sorteerimine isiklikeks portsjoniteks ja nende kätte jagamine. See lugu lõppes alles pimedas. Arvestades varajasi tõusuplaane, mindi kähku magama.

14.08. teisipäev. Uuesti II laagrisse

Tarmo

Nagu tavaliselt, jäi väljumine planeeritust veidi hilisemaks, kuid kl 6:30 olid kõik seongud siiski teel. Tõusule ei asunud Liisa ja Kadri, kes Valdo arvamuse kohaselt vajasisid veel lisa aklimatti 4460 m kõr-

gusel, neile jäid toeks Valdo ise, Rein ja Ivo ning maha jäi ka Jaak, kelle haigus ei tahtnud kuidagi taanduda.

Kuna olime korralikult aklimatiseerunud, puhunud ning kergete kottidega, siis toimus tõus libedamalt ja kergemalt kui möödunud kord. Kiiremad läbisid distantsi 6 tunniga, aeglasemad 7 tunniga. Teise laagri leidsime eest

täiesti rahuldavas seisukorras. Veidike kohendamist siit-sealt ning võiski telkidesse sisse kolida. Kuna ilm tundus olema igati sobilik edasi tõusmiseks, siis asuti tegema ettevalmistusi III laagrisse tõusuks. Puhus kerge tuul ning taevas olid üksikud pilved. Kui hiljem kuulsime, et I laagris oli pealelõunal alanud tõsine lumesadu, mis mobiliseeris sinna jäänud rahva Jaagu põetamise juurest telkide päästmisele, siis II laagris polnud sellisest ilmapuutusest veel märkigi. Alles õhtul nii kl 20 paiku algas kerge lumesadu.

15.08. kolmapäev. Ports pehmet uut lund

Pille, Jaak

Hommikul ärgates leidsime end paksu pehme imeilusa valge lumevaiba alt. Rahvas ronis vaikselt telkidest välja ja hakkas lund telkidelt maha rapsima ja kööki uuesti lume alt välja kaevama.

I laagris vajas Filharmoonia päästmist, oli teine vaeseke lume all puhta lāngu vajunud ja üks jalg oli katki. Ega siis peened kultuuri-ehitised pole selliste tingimustega harjunud. Rein ja Ivo parandasid selle hommikul teibiga āra. Samuti kogesid I laagri asukad seda, et säästutelk lume raskuse all neile peale vajus ning magamiskott oli telgi seina külge jäätnud. Milline romantika! Hommik oli muidu ilus ning II laagris oldi ũldiselt III laagrisse minekuks valmis, kuid keegi ei tahtnud esimesena paksu lumme sumpama minna. Meie venitasime ka piisavalt, sest ei tahtnud 6132 m peale liiga vara kudema minna ja lootsime, et nt norrakate armaada viitsib jälje ette teha.

Keskpäeva paiku hakkas lõpuks rahvast vähehaaval ũlespoole rũhkima, norrakate rivi ka. Ligi tunni pārast asusime meiegi teele, Tarmo ja Tuuli otsustasid veel pāevakese II laagris veeta. Esimesel tōusul tegi sama otsuse ka Mikk ning pōōrdus tagasi. Seega tipulaagri poole jāid edasi rũhkima Fred ja Ivar, kes lippasid ees ning Pille, Tanel ja Karu, kes tulid omas tempos järele.

Peagi hakkas ilm pilve kiskuma ning tuult keerutama, algas leebe-mat sorti torm. Fred ja Ivar olid selleks ajaks juba enam-vāhem ũles jõudnud, teised olid jõudnud just Razdelnaja tōusu alla. Veerand tunniga polnud ettetehtud jālgedest enam muud abi, kui vōis uduselt aimata, et sealt on kunagi rada lāinud, samme ja astmeid aga enam nāha polnud. Pille oli selleks ajaks koos ũhe leedukaga kolmandiku nōlva peal, Tanel ja Karu ũsna tōusu alguses. Kōik kolm otsustasid teekonda jātkata ning panid selga tōsisemad tormiriided. Jārgnes tōsine tahtejōu ja lihtsalt toore jōu proovilepanek. Pōlvini ja kohati

üle põlve lumes sumades, kohati sammu üles astudes ja 2 alla libisedes, liikusid matkalised vapralt edasi. Tuiskas küll, aga see nii palju ei edasliikumist seganudki kui paks lumi. Aega läks, aga üles said kõik. Rohkelt jaksu jäi ka rajale.

Kõik III laagrisse saabunud vajusid telkidesse – Fred, Ivar, Pille ja Karu ühte ning Tanel teise. Fred käis juba mitmendat päeva seal üleval ilma passivate künnaplastega hommikuks plaane pidamas. Loomulikult sõime jällegi ühe mitte kõige maitsvama pudru, keetsime ohtralt vett nii öhtul joomiseks kui ka hommikuks termos-tesse. Mõne tunni saskut lubasime endale ka enne und.

Kuigi I laagri omad plaanisid sel päeval II edasi liikuda, siis uue lumesaju kartuses ja lootuses, et ehk Jaak veel kosub, jäädi veel päevakeseks alla.

16.08. neljapäev. 7 eestlast Lenini kukil

Fred

Miku kell tegi vastikut häält – kohe väga vastikut häält! Meie ilmatark Ivar, kes pidi oma nina juba kl 2 öösel telgist välja pistma ja informeerima: „Kas tuleb jaht või ei tule” , ei olnud veel silma lahti teinud. Miku kella jauramine tähendas, et kell oli 4 ja sobivate ilmastikutingimuste korral pidime hiljemalt pool tundi tagasi kõik üles tõusma. Pille „krooksuv” fotoaparaat oli seatud meid äratama isegi kl 2-st, aga tundub, et seda kutsungit telgirahvas üksmeelselt ignoreeris. Telgist väljaspool oli kuulda nahistamist ja potikaante sumbunud helinat.

Ivar pistis korraks pea telgist välja, vedas ninaga õhku ja võttis kogutud informatsiooni kokku ühe täislausega, mis oli paraku esitatud teadusele tundmatus keeles. Teisel pool ukse all pikutasin

mina ja tänu oma geograafilisele positsioonile telgis sain harukordse võimaluse uurima minna, mida see ilm endast kujutas ja mida arvas Künnapu pundi parvevana Priit. Ilm paistis olevat vägagi paljulubav ja Priit arvas, et supp peaks varsti kohe keema hakkama. Sellest infost piisas, et enda priimus kah põlema hõõruda ja eelmisel öhtul keema aetud vesi termostest potti valada ja kiiresti teha väike hommikune kiirpudru väikeste vastikute mustade marjadega. Pudru valmimise ajal algas telgis palavikuline sähmimine, sest kiiresti oli vaja töökorda saada tipu vallutamiseks hädavajalikud asjad. Ivar puhus silmad punnis oma veidikene külmunud ameerika sõjaväe joogikoti toru, Pille proovis jalga uusi kingi, Karu juurdles „Kas nüüd ajada kiirelt habet või mitte” ja mina kontrollisin, kas kitarr oli ikka hääles. Üks, kaks, kolm ja kl 5:45 oligi enamus eestlasi tipu ründamiseks valmis. Väetüksusesse kuulus umbes 16 – 17 matkajat, neist 4 Valdo pundist (Pille, Ivar, Tanel ja mina) ja ülejäänud olid künnaplased. Meiega liitusid ka 2 venelast. Karu otsustas nigela enesetunde tõttu ronimist sel päeval mitte alustada.

Esialgu läks kõik väga libedalt, sest tuli Razdelnaja künka pealt umbes 100 m laskuda kuurule. Järgnes umbes 400

m küllaltki järsku tõusu. Ilm oli üsna krõbe-külm ja kõik olid oma soojemad nailondressipüksid jalga pannud. Sellele vaatamata näpistas pakane varbaid üsna valusalt ja nende kognitiivne tajumine tahtis vägisi kaduda. Selle vastu võeti tarvitusele erinevaid meetmeid: Raimo Rotberg tagus oma varbaid näiteks kirkaga, enamlevinud meetod olid aga varbaid lihtsalt iga natukese aja tagant liigutada. Esimesele platoole jõudes oli päike hakanud paistma ja kõrgust oli 6424 m (kaasas olnud GPSi sisestasin läbitud tee punkte, et võimaliku tormi korral halvas nähtavuses oleks võimalik leida õige tagasitee). Platoo servalt avanes ilus vaade Pamiiri mäestikule ja Kommunismi mäemassiiv tõusis hästi esile. Platoo serva lähedal oli kohe püsti pandud paar telki, nn harvemini kasutatav IV laager. Platoo lõppes vägagi järsu harjaga, mis viis järgmisele platoole ja mida venelased kutsusid noaseljaks. Noa seljast üle roninud, näitas GPS kõrguseks 6725 m. Matkajate rivi oli veninud üsna pikaks ja esimesena sammus künnaplane Jürgen, tema järel mina, siis Raimo ja seejärel Ivar. Peale Ivarit oli tekkinud sisse väike vahe järgnevatega. Teine platoo lõppes järsu traaversiga Lenini tipu platoole. Tipu platoo serval oli kõrgust 7002 m. Raimo

rääkis õpetliku loo eelmisest aastast, kus ta jäi sinnasamasse ootama, kuni ta sõber kiirelt Lenini tipus ära käib, kuna tema jalad olid väga külmunud ja edasimineku võimatu. Eelmisel aastal kulus tema sõbral sealt tipus ära käimiseks umbes 30 minutit. Uskudes GPSi näitu pidi sõber seega viimased 130 meetrit tõusu ikka väga kiiresti katma. Kuna aga inimesel on tendents uskuda seda, mida ta tahab uskuda, mitte seda mis oleks loogilisem, siis jäime meiegi uskuma, et tipp oli siinsamas ja asi praktiliselt tehtud – rõõm hakkas juba peale tulema!!! Arvates, et tipp oli juba praktiliselt siinsamas vabanesid varjatud jõuvarud ja esimesest paarist kivikünkast joosti mängeldes üles. Kui künkad aga sootuks lõppeda ei tahtnud, siis hakati vastu tulevatelt vene grupi liikmetelt uurima, et kus pagan see tipp siis oli? Hävitava uudisena arvas vuntsidega vene mees, et meil oli tipuni veel umbes 2 tundi ronimist ja sellega tuli üle ronida umbes kümnest kivihiinikust! Tema seisukohavõtt ei olnud meie hulgas populaarne, kuna kell oli 13:30 ja tagumine aeg tagasi pöörata oli Künnapu reeglite järgi 15:00. Reegel tundus paika pidavat, sest oli näha pilvisuse tihenemist, tuule tugevnemist ja kellaosutite liikumist. Mul käis korra läbi pea ketserlik mõte jätta kitarr poolele tee, et sellega liikumiskiirust suurendada! Otsustasime siiski edasi liikuda nii kaugele kui jõuab. Üritasime suurendada ka liikumise kiirust, mis ronimise neljandal järjestikusel päeval kippus väsimuse tundemärke ettekäändeks tuues mitte suurenema. Järgmine ilma vuntsideta venelane hindas meie kaugust tipust umbes tunnile ajale ja edaspidi otsustasime küsida infot ainult ilma vuntsideta venelastelt.

Tipu tähiseks oli miski harjavarre moodi asjandus, kuhu ümber oli kuhjatud igasugu trüki. Ilmselt oli kombeks, et tippu pidi kaasa võtma miski jama, mis siis selle kaunistamiseks tuli sinna jätta. Tippu jõudsin praktiliselt Jürgeniga koos umbes kl 14:40. Koukisin välja fotoaparaadid ja tegime vastastikku pilte. Ilm oli vahepeal veidi halvenenud ja ümberringi oli valge lumepilv. Proovisin

kitarri häälestust ja pill oli täiesti hääles!!! Kuna see oli väga ebatõenäoline, siis keerasin ühe keele häälest ära, et aru saada kas kitarr tõesti hääles oli või lihtsalt katus sõitis ja ei saanud enam millestki aru. Juhtus see, et kitarr läks tõesti häälest ära mis tähendas seda, et 6132 m peal häälestatud keelpillid on vägagi hääles ka 7134 m peal (vihje neile, kes tahavad klaveriga Leninile ronida). Saanud kitarri töökorda tähistasin tippu jõudmist rõõmsa lauluviisiga „Koduküla väike maja” . Selle laulu sõnad olgu siinkohal välja toodud, sest küllalt suur protsent Eesti rahvast ei tea seda lugu ja kaasa laulmise asemel tekitab hoopis inetud mörinat.

Koduküla väike maja
 rõõmsalt kõik on koos
 koduküla väike maja
 tuleb lastevoor
 koduküla väike maja
 rõõmsalt kõnnib ta
 koduküla väike maja
 kivikatus ka.

Refrään:

Ema ja lilled ja heinamaa
 vikatid hangud ja heinakaar
 võtame mõdu ja murrame tööd
 aru ei saa kas on päev või on öö.

(korrata nõrkemiseni või natuke kauem)

Olles Lenini tipus, tuli nõrkus peale juba peale esimest refrääni. Mitte, et õhk oleks otsa saanud, vaid tugevnenud tuule tõttu tekkis näppudes vägagi kiire alajahtumine ja sõrmed tuli pista kaenla alla sooja. Siiski õnnestus lauluga tipus vastu võtta Raimo ja Ivar, kes laekusid veidikese aja pärast.

Tipp ise oli üsnagi mõtetu moodustis keset platood. Sisuliselt on tegu kiviklibu seljandikuga, kus kolm kõrgemat

küngast on kõik tipud. Viibisime neist esimese otsas ja GPSi andmetel olime 7136 m kõrgusel ehk 2 m ametlikust tipust kõrgemal. Umbes kl 15 ajal hakkasime tuldud teed tagasi minema. Umbes poole tunni tee kaugusel tippu kohtasime suuremat kampa künnaplasi, kes vaatamata hilisele ajale ikkagi üritasid tipus ära käia – tasa sõuad, kaugele jõuad.

Allaminek osutus oodatust raskemaks! Jalad olid vägagi mittekoostööaltid ja ka alla minnes tuli iga natukese aja tagant puhata. Ivaril oli ettenägelikult kaasa võetud mõned guaraani tabletid, mis olemist oluliselt turgutasid ja allaminek läks jälle libedamalt. Tipuplatoolt laskumisel oli vaja võtta küllaltki järsk nõlv, millest libisedes oli liug kohe mitu kilomeetrit pikk. Mul õnnestus seal pehmes lumes sumbates libisemist alustada, aga tänu heale vene kirkale jäi asi siiski kontrolli alla. Järgmine keerulisem koht oli nn noaselg, kus Raimo otsustas „tagumiku tehnika” kasuks ja voolis järgnevatele valmis kauni bobiraja – rada ei jäänud kasutamata!

Esimesel platool kohtusime naisterahvaga Künnapi grupist, kellel oli vesi otsa lõppenud ja meel sellest morn. Jagasime veevarusid ja jätkasime teed III laagri poole. Viimane 400 m järsk laskumine

kujunes eriti vastikuks. Jäine lumekoorik oli segamini kiviklibuga, mis äärmiselt efektiivselt väänas kassides jalgu. Päeva jooksul oli sadanud juurde lund ja kohati tuli sumbata vööni lumes – tüütu. Lumi oli varjanud ka mõningad Razdelnaja kurul olevad jäälõhed ja Ivar ei jäta juhust kasutamata astudes koheselt lumesillast läbi, õnneks mitte täielikult. Viimased 100 meetrit tõusu oli meeldivaks vahelduseks järjepidevale laskumisele. Tõusu meeldivust vähendas oluliselt ootamatult puhkenud lumetorm – mis siiski oli nõrga-poolne ja ei tekitanud rajalt eksimise lootust. Laagrisse tagasi jõudsimise veidi peale kl 19 (matka pikkus siis veidi üle 13 tunni).

Väidetavalt sooritas Anatoli Bukrejev 1987.a esimese edasi-tagasi kiirtõusu baaslaagrist (tõenäoliselt meie mõistes I laagrist) Lenini tippu ja tagasi baaslaagrisse 14 tunniga.

Telgis ootasid ees Karu ja Pille. Pille käis ära ligi 7000 m kõrgusel ja pööras sealt väsimuse, alanud tuisu ja tipuni veel liiga pikaks hinnatud maa tõttu tagasi. Naabertelgis põõnas Tanel, kes käis ära ligi 7100 meetri kõrgusel, kuid kartes ilma ootamatut halvenemist (tekkisid lumepilved ja tõusus tuul) otsustas enne tippu tagasi pöörata. Koos Pillega nad alla III laagrisse tulid.

Enda turgutamiseks otsustasime keeta jällegi veidi maitsvat mustikakisselli. Pudrunäpp minna valasin osa keevat kisselli ka oma käe peale. Tänu kõrgusele sai käsi vaid meeldivalt soojaks. Tipupäeva otsustasime tähistada loomulikult kaardimänguga „sasku”.

. Seekord olid paaris Pille – Karu ja Ivar – Fred. Viimaste mõtlemisevõime ei olnud oluliselt suurem keskmise teekannu omast ja nii saime vastastelt pidevalt lakki.

Otsustavas mängus oli meil siiski mõni pilt rohkem ja vastased suunati sujuva käeliigutusega mati alla (karvane)!

Veidi murelikuks tegi olemise künnaplaste puudumine, kes 15:30 ajal uljalt tipu poole rühkisid. Tuul oli läinud valjemaks ja tuiskas, samuti hakkas pimenema. Siiski saabusid kõik koos kl 20:30 ajal III laagrisse. Lõpp hea, kõik hea – tipuradadel uitajad vajusid sügavasse unenägudeta unne.

II laagrist olid III-sse jõudnud Tarmo, Tuuli, Mikk ja Argo. Kuna kõik III laagris olivad Snowboundidesse ei mahtunud, siis tuli Tuulil ja Tarmol paksust lumest välja kaevata Reinu tunneltelk ning sellesse peidetud Argo

suusad. Selline pingutus võttis neil isu järgmisel päeval tippu rünnata, kaevuritöö 6140 m peal pole just kergete killast.

Valdo, Kadri, Liisa, Raido, Rein ja Ivo liikusid sel päeval I laagrist II laagrisse.

Veel eile õhtul oli Jaagul kindel plaan minna II laagrisse, kuid öösel ei maganud ta hästi ja kõht valutas. Hommikusöök ei läinud ka alla. Valdo ja ka Jaak ise otsustasid, et parem on siiski alla ära minna. All jurtas üksi olla ja ise hakkama saada nõmedate putrude ja vohava pasanteeriaga oli veidi kõhe. Künnapi omad seadsid ka varsti minekule. Kohalik arst käis korra teda vaatamas. Jaagul hakkas tekkima juba kahtlus, kas ta nimi on Jaak või Kuidas

Enesetunne On. Õhtul käis ta künnaplastel külas, kus Jaan ja Sass rääkisid tarka juttu ravimtaimedest (kuldjuur, mumioo), mis siin kasvavad.

17.08. reede. Vaikne vahepäev pannkookidega

Mikk

Esimene tubli tippu vallutamas käinud lüli (Fred, Ivar, Pille, Tanel) oli ennast kolmandas laagris välja puhanud ja valmistus laskuma teise laagrisse, et uutele tipuüritajatele kõrgusel 6140 m telgiruumi teha. Valdo oli palunud esimestest tipumeestest vaid Ivaril üles jääda, et aidata kolmanda laagri asju korraldada. Künnapi omadel oli aeg otsas ja nemad sättisid samuti end alla minema. Tanel asus allapoole teele juba hommikul, teised pidid selle tahtmise käivitamiseks mitu tundi saskut taguma. See kuulus ka Karu tiputõusu ettevalmistusprogrammi ja telginaabrid olid lahkesti nõus teda treeningul aitama.

Fred ja Pille asusid teise laagri poole teele pealelõunal, kuhu nad pisut üle tunnise jalutuskäiguga kohale jõudsid. Tee peal Razdelnaja all kohtasid nad ka lumes sumpavaid ja tuules edasitrügivaid Valdod ja Kadrit.

III laagris olid öö mööda saatnud ka Tuuli, Tarmo, Argo, Karu ja Mikk. Tormise öö ning Tuuli ja Tarmo tunneltelgis kehvasti magatud öö tõttu ei alustanud keegi varahommikul teed tippu. Kolmanda laagri rahval möödus päev põhiliselt süües ja magades. Toi-

duvaheldust tõi oli vene matkajatelt saadud moonakott (sisaldas ka nt hakkliha). Öhtuks olid kõik tublisti söönud, täitnud oma termosed sooja joogiga ja mõlgutamas öise tipputõusmise mõtteid. III laagrisse jõudsid vene giidi juhtimisel veel 15 ülimotiveeritud norakat, kes järgmisel ööl kella 2-st pidid tippu teele asuma.

Ega 5400 meetri kõrgusel telkiv rahvaski sel päeval toiduvalmistamises alla jäänud - Raido oli seljakotist välja kaevanud pannkoogijahu ja nii need mõnusad koogilõhnad II laagri telkijateni jõudma hakkasidki. Sellisel moel, 2 tundi väiksel matkapannil kooke küpsetades, ootas Raido sõpra Tanelit, kes parandas eelmisel päeval tublisti oma kõrgusrekordit. Portsu pannkooke said kõik sel päeval II laagris olnud meie kamba omad (kõik juba nimetatud + Ivo ja Rein).

Valdo, Kadri ja Liisa võtsid lõunast ette teekonna Teisest laagrist kolmandasse. Liisa otsustas õige varsti, kas siis halvast ilmast või

pannkookidest tingituna, tagasi pöörduda. Valdo jõudis läbi tuisu üles ja teatas, et Kadri on veel tulemas. Razdelnaja tõusult alla vaa- dates ei paistnud ühtegi jälge ega Kadrit. Paistis vaid tuisk, tuisk ja tuisk...! Tõusul ulatus värskel pehme lumi peaaegu põlvini. Hõikamistele ja vilistamistele ei vastanud keegi. Pooleteise tunni pärast saabus väsinud Kadri elusalt ja tervelt lõpuks III laagrisse. Tippu valmistujad (Valdo, Argo, Mikk, Tuuli, Tarmo, Kadri, Karu) läksid magama kl 19 paiku.

Jaak täitis baaslaagris koduvalvuri ametit ja ajas jälle 4 vasikat meie köögitelgist välja. Miraži juurde leiba ostma minnes sattus ta peale lepjoška küpsetamisele. Miraž kutsus ta sisse ja nad said käte- jalgade abiga oma jutud aetud. Siis sai ta proovida ka kuuma lepjoškat võiga ja lõpuks 2 lepjoškat tasuta veel kaasa. Vot see oli preemia baaslaagris üksi (oma grupist) konutamise eest. Vähesed Künnapid omad, kes ka siin all, pakkusid ikka head seltsi.

18.08. laupäev. Sünni- ja tipupäev – Suur Päev

Argo

Kõigepealt endast. Passisin telgis, tuul undas, oli pime, äratust veel ei olnud. Osa minust soovis, et tuleks teade, et ilm on halb ja minekut ei ole, teine osa aga kibeles teele. Siis hakkas käekell piiksuma, telgikaaslased laulsid mulle sünnipäevalaulu ja sain esimesena kruusitäie mustikasuppi. Siis tuli teade, et norrakad on juba teel ning see tuul, mis telgis tundus kõva tormina, olla tegelikult vaid pinnatuisk ja et on minek. Võib-olla on pinnatuisu mõiste kõrguseti erinev, sest vähemalt minu arvates tähendab see 6140 m kõrgusel ikka korralikku burgaad. Nagu tavaliselt, olin valmis esimeste eas ja kui õnnestus Mikk rajaleidjaks saada, asusime teele. Hea uudis oli see, et suht kohe pärast laagrit oli 300-

meetrine järsk tõus, mis tegi esimese selektsiooni tippu jõudjate seas. Oma liikumiskiiruse tõttu jäin Mikust maha, peagi möödusid veel Karu ja Tarmo. Võitlesin kord rada leides ja siis taas kaotades mööda mäenõlva edasi, sest suund oli ju teada - üles. Varsti tuli pimedusest vastu Mikk ja ütles midagi sellist, et see polevat tema kaliiber mägi ja et ta läheb tagasi laagrisse. Tal oli kõrgemal nina verd jooksmata hakanud ja see ei tahtnud kinni jääda. Sellest ka selline otsus.

Ise teadsin, et tuleb edasi liikuda ja lihtsalt päikese tõusuni vastu pidada ehk läheb siis paremaks. Kulgesin edasi ja ootasin mõttes seda 6400 m peal olevat laagrit, millest kuskil juttu oli, aga siis tuli vastu Karu, kes polevat varbaid soojaks saanud ja et tema naaseb samuti laagrisse. Nüüd oli meie omadest ees veel ainult Tarmo ja järgi tulevad (loodetavasti) Valdo, võib-olla ka Tuuli ja Kadri.

Ilm läks soojemaks (või läks tuul nõrgemaks), rada hakkas näha olema ja tuju läks kohe päris heaks. Vahepeal tuli ronida jällegi üsna järskke lõike, kus oleks võinud kasutada ka juba kirkat aga sai ka suusakeppidega edukalt hakkama. Möödusin üksikust telgist, kus (nagu pärast selgus) ööbis üks 65-aastane tšehhi traktorist, kes ka tipus käis. Edasi "rõõmustas" mind järgmine lumeväli, kus selgus, et tagasi tuleb anda hulgaliselt vaevaga kogutud kõrgusemeetreid. Jõudsin lumelagendikule, mille ületamiseks kulus hinnanguliselt 45 min kuni 1 tund punktini, kust paistab jälle edasi. Umbes selle ajaga jõudsin lagendiku servale, kust avanes sama-sugune vaade, ainult 2 korda pikem.

Pakkisin suusad koti küljest lahti ja sõitsin esimesed ~200 m mäest alla. Siis suusad koti külge tagasi ja jalgsi edasi.

Pressinud ennast järjekordsest tõusunukist üles, tuli vastu särav Tarmo, kes oli tipust tagasiteel ja teatas rõõmsalt, et ta oli tipus ~15 min tagasi, aga mul minevat sinna jõudmiseks aega veel ~2 tundi. Sel hetkel ei osanud selle rõõmusõnumiga muud teha kui lihtsalt teadmiseks võtta. Surusime kätt ja Tarmo lahkus alla suunas, mina

aga istusin veel oma koti otsas ja tegin otsuse, et kas tipuga või tiputa, aga seda sama jalgrada mina tagasi ei kõnni ja kui vähegi lubab, siis olen õhtuks põhjaseina kaudu I laagris tagasi.

Ja lõpuks seal see oligi, 4 küngast, millest ühte peeti tipuks ja kus tehti lippude, sponsorlogode ja muu sümbolika pilti. Nii ka mina. Mul õnnestus tippu jõuda koos ühe venelasega, kellega siis vastastikku sai pilte tehtud. Uhkusega pean ütlema, et teel üles ei astunud ma hingeldamiste vahel kunagi vähem kui 3 sammukorra.

Suusad panin alla tipus 7134 m peal, nagu lubatud. 11 tundi üles astunud jalad polnud enam

päris sellised, nagu oleks tahtnud, aga klambritesse astudes tekkis kehasse kohe uus energia ja nii see sõit algaski. Selleks, et põhjaseinale saada, tuli kõigepealt laskuda tuldud teed tagasi umbes 6900 m peale, kus oli esimene võimalus tipukaljudest mööda saada. Kuna üleval oli seesama pinnatuisk, siis ei leidnud ma seda kohta päris kohe üles ja tuli veidi otsida. Plaan oli sõita võimalikult ohutult ja rahulikult, kõrgust hoides kaljude alt läbi ja mööda mäe vasakut serva (alt vaadates) Lipkini ribi alt, kust tundus kõige ohutum, alla.

Teel aga õnnestus mul korra kukkuda nii, et üks suusk läks mäest alla, üle jää nuki nii, et ma seda ei näinud. Hea uudis oli see, et seega jäi ta kuhugi pidama ja et ma saan selle suure tõenäosusega kätte. Jäin ühe suusaga suht lolli jäisesse kohta, kust paistis jääserv, aga seda kui kõrge, ei olnud kuskilt hinnata. Lohutuseks oli fakt, et tavaliselt on selliste

jäänukkide alla kogunenud pehme lumi, mis nukile pidama pole jäänud, aga seda vaid tavaliselt. Edasi võtsin koti küljest kirka ja 2 julgestuspunkti abil (kirka+suusakant) abil sain jääl juba kurseerida. Ühel hetkel tuli aga koht, kus kant korra pettis ja ma jäin ühe käega kirkasse rippuma. Kuna ma ei saanud kohe suuska jäässe ja käsi hakkas väsima, siis lasin oma seljakoti lahti ja see rullus mäekülge pidi allapoole ikka päris pika maa. Ühel hetkel nägin, kuidas kott läks lahti ja selle sisu lendas mööda mäge laiali ning kott ise kadus järgmise nuki taha. Inventeerisin mõttes selle sisu: päiksekad, lisa kindad, pealamp, särk, pass ja rahakott, jook, magamiskott ja Z-rest. Dokumentide asi veidi ehmatas, aga üldiselt olin rahul, et viibisin ise kirka küljes seinal, aga mitte koos kotiga mitmed sajad meetrid allpool. Sain suusa kandi uuesti jäässe ja edasi liikuda, kuni äkki nägin teist suuska. Olles peaaegu selle juures kohal, pettis kant teist korda ja jäin taas ainult kirka julgestusse. Seekord ei saanudki teist punkti tagasi ja kui ma ei jaksanud enam kirka rihmast kinni hoida, olin sunnitud sellest lahti laskma. Enne jõudsin fikseerida, et all oli pehmest lumest tuisuvall. Lasin kirkast lahti ja saingi tuisuvallis pidama. Natuke võitlemist üle vöö lumes ja saingi teise suusa kätte. Klikkisin selle jalga ja vaatamata nüüd minu käsutuses olnud kahele

kandile ei saanud ma jääseinast üles, et kirka ära tuua. Nüüd siis ongi Leninil ~6800 m kõrgusel üks korralikult jäässe löödud lilla varre ja kollase rihmaga kirka.

Edasi sõitsin mööda plaanitud rada, korjasin kokku mõned märke pudenenud asjad, nt 1 kinda, särki, söögiasjade koti, pealambi ja termose, mis mul pärast tühjaks joomist siiski uuesti ära kaotada õnnestus. Kadunud oli ka fotoka kott, mõned patareid ja fotoka lisamälukaart. Fotokas ise oli lahtises taskus mingil põhjusel säilinud. Ilma jäin teisest kindast, päiksekatest ja joogipudelidest. Seljakoti koos magamiskoti ja lebotatiga sain jupp maad altpoolt kätte. Kotti ees võrksahtlis olnud mustad Salomoni sokid jäid alles.

Edasi kulges kõik plaanitult: lumi oli mega hea, ruumi palju, nähtavus väga hea, suusad head. Sellisesse kohta tuleks sattuda värske jalaga, mitte pärast 10-11 tundi teel olnuna ja 1 km vertikaali võtnuna.

Peagi jõudsin liustikumurruni, pakkisin suusad koti külge, panin kassid alla ja tulime ühe venelasega visuaalses julgestuses üle lõhede tsooni alla. Hämaras jõudsin meie laagrisse, kus selgus, et kedagi meie omadest seal ei olnud. Trügisin toidujurtasse ja ütlesin, et tulen tipust, olen väsinud, tahaks teed ja et mul on täna sünnipäev. Kohe kutsusid kirgiisitarid mind lauda, välja toodi halvaa, sprotid ja viin. Tellimise peale sai veel ka sooja suppi. Soe sees, ronisin meie telki magama.

Valdo alustas tõusu hiljem, viis suusad 6500 m peale ning laskus alla III laagrisse tagasi, et siis järgmisel päeval üles minna ja samuti suuskadel põhjanõlva pidi alla sõita.

Tuuli ja Tarmo alustasid tõusu traditsiooniliselt viimastena, kui mitte arvestada Valdod, kes oli otsustanud oma väljumise veel tunnikese edasi lükata. Peale laskumist III laagri ja looderibi vahelisele sadulale (~100 m allpool) otsustas Tuuli, et arvestades lume ja

ilmaolusid on tema tippu jõudmine vähetõenäoline ning et mitte Tarmo tempot pidurdada otsustas ta tagasi pöörduda. Et tema otsust õigustada lisaski viimane vaatamata tuisule ja kõrgele lumele sammu ning peagi jõudis järgi Mikule, kes ninaverejooksu tõttu oli otsustanud tagasi pöörduda. Edasi mindi juba koos Karuga ning mööduti peagi Argost, kellel suuskade lisakilod ei võimaldanud suuremat kiirust arendada. Tõus looderibile oli vaevarikas, seda nii möllava tuisu kui ka pimeduse ja lume tõttu raskesti leitava ja jälgitava raja tõttu, orientiiriks vaid kauguses jaaniussikestena terendavad norrakate pealambid. Päikesetõusuks oli Tarmo juba jõudnud 6700 m kõrgusele, Karu oli kuskil 6500 m kandis külmetavate jalgade tõttu tagasi pöördunud. Riburada tuli vastu ka tagasipöördunud norrakaid. Koos päikesetõusuga saabunud selge ja peaaegu tuuletu ilmaga oli edasimineku juba oluliselt mõnusam ning Tarmole alustus tipp kl 11:40. Samal ajal olid tipus veel kaks norrakat (rohkem neid tippu ei jõudnutki), norrakate venelasest giid ning üks Poolakas. 30-40 minutit läks jutustamise ja pildistamise peale ning oli aeg tagasi laskuda. 7100 m peal toimus juba eelpoolmainitud kohtumine Argoga, õnnesoovid, edusooovid ja käepigistused! Argo ei näinud küll just kõige värskem välja, kuid seda enam oli tal tahtmist võidelda kuni viimase hapniku molekulini. Tagasiteel leidis looderibi ja laagrivahelisel sadulal aset kohtumine Kadriga, kes nagu selgus, oli hommikul peale suurema tuisu vaibumist tõusnud 6400 m platoole ning saavutanud kõrguse ~6500 m. Viimane 100 m tõusu sadulalt laagrisse võetigi kahekesi koos ning laagrisse saabuti umbes kl 15:00 paiku. Seega Tarmo matka pikkus oli kuskil 11,5-12 tundi. Peale turgutavat mustikasuppi asuti pikisilmi ootama Argo laskumist. Arvestades kohtumist 7100 m peal võis eeldada potentsiaalset laskumise algust nii umbes kl 16:00 – 17:00. Mingil kella ajal (18 ja 19 vahel) teatas Valdo, et tema kotkasilm eristab põhjanõlval laskujat, kes paraku küll ei lasku, vaid seisab ühel kohal ning see võib tähendada, et Argo on

hädas. Kuna me aga teda muul moel kui kaasaelamisega aidata ei saanud, siis lihtsalt ootasime ning umbes tunni aja pärast muutuski staatiline laskuja mööda põhjanõlva allavonklevaks suusajäljeks – MILLINE KERGENDUS ARGO OLI OMA SÜNNIPÄEVA-KINGI ENDALE ÜLE ANDNUD – TUBLI!!!

II laagris algas hommik sebies – Liisa, Rein, Raido ja Ivo valmis-tusid III laagrisse tõusuks. Neilgi oli veel võimalus tiputõusuks. Hoolega rehkendati kui palju rahvast 6100 m peale telkidesse mahub, kes sel päeval veel sealt alla tuleb. Kõik soovijad kahte telki ööseks ära poleks mahtunud, 4 inimest pidid alla tulema või siis kolmanda telgi üles viima. Telgitassimisega ei viitsinud aga keegi jännata. Ivo otsustas lõpuks teha vaid radiaali Razdelnajale ja tagasi II laagrisse laskuda. Raadiosidet küll peeti, aga päris täpselt aru ei saanudki, kes peale Miku ja Karu veel pidi sel päeval alla tulema (Kadri või Tuuli, sest Liisa tahtis ka 6140 m peal ööbida). Tõusunelik asus ennelõunal teele.

Varsti saabus III laagrist teise Mikk, peagi tuli ka Karu. Ilm oli kuum, päike põletas, lumi peegeldas. Ülejäänud päev möödus niisama vedeledes – võeti päikest, Fred mängis vikerviise ja pesi end lumega, tehti süüa. Kella 16 paiku sättisid kõik oma pilgud põhjanõlvale, et Argo suusasakke nautida, aga II laagrist polnud midagi näha. Ega sealolijad väga täpselt teadnud ka mis ajal ta laskuma hakkas. Oodati kl 17-ni, siis läksid kõik telki ja algas järjekordne saskutuur.

Oli juba täiesti pime, kell võis olla 21 või nii, kui II laagrisse saabus poolkülmunud Kadri (ainult väikeste liialdustega öeldud). Ta oli peale tiputõusust laskumist päeval koos Liisaga Razdelnaja otsas käinud, üksi hämaras II laagrisse laskuma asunud ja tormi kätte jäänud. Külmetavate sõrmede tõttu ei hakanud ta oma olemist pealambi ja soojemate riiete otsimisega mugavamaks (või hullemaks?) tegema, vaid kõndis edasi. Pimeduse kartjana oli ta nüüd olukorras, kus tuli üksi pimedas, tuisus ja külmetavana leida tee alla laagrisse. Nii ta läbimärjana, osa teest tagumikul läbinuna, kohale jõudis. Ise oli veel suhteliselt rahulik ja arvas, et kõik on hästi. On ikka sisu sel tüdrukul, ta jõuab veel kõrgele! Kõik II laagris olijad pahandasid kõvasti III laagri omade ja sellise lahenduse peale. Oli kosta selle reisi teravamaid ütlemissi grupikaaslaste suunas.

Varsti magasid kõik, lootuses, et järgmisel päeval laskutakse I laagrisse. Pärast sellist praadimist polnud mingit tahtmist enam seal vedeleda.

Jaak magas enam kui 13 tundi jutti. Öösel tulid ruumipuuduse tõttu osad künnaplased talle külla. Hommikul kutsuti ta Künnapu juurde hommikuteele. Seal oli ka arst Samatt, kes muideks on nii kõva tegija, et on kogu Alai oru peaarst. Isegi puhkuse ajal oli ta juba teinud 3 ajuoperatsiooni. Samatt pakkus Jaagule tilgutite all taastumist, millega ta ka nõustus. 1,5 tunniga läks talle veeni süstlatäis glükoosi ja 0,5 liitrit füsioloogilist soolalahust. Peale seda sõitis ta arsti juurest Miraži hobusega oma jurta juurde ja sai Künnapu juures mõnusa mollitäie riisiputru. Samatt ütles nüüd, et Jaagul oli kindlalt toidumürgitus. Nüüd oli Jaak juba veendunud, et oli saanud uue nime - teda lihtsalt kutsuti koguaeg nii: eesnimi: Kuidas, keskmine nimi: Enesetunne, perenimi: On.

19.08. pühapäev. Kogunemine I laagris

Argo, Karu

Argo ärkas I laagris, passis jupp aega üksi telgis. Edasi ronis välja ja lasi endale härrade hommikusöögi valmistada - termosega tee, pudeliga suhkur, üleeilane lebjoška ja värske praemuna. Elu oli ilus. Edasi istus kivil, vaatas mäge ja arutles endamisi, et kas minna peldikusse enne või pärastlõunat. Ootas teisi, aga traffik liustikul on hõre ja mingi mõtte oli, et tahaks õhtuks baaslaagrisse saada. Mingi mass rahvast tuli alla, aga peagi selgus, et need olid norrakad. Ta pakkis mäevarustuse kokku ja saatis 25 USD eest hobusemeestega juba ees alla. Mõtles, et ootab kl 15-ni ära ja kui teisi ei tule, läheb ära. Tal oli teistele isegi teade kirjutatud, et läks alla ja kõik oli OK, aga siis tuli unekas ja ta mõtles enne veidi magada. Kui ärkas, oli kell juba oluliselt üle 15 ja liustikult oli näha uut rahvast tulemas. Otsustas need kah ära oodata.

Hommik leidis osa meie pundist (Pille, Kadri, Fred, Karu, Mikk, Ivo, Tanel) II laagrist ja osa (Tuuli, Tarmo, Ivar, Raido, Rein, Liisa, Valdo) III laagrist. Toimus hulk sideseansse III laagriga ja sündis kindel idee täies koosseisus I laagrisse laskuda.

Pakkimisel oli suurim probleem, et mida kohe ära visata ja mille üle otsustamine jätta III laagrist laskujatele. Mingi otsus lõpuks langetati ja telgid lükati kottidesse.

Kell oli palju ja liustik suht pehme. Vahepeal alla tulnud laviin oli oma alumise otsaga jõudnud ka rajani, kuid õnneks selles kohas, kus oli esimene suurem pragu ning sellega seoses teinud raja tunduvalt otsemaks, sest nüüd sai sirgelt üle laviini poolt täidetud prao minna.

Alla jõudes tervitas laskujaid Argo, kelle juba ära ostetud õlled risustasid heas mõttes tulijate vaatevälja. Eks sealt see kõik pihta hakkaski. Alguses õlled, siis tuli ülevalt laagrist abijõudu ja Miku eestvõttel joodi ära kohalikud viinad (noh, umbes üks pudel) ning õhtu arenedes käisid vanad võitlejad kõige kaugemas laagris lisa hankimas.

Argo sai teada, et kaas-suuskur Valdo oli eelmise päev viinud suusad 6500-le ja ise tagasi III laagrisse läinud, et järgmine päev uuesti üritada ja et ta parajasti laskus 6900-lt alla. Kuulis veel, et tema telk oli just täna hommikul II laagris mingi kivi katusesse saanud ja natsa katki jne.

Siis tuli mäest alla paar tšehhi, kellest üks kutt ja tütarlaps Jana olid tipus käinud. Laulsime neile tervituslaulu. Ja juba varsti jõmistasid koos meiega ka tšehhid. Muidu ei olekski neid rohkem maininud, kuid nende hulgas sãras ka Jana. Mmmm ...

Jana oli kohati meie tähelepanust isegi veidi kohmetunud, seda enam, et tema neetud tšehhist kutt passis ka pidevalt Jana läheduses. Ja sellise näoga, nagu tal oleks selleks õigus. Õlbe. Arvatavasti saab ta elu jooksul veel korduvalt oma suhtumise eest lõuga. Kuid mitte

meie käest. Eestlased kaklevad ju ainult omavahel, et kõik uued põnevad kehavigastused perekonda jääks.

Hakkas juba hämaruma, kui liustikult tuli Valdo suusad koti küljes ja Rein, kes oli teda poole nõlva peal oodanud ja suusasõidust pilti teinud. Ootasime ta laagri juures ära ja pea-aegu igaüks viis talle tervituseks kivi, mis laoti talle kõik sülle, kuni lõpuks Ivar talle halastas ja otsustas lilleneiuks hakata. Edasi söödi, joodi, mängiti kitarr, joodi, mängiti kitarr, lauldi, joodi, toodi viina juurde, joodi jne. Ei tea, kuidas teised, kuid Karu arvates jäi ta purju ja otsustas öö veeta telgis. Jana ööbis kuskil mujal.

Jaak magas baaslaagris öösel 16 tundi jutti. Unistas ja nägi uneski ainult head sööki, praegu pidi ainult putru sööma. Juba mitmendat päeva tegi ta mitte midagi. Vahepeal mõtles kivile toetudes, kas panna pesupulgad järjekorda või mitte. Mittetegemine sai siiski võitu. Künnaplased pidid küll juba hommikul minema saama, kuid auto oli katki ja nii asusidki nad alles hilisõhtul teele.

20.08. esmaspäev. Alla, alla, päris alla

Kadri

Vilismäe täpsusega ma seda päeva kahjuks kirjeldada ei oska, aga loodetavasti te annate mulle andeks.

Meie kõige-kõige viimane hommik I laagris oli ... tavaline hommik. Välja arvatud, et mingit äratust ei toimunud, matkalised ajas telgist välja ainult kõrvetav päike, sest ilm oli väga ilus ja soe ning laagrisse nädal tagasi sadanud lumest polnud midagi alles. Samuti olid kadunud enamik siinseid asukaid. Isegi meie sõbrannad, neiud filoloogid, asutasid ennast kodu poole tee, selleks aastaks olid kõik üritused Leninil üritatud. Laagris enda ümber vaadates võis näha neid, kes olid eelmisel öhtul korraldanud väikese koosviibimise, mille käigus läbi võtnud suurema osa teadaolevast muusikalisest repertuaarist ja seda lausa mitmes keeles. Kahjuks ei peegeldunud kõigi näolt just rõõm, aga toibumine võttis lihtsalt natuke aega. Nüüd oli tublidel töomesilastel aeg laager kokku pakkida (aga mitte liiga kiiresti, nii võib ennast ära väsitada) ja alla koju Atšik-Taši minna. Noh, tavaline asjade kividele kuhjamine, telkide kuivatamine ja kokku pakkimine, kadunud asjade otsimine, päevitamine ja kõik muu. Pille tegi igast matkagrupi liikmest ülesvõtte, et pärast oleks ikka hea sõpradele näidata, kui koledad me olime. Aitäh, Pille! Meie hul-

gas oli ka paar kodutut, kes süütasid kogu prahist ilusa lõkke ja soojendasid end selle paistel. Päris veenev. Ja lõpuks saabus hetk, mida olime kõik pikisilmi oodanud – meil lubati ära süüa kogu

järelejäänud Nussa ja kondenspiim ja seda otse purgist!!! Parim osa matkast ilmselt.

Mingil hetkel ilmusid meie juurde hobusemehed, kellele oli võimalik üht-teist, mis endale enam nii väga ei meeldinud või mida tundus liiga raske alla tassida, maha müüa. Pidulikult langetati Filharmono(o)nia ja peale viimaseid ettevalmistusi hakati vaikselt allapoole liikuma. Hoolimata selle raja korduvast läbimisest, meeldis see viimane kord enamikule meist kõige rohkem. Moreeniväljad ja Rändajate kuru, marmotid, kosk, Sibulavälu ja karjapoiss, kes tuli ja väga kurjalt ütles: "Dai šokolad!" - ilus päev. Atšik-Taši jõudes tervitas meid kena orubriis ja esimene jurta, kust sai õlut, salatit, leiba, liha ja kartuleid. Meiega koos einestasid ka mõned kohalikud loomad ja putukad. Kodujurtas kohtasime sõpra Jaaku, kes oli viimased päevad seal veetnud. Fred organiseeris meile samaks õhtuks sauna (10 USD nägu), kuhu Valdo muidugi ei tulnud, sest talle meeldibki nii. Kõik olid pikast päevast väsinud ja pealegi tuli homseks lambasöömiseks korralikult välja puhata ja vaimselt valmistuda, mistõttu läksid enamus varsti peale sauna kl 2 paiku magama. Põhipidulised külastasid veel mõnd õllekat ja panid päevale korraliku punkti. See oli meie viimase nädala esimene ja täiesti eelviimane öö jurtas, aga kahjuks sadas väljas vihma, mistõttu tundus lõhna järgi, et meiega koos viibib jurta ka vähemalt viis märga koera. Noh, head ööd siis!

Aga Jaagu jaoks oli täna viimaste päevade arvestuses äärmiselt huvitav päev. Hommikupoole see nii küll ei paistnud, aga õhtu kompenseeris kõik. Nagu tavaliselt magas ta oma 13 tundi. Seejärel sõi kartuliputru arvestusega, et õhtul, kui teised tulevad, saab nuudleid. Istus siis kivi peal paar tundi, vaatas linde ja kariloomi ning arutas jälle isekeskis selle üle, kas pesulõksud tasub värvi järgi ritta panna või mitte. Tavaline argielu.

Lõpuks kõvasti peale lõunat (4 porgandit) hakkas omi inimesi tilkuma.

21.08. teisipäev. Suur Kirgiisi-Eesti sõprus-päev

Ivo

Niisiis. Matk hakkas lõpule jõudma. Leniniga oligi asi ühelt pool – kellele edukalt, kellele mitte. Hommikul põõnasime kuniks und oli. Kiiret polnud kuskile. Osa vendi lippas jälle peldiku vahet – edu neile. Õigel alpinistil peab ikka olema eesmärk, mille poole püüelda ning õigeks ajaks pellerisse jõudmine ja pükste rebadele tõmbamine on kindlasti piisav eesmärk.

Täna pidime lõunaks minema Miraži juurde lammast vintsutama. Viisime talle kingiks paar telki ja Filharmoonia – suure köögitelgi. Erinevalt eelmisest korrast, kui sadas vihma ja istusime jurtas, külastasime täna õue laotatud vaipadel. Külastuskäik oli vägev. Samal ajal, kui naised jurtas süüa tegid, jõid mehed lõunaooteks leiget viina. Sakusmendiks oli

kohalik rahvustoit – soe keedetud lambapersepekk ja -maks. See kohalik rahvusroog oli ikka eriline jälkus küll. Karu, meie pundi ainus kõrgharidusega näitleja, tegi elu rolli. Ta mugis rõõmsal ilmel pekki ja

kulistas viina peale. Ja viina kulus palju. Ka teised üritasid oma pekitükki vaadates rõõmsat ilmet näole manada, see aga ei tulnud neil pooltki nii hästi välja kui Karul. Ise vaatasin oma osa lambapersepekist – küll kõlab ahvatlevalt – himura pilguga. Kohalik kutsu tegi sama. Hella hingega, nagu ma olen, jagasin oma osa kutsuga. Kutsu kugistas pekki, mina laksasin endale aga leiget viina kurku. Mõlemad olime rahul.

Edasi toodi lauale lambaliha, puljong ja airaan. Erinevalt pekist, läks see kraam juba kõigile sisse. Igatahes peale lõunat lebasid kõik murul ja ägisesid. Enne paari tundi ei liigutud kuskile. Lõpuks vantsisime oma jurta juurde tagasi.

Õhtul korraldati I Atšik-Taš International Golf Masters Tour. Fred oli boss ja juhatas vägesid. Auhinnaks oli mägedest leitud kirka. Fredile minu nägu seekord ei meeldinud ja ta keeldus mind mängu lubamast. Kuna ta on minust peajagu pikem, siis ma ei viitsinud temaga vaielda ja kobisin hoopis magama.

Väljas paistis päris külm olevat, sest mängusellid käisid ennast aegajalt jurtas soojendamas. Läbi une kuulsin, et Mikk oli kõigile tuule alla teinud – 3 rada 14 löögiga. Tubli Mikk! Nüüd on sul oma kirka! Ka kirgiisid esinesid vapralt - parim oli 16 löögiga 3-4. Head ööd, seekord viimast Pamiiris!

22.08. kolmapäev. Linnasõit

Jaak, Pille

Varahommikul kl 6 paiku äratasid meid 3 ulguvat koera serenaadiga: kaks karjuse oma ja Ivar. Kõik olid sellest tohutust monstri mõirgest hämmeldunud, aga see mõjus ja kõik olid mõne sekundiga ärkvel.

Sõime miskit hommiku-söögiks ja samal ajal pakkisime asju kokku. See viimane võttis kõvasti aega, nagu tavaliselt. Kl 8 paiku oli meil auto kohal ja algas kogu kola katusele kuhjamine. See kõik nägi lõpuks

päris kena ja turvaline välja. Kohalik meile juba tuttavaks saanud kirgiisi pere oli kogu koosseisus meid ära saatma tulnud ning istus vaguralt mäeveerul kuniks me oma toimetustega ühele poole saime. Järgnes üldine üksteisega jumalagajätt ja me asusime loksudes furgoonautos teele. Osad vahtisid niisama ringi, osad üritasid tukkuda, osad tagusid jälle saskut.

Tee kulges üsna ladusalt, kuni õllejanustel tekkis pöördumatu soov uus doos odraleotist saada. Esimese küla poed olid kinni või igatahes ei saanud sealt õlut ja kui järgmine potentsiaalne kohvik silmapiirile jõudis, ei viitsinud autojuht seal kinni pidada – tal olevat vähe aega. Mikk tuuseldas selle peale kuti korralikult sõnadega läbi ja edaspidi saime igal pool, kus soovisime peatusi teha.

Kui me olime juba pikalt lõunapausi oodanud, saime teada, et ca paari tunni pärast jõuame ühte korralikku turistide söögikohta. See oli piinav teadmine ja ootamine. Jõudsime vahepeal kõik söödava, mis autos oli, nahka panna. Kui söögimajja kohale jõudsime, oligi tegemist nende olude kohta täiesti viisaka asutusega, peaaegu, et liigagi viisaka kohaga. Süüa sai seal igatahes korralikult, liuad olid liha täis ja salatit sõime ka kausside viisi.

Järgmise teravama elamuse saime tunni-paari kaugusel Ošist, kui üks tagumistest ratastest hakkas hirmsasti tossama. Mingi pidurivärk vist. See sundis meid korraks tee veerele seisma jääma. Koht ise oli pausiks igati sobiv, sest Karu leidis seal kohe toredaid võmmkirgiise, kellele Eesti asja seleta-

da ja kellega koos tänava ääres mõnusal vaibal veerand tundi peesitada. Tossamine jäi mõne aja pärast küll vähemaks, aga päris korras see auto küll enam polnud, kuid liikus siiski ja kohale me oma hotellidesse jõudsim.

Kätte oli jõudnud ülev hetk, saime lõpuks jälle sooja duši alla ja linna jäetud puhtad riided selga. Olime taas soojas suveöös.

23.08. neljapäev. Lõpupidu Ošis. Elagu REP!

Jaak

Päev algas nagu peakski, kuke kiremisega koidul. Peale mõttes kuke ülespoomist magasime rahulikult hommikusöögini, milleks oli üllatavalt maitsev riisipuder. Võiks arvata, et kuu aega järjest putru süües hakkab järgmist portsu nähes juba üles tulema, aga see oli tõesti hea söök.

Kõhud täis, suundusime kõik koos Miraži juhendamisel marsaga kesklinna. Esimesena külastasime Oši riikliku ülikooli. Konkurss olevat seal ja enam-vähem ka riigis keskmiselt 10:1 ning populaarsemad alad ärijuhtimine ja meditsiin. Ülikoolis käidud, suundusime Jüri Vilismäe radadele ehk pühale mäele, kus ta puhtalt igavusest 2 korda käis. Peab mainima, et meil nii igav ei olnud. Mäe tipus oli kirikukene. See ehitati peale nõukogude võimu lagunemist ühe laupäevaku käigus uuesti üles. 20 000 inimest moodustasid keti, kes andsid käest-kätte mäest üles ehituseks vajalikke materjale ja kive. Samuti lasime korduvalt liugu kivil, mis pidavat tõstma lapsesaamise õnne. Ise lasin 4 korda, aga näituseks oli seal üks lakk-kingadega vene noormees, kes lasi liugu vähemalt 20 korda. Naine vaatas kõrvalt ja noogutas talle

Suleiman-Too mägi on kohalike jaoks püha mägi, mis on seotud paljude muinasjuttudega ja kus palverändurid tervenesid.

rahulolevalt. Miraž sebis meile mäemuuseumi pileti taksi 50-sommiselt turistihinnalt 10-sommiseks kohalike hinnaks. Lõppkokkuvõttes keegi vist ikka Miražile midagi ei maksnud - ei bussisõidu, muuseumi ega meelihõrgutava lõuna eest, eks ta puikles vastu ka. Muuseum ise oli suht igav, aga mäge peavad kohalikud musulmanid Meka järel olulisuselt teiseks mäeks maailmas.

Enne turule jõudmist käisime veel 3-kordses jurtas, heas kondiitritoodete poes ja tegime kohustusliku grupipildi algupärase Filharmoonia ees. Turulolekuks anti meile 2 tundi aega, mida oli ilmselgelt vähe. Oleks veel tahtnud seal hängida ja pildistada. Sellele vaatamata said kõik oma asjad ja rohkemgi veel ostetud ning viimasedki sommid laiaks löödud.

Teel turult läbi pargi restosse oli üks huvitav aparaat, mis mõõtis kui tugevasti vastu poksikotti lüüakse. Kõik mehed ümberringi läksid väga härga täis ja testostereoos möllas täiega. Üks löök maksis 5 sommi. Kõvema löögiga selliks osutus meie hulgast Karu? Tegi mõnele kohalikule jõmmilegi ära. Isegi peale meie lahkumist oli masina juures kõva sebumine.

Restoranis oli laud uhkelt kaetud puuviljade, lepjoška, salati ja viinaga, ette kanti ka põhiroog ploff. Pidusöögi käigus, nagu ikka kombeks, toostitati ja tänati üksteist, korduvalt. Peale mõningast viinavõtmist kukkus välja nii, et ühe järjekordse toosti käigus loodi **klubi REP**. Täpsemalt: Rahvusvaheline Alpi- ja Kõrgmägedegolfi klubi REP. Rep tuleb sõnast repšnur ehk repsunöör ning teisalt

ühelst absurdinaljast turult, kus repiks kutsuti kirgiisi keeles muusikažanrit räppi ja mis oli nii kirjas ka kilekotil, mille Kadri ja Liisa turult said ja Valdo endale ihkas. Kohapeal tehti igast asutajaliikmest portreepilt klubi kodulehele. Klubi esimene rahvusvaheline golfiturniir oli ka juba peetud (enne klubi loomist muideks, see peaks näitama, millise tasemega on tegemist). Peale mõningast lisa viinavõtmist õhutas Valdo kõiki tantsima, et mis pidu see ilma tantsulkata on. See tal ka õnnestus. Osad introvertsed isiksused proovisid tahaplaanile hoida, kuid see neil ei õnnestunud, sest viina mõjul muutusid ka nemad peagi ekstravertseteks. Sealsamas tegi klubi ka esimese avalduse - see seisnes selles, et kui Miraž Eestisse meile külla tuleb, siis ta ei pea millegi eest sentigi maksma. Väga aus, sest meie "lõuna" võis talle isegi terve kuupalga maksta.

Koju läksime taksoga. Fred ja Karu jäid veel linna peale klubidesse viimasedki somme kulutama. Pärast tuli välja, et klubidest läksid peagi kõik naised minema ja mehed tantsisid omavahel. Teised jõudsid peagi koju ja jäid Fredi ostetud sünnipäevatoridi lahti lõikamist ootama. Mina panin end kohe hommikuks tip-top valmis. Kuid me ei jõudnudki Fredi ära oodata ja sõime osa ta tordist ära. Sellega tekkis diskussioon, kas sünnipäevalapse torti on iseseisvalt paslik ära süüa. Loomulikult jäidki põhimõtted erinevaks ja igatüks tegutses vastavalt oma äranägemisele. Torti ja arbuusi süües rääkis Kadri väga-väga kiiresti oma vanemate ja enda matkasõprade ja

nende vanemate matkasõpruse ajalugu. Lõpuks läksime ka meie pärast selle huvitava saaga lõppu magama. Hommikul ootas varane ärkamine.

24.08. reede. Meenutusi koduteest

Karu

Andestage mulle, et selle päeva kirjeldamise juures olen ma väga palju lähtunud Karu ja Fredi tegemistest. Ma ei suutnud nimelt sel päeval eriti millelegi või kellelegi muule keskenduda kui endale ja Fredile.

Eilne õhtu lõppes enamike jaoks taksosõiduga meie elupaika. Kuid meie Frediga tahtsime diskole minna ja ära kulutada Fredi umbes 1200 sommi. Alustasime jalutuskäiguga turule, kus öösel põletatakse kümnetes asfaldile tehtud lõketes ära kogu ebavajalik praht, mis põleb. Tuul puhus päris tugevasti ja pilt oli istumist väärt. Toetasime ennast teeservale ja jõime kumõssi.

Vesteldes kinnistus meis soov näha kohalikku ööelu ka diskoteegi seinte vahelt.

Taksojuht lubas meid kohale viia oma Ticoga. Kuna kell oli palju, siis kaks esimest kohta, kuhu suundusime, olid juba kinni. Kolmas, vabaõhudiskoteek, lahti. Maksime juhile igaks juhiks kaks korda nii palju, kui ta küsis ja sisenesime.

Laudkonnad, baarilett, tantsupõrand umbes üheksa tantsijaga.

Mainin vahemärkusena ära, et siiani oli reisi ilusaim naine väljaspool meie gruppi olnud tšehhitar Jana.

Valisime laua ja jätkasime sommide kulutamist. Kuna olime silmanud lauda, kus istus vaid 5 tütarlast, siis oli meie esimene ost šampus. Kui see välja valatud ja kandikule sätitud sai, tõusid tütarlapsed püsti ja lahkusid. Lisasime 4 pokaali ja viisin need kõigile tantsijatele ja diskorile ka.

Siis võtsime pudeli viina ja liitri mahla. Ja tasusime piletiraha ka. Olukord muutus paremaks, sest somme jäi vähemaks. Pärast esimest pitsi tuli meie juurde suur tugev mees laia naeratus ja kiila peaga. Ta ütles, et šampuse jagamine oli väga ilus samm meie poolt ning tema, Ulan, on nüüd meie kaitseingel Kõrgõstanis. Siis ta lahkus.

Kaua ei tulnud meil üksi istuda, sest meiega liitus tore meestepaar. Üks rääkis ainult Frediga ja inglise keeles, teine minuga ja vene keeles. Nad tegid välja ka ja rääkisid oma saavutustest poksis ja... reisidest. Ühte teise Kõrgõstani linna.

Siis me läksime tantsima. Neljakesi. Kolm meest tantsis juba enne ka ja seitsmekesi oligi toredam. Keegi ei naernud, muide.

Jäime Frediga purju ja tahtsime magama. Hoolimata kaaslaste keelutustest minna teise diskoteeki tantsima, võtsime takso ja sõitsime oma ööbimispaika.

Magasime veidi.

Siis peksti meid üles. Väga-väga paha oli olla. Läksin hambaid pesema ja Fred oksendas uue päeva alustuseks aknast välja. Pime oli veel ja auto ootas.

Tee lennujaama oli piinarikas. Me ei rääkinud eriti.

Lennujaama ees on haljasala. Sinna ma oksendasingi. Põhi oli ka alt läinud.

Järjekorras olles oli ilus hetk, kui kaalumisega sobi teha üritanud ametnikud said mitte eriti heas tujus oleva Fredi käest valjuhäälselt sõimata ning tema ja minu kotid kaaluti uuesti üle. Võideti nii mõnigi dollar.

Siis küsisin, et kus see peldik on. Lennujaama töötaja ütles, et alles pärast passikontrolli. Läksin piirivalvuri juurde ja meie vahel toimus järgmine vestlus:

KARU: (Sisenes vasakult) Vabandust. Ma pean kohe tualetti pääsema.

PIIRIVALVUR: (tõstis üllatunud ilmel pilgu ja vaatas Karule otsa. Neelatas.) Palun.

KARU: Tänan. (Lahkus paremale.)

Tualeti interjäär aitas vahepeal joodud veel ilusasti suu kaudu välja tulla.

Passikontrolli läbimise järel istusime ja tukkusime ooteruumis kuni lubati lennukile.

Jana oli ka siin.

Nüüd tuli jalutada 400 meetrit üle lennuvälja. Raske. Lennuki trapi ees kontrolliti veelkordselt pileteid. Mul piletit enam ei olnud. Mitte üheski taskus. Ega kotis. Murega lähima asjapulga poole pöördudes juhtus midagi väga halba – tuli temaga koos tagasi lennujaama joosta... Shaise.

Lennujaamas ei olnud ka piletit. Kuid mulle kirjutati operatiivselt mingi asenduspilet ja siis muidugi kõige hullem karistus sellel hetkel – tuli lennuki juurde tagasi joosta. Kiiresti.

Kõik olid pardal, võtsin stjuardessilt vastu pakutud paberkoti. Ivo mu kõrval märkas seda ja võttis ka. Siis tõusime õhku.

Juba kahe kilomeetri kõrgusel sai enamus mu kotist täis. Ivo oma oli ikka veel tühi. Kuid stjuardessid, kes Ivo esimese palve peale mind tualetti lasta, ei teinud seda, muutsid kolm sekundit pärast koti täitumise algust oma meelt ja uks avanen kui võluvael. Ja siis ei avanenud 50 minutit mitte kordagi.

Ivo istus üksi ja oli rõõmus. Umbes kolmandiku lennuajast olin ka mina ta kõrval.

Teised sõid jälle pasteeti ja küpsist.

Vahetult enne maandumist võtsin esmakordselt lennu jooksul oma mütsi peast ära ja loomulikult oli lennupilet selle sees. Tore.

Moskvas saime veidi oodata, kuni Valdo ja bussijuht kontakti said ja surusime ennast siis väikesesse, kuid ootamatult mahukasse

bussi. Sooja oli Moskvas 32 kraadi, kuid õnneks konditsioneer ei töötanud. Aga pool ust sai ju lahti hoida.

Tegime peatuse suures ostukeskuses ja sõime peaaegu kogu kamba-
ga jälle Ёлки Палки restoranis. Seal sai maksmisel kõvasti
vaieldud, sest meile ei tahetud anda eraldi arveid. Jändamist oli
kõvasti, igasuguseid ülemusi kutsuti kokku, aga lõpuks ikka saime.

Bussijuht oli proff ja me jõudsime läbi tipptunnise Moskva ime-
kiiresti. Leningradskoje vaksalis oli seega aega laialt, ca 3 tundi.
Kuhjasime kotid kokku ja valvasime neid ning kõik käisid
vahelduva eduga midagi ostmas või linna peal või tualetis või
juuksuris habet ajamas või pead pesemas. Meid segasid vaid koris-
tajad, kes tahtsid oma masinatega meie alt läbi sõita. Seal kukkus
maha kildudeks ka Jaa-
gu suur Ošist emale
ostetud taldrik. Kahju,
nii palju sai tassitud,
ülekilogi maksis 2 kor-
da rohkem kui taldrik
ise.

Meie arutlesime Frediga
eilset ja jõudsime järel-
dusele, et kas:

a) Meie eile ostetud viin oli saast
või

b) Meile eile pakutud viin oli saast

Rong tuli ette. Surusime ennast kupeedesse ja sõit Eesti, meie kodu-
maa, poole algas.

Mõni käis restoranis.

Mõni jäi kohe magama.

Nutsin.

25.08. laupäev. Jah, me oleme tagasi!

Karu

Öö oli imeline. Piiridel kedagi ei kotitud ja sai varsti edasi magada. Palav oli ikkagi.

Jalule ajasid mõned ennast juba Moskva aja järgi, seega tund aega varem, kui tarvis. Ainus hea külg asja juures oli see, et peldikutes ei olnud veel järjekordi.

Eesti tundus rongi aknast vaadatuna ok. Suuremaid rahvakogunemisi ega tulekahjude kuma ei olnud ning karjeid, laske või pommiplahvatuste kaja kõrvad ei tabanud. Järelikult oli meil ikkagi hullu moodi vedanud.

Balti Jaamas seisis hulk inimesi. Meie pärast. Suurem seltskond oli vastu tulnud Mikule ja Argole. Ei puudunud loosungid, hurraahüüded ega ka tütarlapsed, kelle pilk nii lu-

bav. Kõigile, peale Argo, pisteti vaikselt pihku paberitükk, mis kutsus õhtuks Nõmme Seiklusparki tema üllatussünnipäevale. Ekspeditsioon Leninile sai läbi.

SAI LÄBI

See on kummaline, kuidas iga järgmine matk haarab koheselt pärast kindlat „Jah! “-sõna su enda embusesse ning enam enne minekut lahti ei lase. Võidelda pole mõtet. Erilist vahet ei ole, millega parasjagu tegeled, kuklas tuksub siiski vaid üks eesmärk.

Kõige rohkem kulutadki eesseisvale matkale oma mõtteid, veidi vähem ka aega ja raha. Kuid loomulikult ka neid.

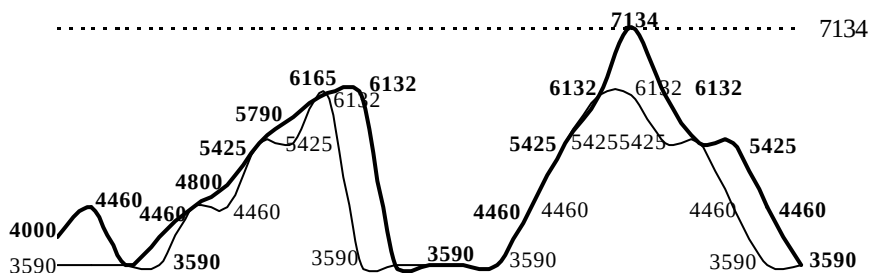
Lähedaste inimeste jaoks on see arvatavasti päris keeruline aeg. Raske on kõrvuti elada inimesega, kes suure osa ajast mõtetes „ära “ on. Ja toob koju neli HMS karabiini, samal ajal kui suur tuba vajaks uut lampi, tolmuimeja imemisvõimest on jäänud ainult mälestus ja poja ratas oli viis aastat tagasi veel üsna uus. Muidugi on raske.

Kuid uskuge mind, teie juurde tagasi tulla on imeline. See on kõige imelisem asi üldse.

Ja arvatavasti me tuleme jälle ☺

Fred Viidul

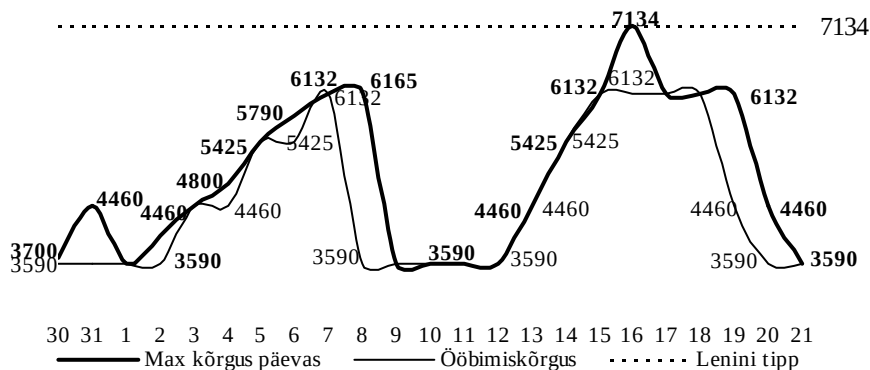

30 31 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21
 ————— Max kõrgus päevas ————— Õõbimiskõrgus Lenini tipp

- 2007 7134 m Lenin, Pamiir (kitarriga)
- 2007 6165 m Razdelnaja, Pamiir (kissellitassiga)
- 2006 5047 m Kazbek, Kaukasus
- 2002 6000 m Lobuche East, Himaalaja
- 2000 5642 m, 5621 m Elbrus, Kaukasus
- 1999 4810 m Mont Blanc, Alpid

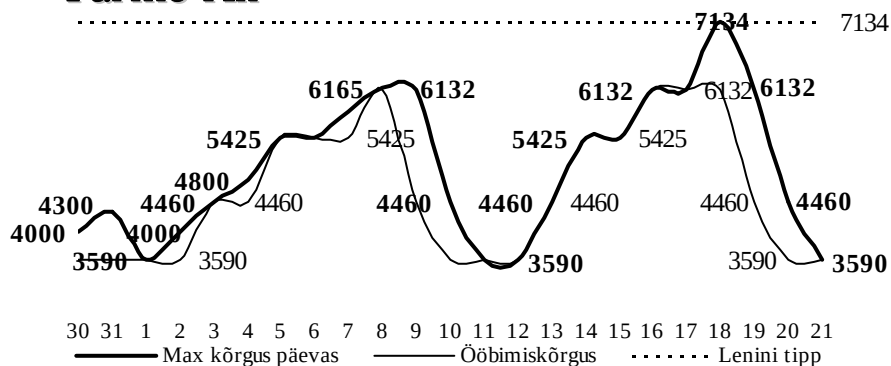
Ivar “Kapten” “Taadu” Mäerand

2007	7134 m Lenin, Pamiir
2007	6165 m Razdelnaja, Pamiir
2005	4810 m Mont Blanc, Alpid
2000, 1989	5642 m Elbrus, Kaukasus
1999	6194 m McKinley, Alaska
1991	4408 m Matternhorn, Alpid

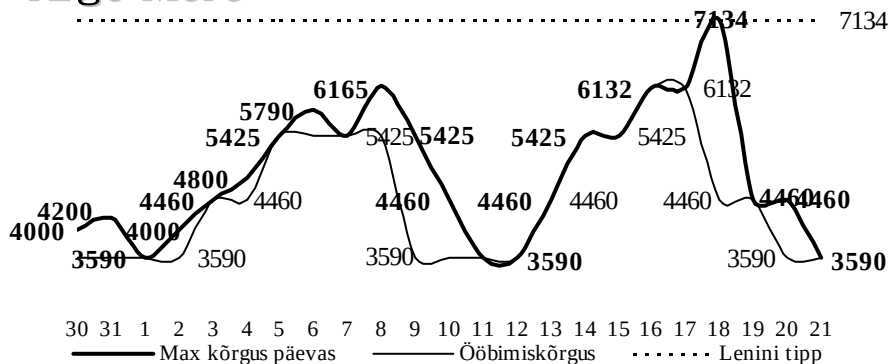
Tarmo All

2007	7134 m Lenin, Pamiir
2007	6165 m Razdelnaja, Pamiir
2006	5047 m Kazbek, Kaukasus
2005	4810 m Mont Blanc, Alpid
2005	4563 m Zumstein, Alpid
2005	4436 m Parrot, Alpid

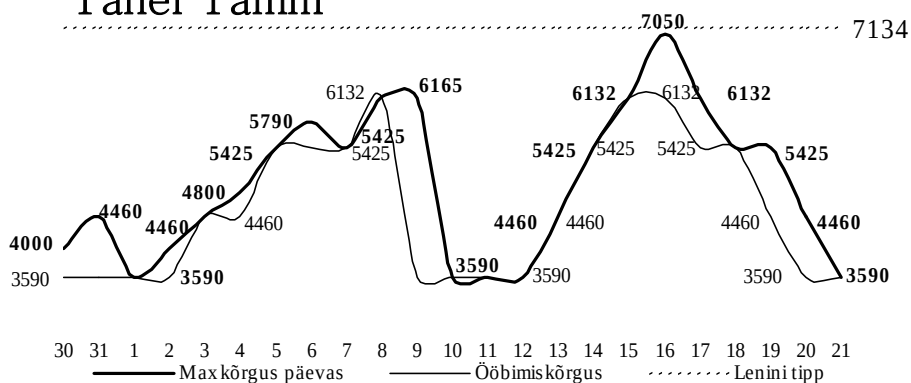
Argo Mere

2007	7134 m Lenin, Pamiir (suuskadel)
2007	6165 m Razdelnaja, Pamiir (suuskadel)
2004	3350 m Etna vulkaan
2002	5621 m Elbrus, Kaukasus (lumelaual)
2001	5642 m Elbrus, Kaukasus (lumelaual)

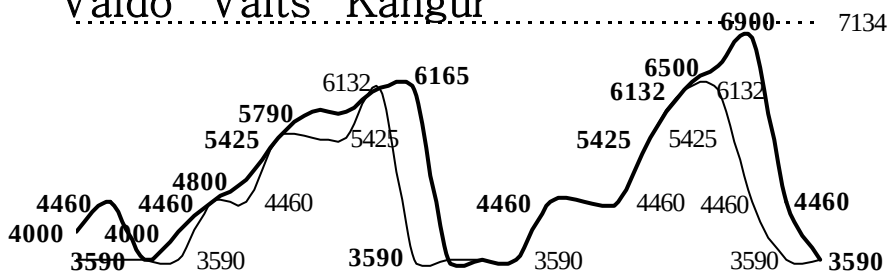
Tanel Tamm

2007	7050 m Lenini nõlv, Pamiir
2007	6165 m Razdelnaja, Pamiir
2006	2469 m Galdhøpiggen, Jotunheimen
2006	1324 m Halti
2005	3060 m Kara Tjurek, Altai

Valdo "Valts" Kangur

30 31 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21
 ————— Max kõrgus päevas - - - - - Õõbimiskõrgus Lenini tipp

2007

6900 m Lenini nõlv, Pamiir (suuskadel)

2007, 2006

5047 m Kazbek, Kaukasus

2005, 1999, 1998

4810 m Mont Blanc, Alpid

2002

6000 m Lobuche East, Himaalaja

2001

5642 m, 5621 m Elbrus, Kaukasus

2000

7134 m Lenin, Pamiir

1998

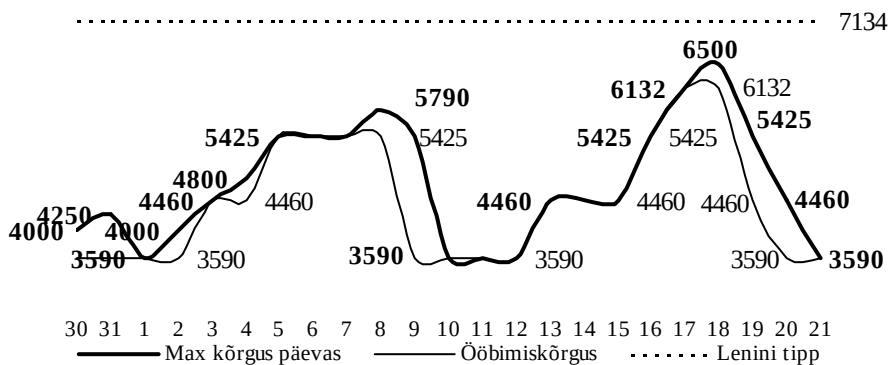
5621 m Elbrus, Kaukasus

1992

6400 m Lenini nõlv, Pamiir

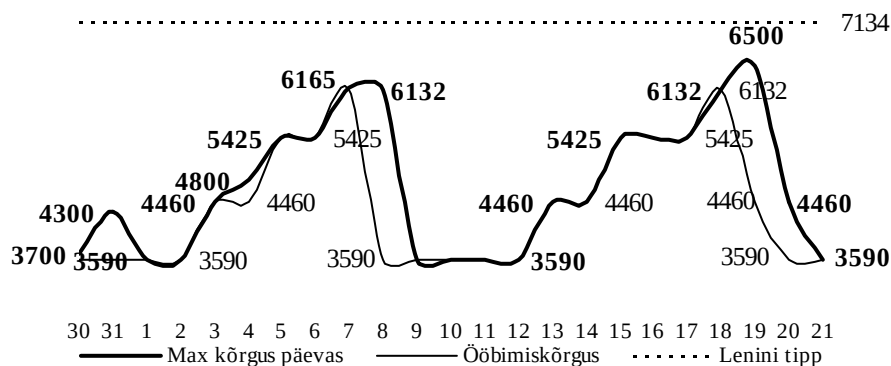
Kadri “Varvaara” “Tütar” Miller

2007	6500 m Lenini nõlv, Pamiir
2007	6165 m Razdelnaja, Pamiir
2006	5047 m Kazbek, Kaukasus
2005	4810 m Mont Blanc, Alpid
2005	4563 m Zumstein, Alpid

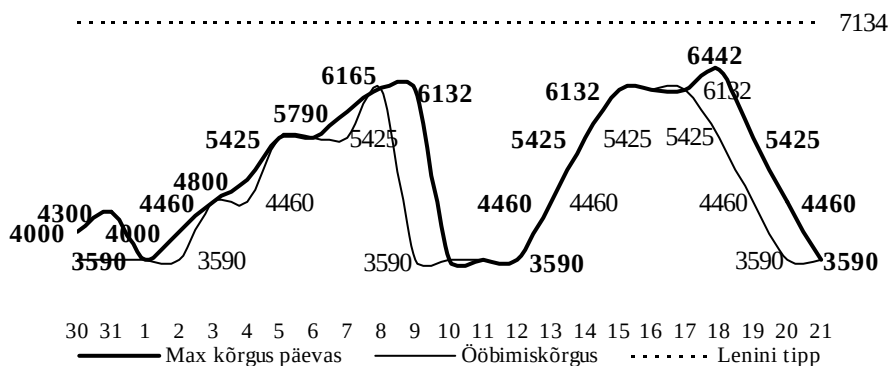
Raido “Kukk” “Jupats” Kukk

2007	6500 m Lenini nõlv, Pamiir
2007	6165 m Razdelnaja, Pamiir
2005	4810 m Mont Blanc, Alpid

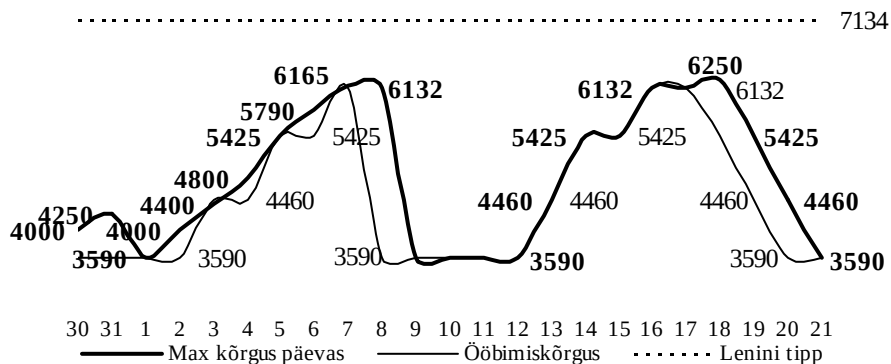
Andres “Karu” “Medved” “Isa” Karu

2007	6442 m Lenini nõlv, Pamiir
2007	6165 m Razdelnaja, Pamiir
2006	5642 m Elbrus, Kaukasus
2006	3900 m Gumanši, Kaukasus
1997	4050 m Kurmõtsi, Kaukasus

Mikk “Horacio” “Mihkel” “Mike” Pääru

2007

6250 m Lenini nõlv, Pamiir

2007

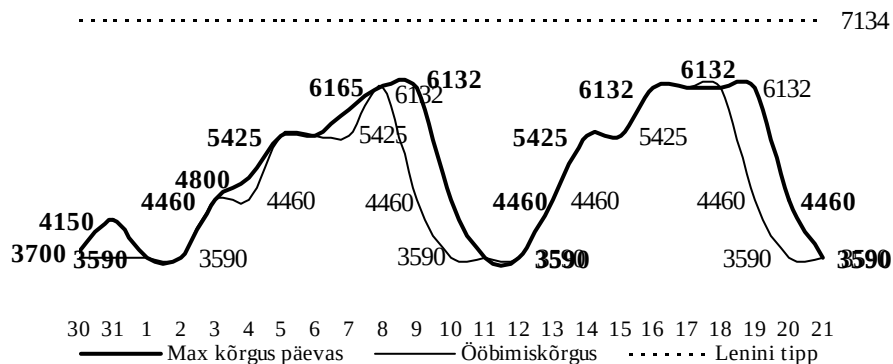
6165 m Razdelnaja, Pamiir

2006

5895 m Uhuru Peak, Kilimanjaro

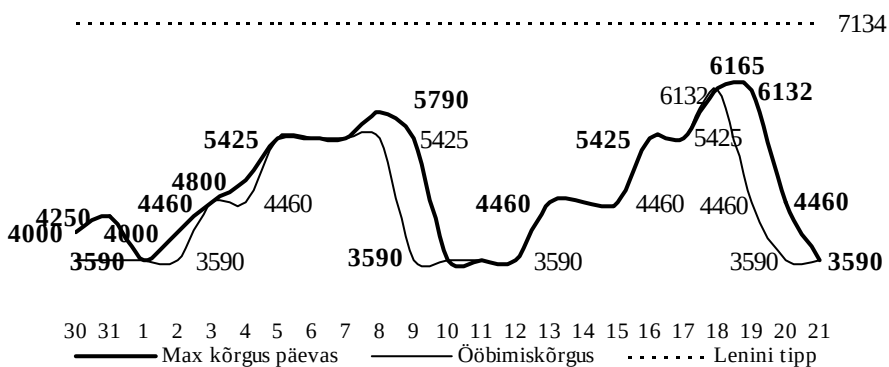
Tuuli “Ankur” Kalberg

2007	6165 m Razdelnaja, Pamiir
2006	5047 m Kazbek, Kaukasus
2005	4810 m Mont Blanc, Alpid
2005	4563 m Zumstein, Alpid
2005	4436 m Parrot, Alpid

Liisa “Tütar” Loog

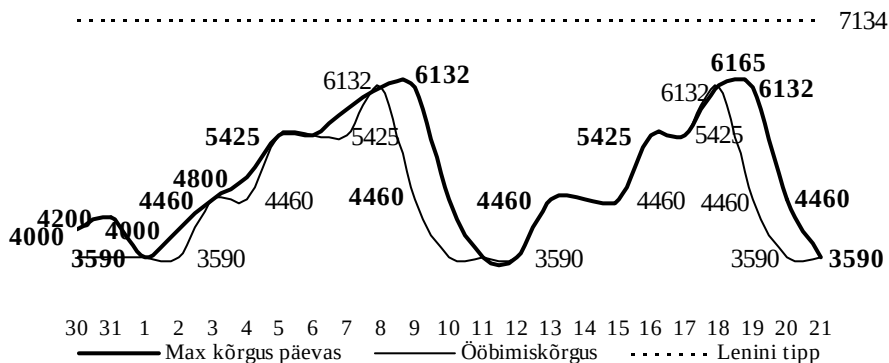

2007
2006

6165 m Razdelnaja, Pamiir
5047 m Kazbek, Kaukasus

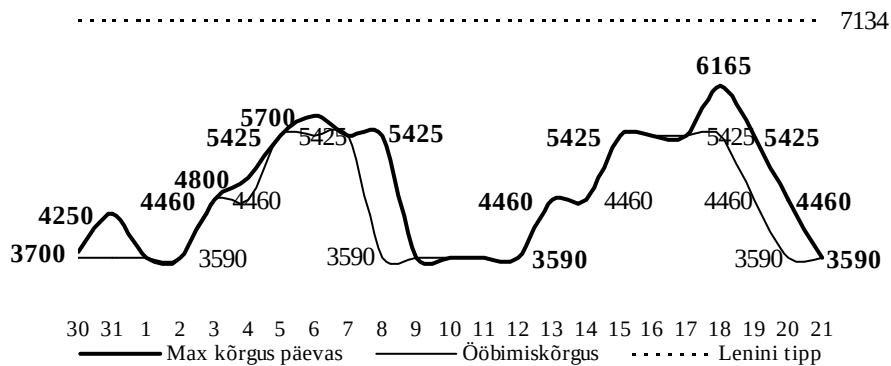
Rein “Novemberrein” “Ema” Post

2007	6165 m Razdelnaja, Pamiir
2006	5047 m Kazbek, Kaukasus
2005	4563 m Zumstein, Alpid
2005	4559 m Signalkuppen, Alpid
1990	4536 m Tshin-Gan, Pamiir

Ivo “Sitapea” Vahtramäe

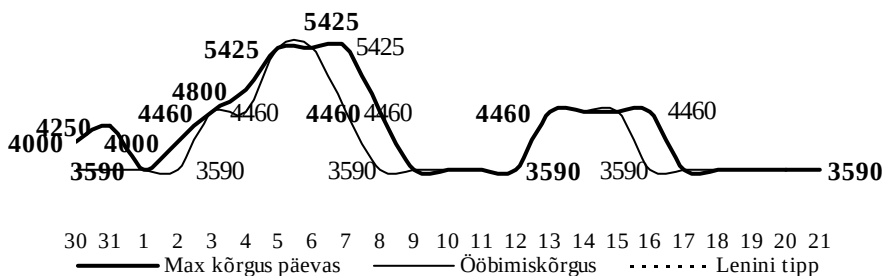

2007	6165 m Razdelnaja, Pamiir
2006	5047 m Kazbek, Kaukasus
2005, 1999	4810 m Mont Blanc, Alpid
2005	4634 m Dufourspitze, Alpid
2001	5642 m Elbrus, Kaukasus

Jaak “Jaaaaak” “Joakim” Vaabel

..... 7134

2007	5425 m Lenini nõlv, Pamiir
2006	5047 m Kazbek, Kaukasus
2006	3718 m Pico del Teide, Tenerife
2005	2864 m Triglav, Julia Alpid
2004	2469 m Galdhøpiggen, Jotunheimen
2004	2465 m Glittertinden, Jotunheimen

Kontaktid

Nimi	Sünniaeg	E-mail	Mobiil
Liisa	9.01.1988	liisa_loog@hotmail.com	56605043
Tanel	28.01.1981	Tanel.Tamm@tallinnlv.ee	55696944
Kadri	28.03.1989	kadri_miller@hotmail.com	5159598
Valdo	29.03.1963	valdokangur@gmail.com	56645916
Mikk	16.05.1966		
Ivar	16.05.1973	197316@one.ee	5526352
Ivo	3.06.1969	ivo.vahtramae@mail.ee	5212196
Andres	5.06.1975	mudvid@hotmail.com	53302922
Rein	23.06.1959	repost@hot.ee	5110139
Jaak	3.07.1989	jaak.vaabel.001@mail.ee	5297431
Fred	5.08.1976	Fred.Viidul@microsoft.com	5114209
Argo	18.08.1981	Argo.Mere@matkasport.ee	5281614
Tuuli	17.09.1973	tuulik@egk.ee	5292727
Raido	15.11.1976	raidokukk@hotmail.ee	5048635
Pille	30.11.1971	pille@ki.ee	5089079
Tarmo	1.12.1969	t.all@egk.ee	5029476

Tulemused, statistika

Reisi kestus: 32 päeva

Osalejaid: 16, sh 4 naist ja 12 meest

Noorim osaleja: Jaak 18-aastane

Vanim osaleja Rein 48-aastane

Mägimatka pikkus: 23 päeva

Maksimaalne kõrgus: 7134 m

Maksimaalsed tõusumeetrid päevas: 1002 m (Fred, Ivar, Tarmo, Argo)

Maksimaalsed laskumismeetrid päevas: 2542 m (Ivar, Pille, Mikk, Fred)

Tipus käijaid: 4 (Fred, Ivar, Tarmo, Argo)

Suuskadel laskujaid: 2 (Argo, Valdo)

Tipus kitarri mänginuid: 1 (Fred)

Kõrgusrekordi tegijaid: 15 (v.a Valdo)

Suurim kõrgusrekordi ületus: 3990 m (Tanel)

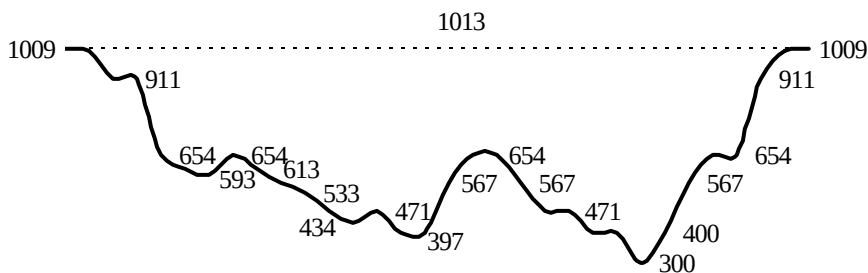
Maksimaalne pesemata päevade arv:

23 päeva (Valdo, Ivo);

21 päeva (Tuuli, Pille, Rein, Jaak);

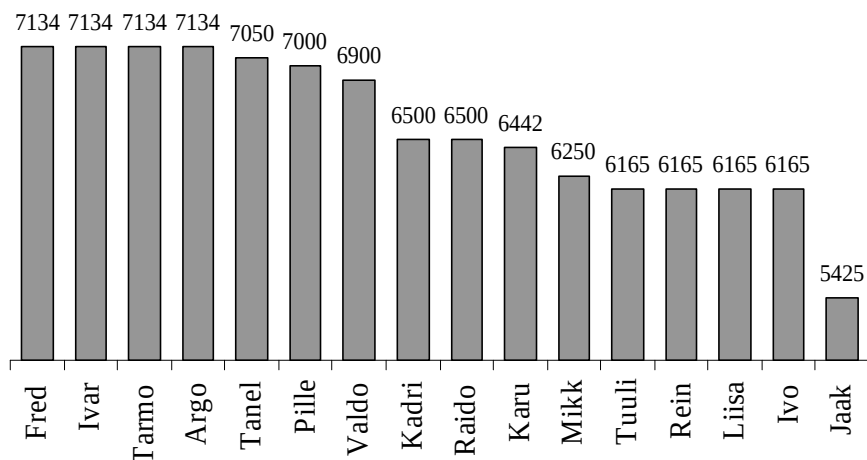
12 päeva (Liisa, Kadri, Mikk, Fred, Ivar, Argo, Raido, Tanel, Tarmo, Karu).

Õhurõhk muidu ja Leninil liikudes (Tarmo näitel):

25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25
— Minimaalne õhurõhk päevas (hPa) Normaalrõhk (hPa)

Kõrgused, kuhu jõuti (m)

Kulud (kroonides)

Kokku

34 000.-

Vene 2-kordne transiitviisa, Kõrgõstani viisa, reisi-kindlustus (reisitõrge + pagas + IHI ekstreemkindlustus), rong Tln-Moskva, Moskva-Tln, lennuk Moskva-Oš, Oš-Moskva, bussid-autod Ošis, ööbimine Ošis, transport Oš-Atšik Taš, Atšik Taš-Oš, viisa registreerimine Oviris, piiritsooniluba, baaslaagri jurtad, matkatoit (hommikud, õhtud matkal), grupivarustus (baaslaagri köök, I laagri telgid, seonguköied, apteek, gaasiballoonid, tuulekaitse fooliumid, satelliittelefon, raadioside), grupivarustuse ülekilod lendudel ja vedu hobustel, matkateenus

25 000.-

Energiatoit ja -jook, vitamiinid, toidulisandid

3 000.-

Ülekilod (minnes 8 x 110 RUB, tulles 10 x 4 USD)

800.-

Isiklik apteek, patareid jms

700.-

Taskuraha, toit linnades, suveniirid, hobusemehe tasu

4 500.-

Isiklik matkavarustus

Valdo saadetud nimekiri

Pealisriietus

1. Koorikjope
2. Traksidega tormipüksid
3. Sulejope
4. Windstoper fliis
5. Windstopper püksid

Mütsid ja kindad

6. Sulekindad
7. Tuule ja veekindlad (GoreTex) väga soojad sõrmikud või labakud
8. Trekingu sõrmikud
9. 1 paar töökindaid
10. Windstopper õhuke käimamüts
11. Fliis või villane tudumüts
12. Buff
13. Laia servaga hele matkamüts
14. Tormimask (mitte puuvillane)
15. Tuulekindel soojendusega müts

Jalanõud ja sokid

16. Kõrgmägede või väljakäiva sisuga kõrgmägedesaapad
17. Trekingu saapad
18. Laagriplätud – sandaalid
19. 1 paar reisisokke
20. 3 paari trekingusokke
21. 2 paari sooje terekingusokke
22. 1 paar ekstra sooje tipusokke
23. 1 paar villaseid tudusokke
24. Soojendusega bahillid, kui ei ole kõrgmägede saapad
25. Saapakotid

Alusriietus

- 26. 2 paari õhukesi pikkade käistega sportsärke
- 27. 1 Brynye võrksärk (pikad käised)
- 28. 2 paari õhukesi pikki sportpükse
- 29. 1 Brynye võrkpüksid
- 30. 2 paari lühikesi aluspesu sportpükse
- 31. 1 kompl artilist sooja pesu, tipputõusuks
- 32. 2 soojemat paksemat fliispluusi (kõrge kaelusega, lukuta)

Baaslaagri ja osalt ka reisiriietus

- 33. 1- 2 T-särki
- 34. Õhukesed trekingupüksid

Muu varustus

- 35. Seljakott N alates 65-70 liitrit ja M alates 75 liitrit
- 36. Magamiskott (soovitavalt sulesisuga, comfort alates -15 kraadi)
- 37. Alusmatt, thermo kattega (uus või vähekulunud)
- 38. Alusmatt, õhukese voodriga, alumiiniumkile kattega
- 39. Mati kott
- 40. Kükloop taskulamp (patareid pika juhtme otsas)
- 41. Tika lamp 3 või 4 lediga
- 42. Istumismatike
- 43. Mäesuusaprillid (kollane klaas)
- 44. Alpinistlikud (tihedalt ümber silma kinni) päikesepillid
- 45. 1 tavalised päikesepillid, reisi ajaks
- 46. Päikesepillide kaitsekarp, kott
- 47. Termoskruus
- 48. Kauss, lusikas, taskunuga
- 49. 1-liitrine termos (soojustatud)
- 50. Dokumendi kaelakott, pass jne pakitud minigripi
- 51. Riietuse pakkimise kilekotid
- 52. Vile, nõõriga kuskil enda küljes, käepäraselt kasutamiseks
- 53. Termokile (avariiolukorraks)

- 54. Kompass
- 55. Teleskoop matkakepid, laia rõngaga (äravõetavad)
- 56. Huulepulk ja kreem, vähemalt üle 25 faktoriga
- 57. Remondikomplekt (tugevam niit, nõel, riideteip jms)
- 58. Joogipudel (võiks olla ka soojustatud)

Tehniline alpivarustus

- 59. Oma saapale sobivad kassid lumekaitsetega
- 60. Kassikaitsmed ja kott
- 61. Trekingu kirka (pika varrega)
- 62. Julgestusvöö
- 63. Haarats
- 64. Laskumiskaheksa
- 65. 3 HMS karabiini
- 66. Ekspress lindi ja ühe karabiiniga jääpuur (teravik kaitsega)
- 67. 2 pikka slingi (120-180) vastavalt enda kasvule

Grupivarustus

Eestist kaasa võetud

1. I laagri telgid - 5 tk
2. II ja III laagri telgid - 4 tk ja 1 tunneltelk
3. Telgi põhjamatid soojenduseks
4. Köögitelk Filharmoonia
5. Koormakiled
6. Apteek
7. Multipriimused - 5 tk
8. 4 potikomplekti, foolium tuuletõkkeks
9. Lumelabidad, lumevaiad telkidele, nöörid
10. Priimuse gaasilaternad - 4 tk
11. Veekandmiskotid - 4 tk
12. Seongukõied - 4 tk
13. Jääpuurid - ca 20 tk
14. Raadiosaatjad - 6 tk
15. GPS - 2 tk
16. Satelliittelefon, mis ei kohapeal ei töötanud
17. Päikesepatareid laadimiseks
18. Kissellid

Kohapeal ostetud

19. 2 kahe auguga gaasipliiti, reduktorid, voolikud
20. Gaasiballoonid - 2 suurt
21. Gaasiballoonid - väikesed 230 g, ligikaudu 50 tk
22. Potid, pannid, kausid jt köögitarvikud baas- ja I laagri tarvis
23. WC tool, ämbri ja potiharjaga
24. Toit
25. Baaslaagriks oli renditud 2 Kirgiisi jurtat